

Poznań 4-2006

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
i Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2006

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak)	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Józef Wróbel – Literatura polsko-żydowska po II wojnie światowej	14
Urszula Cimoch – Powstanie 1806 roku – przyjazd Napoleona do Wielkopolski	22
Andrzej Dudziak – Wolontariat	31
Bibliografie osobowe: Wiktor Dega	42
Agnieszka Osiecka	44
Stefan Vrtel-Wierczyński	47
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Maria Giemza-Żurawska – Nasi umarli niechaj śpią w zieleni a żywym niechaj rosną serca od miłości	49
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	63
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	70
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	92
V. KRONIKA	95

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na IV kwartał 2006 roku. Szerszy zestaw dat na IV kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

P a ź d z i e r n i k

	1 X		– Międzynarodowy Dzień Lekarza obchodzony od 1984 r.
	1 X		– Międzynarodowy Dzień Ludzi Starszych, obchodzony od 1991 r. z inicjatywy ONZ
	1 X		– Międzynarodowy Dzień Muzyki ustanowiony z inicjatywy Międzynarodowej Rady Muzyki
(105)	1 X	1901	– Ur. Stanisława Przybyszewska, pisarka, autorka dramatów historycznych (zm. 15 VIII 1935)
(60)	2 X	1946	– Zm. Ignacy Mościcki, chemik, prezydent RP w latach 1926-1939 (ur. 1 XII 1867)
(25)	3 X	1981	– Zm. Tadeusz Kotarbiński, filozof, logik, pionier i współtwórca prakseologii polskiej, profesor Uniwersytetu Łódzkiego i Warszawskiego (ur. 31 III 1886)
	4 X		– Światowy Dzień Opieki nad Zwierzętami
(265)	4 X	1741	– Ur. Franciszek Karpiński, poeta (zm. 16 IX 1825)
	6 X		– Światowy Dzień Mieszkalnictwa ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych
(160)	9 X	1846	– Ur. Maksymilian Gierymski, malarz (zm. 16 IX 1874)
(70)	9 X	1936	– Ur. Agnieszka Osiecka, poetka, autorka tekstów piosenek i sztuk scenicznych (zm. 7 III 1997)
	9 X		– Światowy Dzień Unii Pocztowej (rocznica założenia Unii w 1874 r.)

	10	X		– Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego
(145)	10	X	1861	– Ur. Fridtjof Nansen, norweski badacz polarny, przyrodnik, oceanograf (zm. 13 V 1930)
(110)	12	X	1896	– Ur. Eugenio Montale, poeta włoski, laureat Nagrody Nobla w 1975 r. (zm. 12 IX 1981)
	14	X		– Dzień Edukacji Narodowej (w rocznicę powstania Komisji Edukacji Narodowej w 1773 r.)
	14	X		– Światowy Dzień Normalizacji ustanowiony w 1971 roku przez Organizację Normalizacyjną (ISO)
	15	X		– Międzynarodowy Dzień Niewidomych – Dzień Białej Laski, uchwalony przez Europejską Unię Niewidomych w 1993 r.
(150)	15	X	1856	– Zm. Ewaryst Estkowski, pedagog i działacz oświatowy (ur. 26 X 1820)
	16	X		– Światowy Dzień Wyżywienia, obchodzony od 1981 r. z inicjatywy Światowej Organizacji ds. Wyżywienia – FAO
(100)	16	X	1906	– Ur. Dino Buzzati-Traverso, poeta, prozaik, dramaturg i malarz włoski (zm. 28 I 1972)
	17	X		– Dzień Walki z Rakiem, ogłoszony przez prezydenta RP w 1997 r.
(75)	18	X	1931	– Zm. Tomasz Edison, amerykański uczony, wynalazca żarówki (ur. 11 II 1847)
(100)	22	X	1906	– Zm. Paul Cezanne, malarz francuski (ur. 19 I 1839)
(195)	22	X	1811	– Ur. Franciszek Liszt, węgierski kompozytor i pianista (zm. 31 VII 1886)
(50)	23	X	1956	– Utworzenie Ogólnopolskiego Klubu Postępowej Inteligencji Katolickiej, późniejszego Klubu Inteligencji Katolickiej (KIK) z pisarzem Jerzym Zawieyskim jako prezesem
(100)	23	X	1906	– Ur. Antoni Kenar, rzeźbiarz i pedagog (zm. 19 II 1959)

(50)	23	X	1956	Początek powstania węgierskiego, interwencja
wojsk radzieckich (4-15 XI)
	24	X		– Dzień Organizacji Narodów Zjednoczonych –
powstanie ONZ (data wejścia w życie Karty NZ
w 1945 r.)
	24	X		– Światowy Dzień Informacji
(125)	25	X	1881	– Ur. Pablo Picasso, malarz hiszpański, rzeźbiarz
i działacz społeczny (zm. 8 IV 1973)
(100)	27	X	1906	– Założenie Polskiego Towarzystwa Krajoznawcze-
go w Poznaniu
(90)	27	X	1916	– Ur. Kazimierz Brandys, pisarz (zm. 11 III 2000)
(20)	30	X	1986	– Zm. Witold Jakóbczyk, historyk (ur. 15 I 1909)
(135)	30	X	1871	– Ur. Paul Valery, poeta francuski (zm. 20 VII 1945)
(160)	31	X	1846	– Ur. Edmondo de Amicis, pisarz włoski (zm. 11 III
1908)
	31	X		– Światowy Dzień Oszczędności

L i s t o p a d

	1	XI		– Wszystkich Świętych
(35)	2	XI	1971	– Zm. Janina Porazińska, autorka książek dla dzieci
i młodzieży (ur. 22 IX 1888)
(205)	3	XI	1801	– Ur. Karl Baedeker, niemiecki wydawca przewodni-
ków turystycznych (zm. 4 X 1859)
(105)	3	XI	1901	– Ur. Andre Malraux, francuski pisarz i polityk (zm.
23 XI 1976)
(85)	3	XI	1921	– Zm. Andrzej Niemojewski, poeta, publicysta, tłu-
macz (ur. 24 I 1864)
(60)	4	XI	1946	– Założenie UNESCO – organizacji Narodów Zjed-
noczonych ds. Szkolnictwa, Nauki i Kultury

(205)	4 XI	1801	– Ur. Seweryn Goszczyński, poeta i polityk (zm. 25 II 1876)
(200)	6 XI	1806	– Początek powstania wielkopolskiego. Przybycie Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego do Poznania
(30)	6 XI	1976	– Zm. Waclaw Čtврtek, pisarz czeski, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 4 IV 1911)
(160)	7 XI	1846	– Zm. Jan Karol Marcinkowski, lekarz, działacz społeczny (ur. 23 VI 1800)
	9 XI		– Światowy Dzień Jakości
	10 XI		– Międzynarodowy Dzień Młodzieży
(115)	10 XI	1891	– Zm. Arthur Rimbaud, poeta francuski (ur. 20 X 1854)
	11 XI		– Święto Niepodległości
(185)	11 XI	1821	– Ur. Fiodor Dostojewski, pisarz rosyjski (zm. 9 II 1881)
(175)	13 XI	1831	– Ur. James Clerk Maxwell, fizyk i astronom angielski (zm. 5 XI 1879)
(200)	13 XI	1806	– Ur. Emilia Plater, uczestniczka powstania listopadowego (zm. 23 XII 1831)
(170)	13 XI	1836	– Ur. Jarosław Dąbrowski, generał, członek Centralnego Komitetu Narodowego w powstaniu styczniowym, dowódca Komuny Paryskiej (zm. 23 V 1871)
	14 XI		– Światowy Dzień Cukrzycy
(290)	14 XI	1716	– Zm. Gotfried Leibniz, niemiecki filozof i matematyk (ur. 1 VII 1646)
(175)	14 XI	1831	– Zm. George Wilhelm Hegel, filozof niemiecki, czołowy przedstawiciel klasycznej filozofii niemieckiej (ur. 27 VIII 1770)
(90)	15 XI	1916	– Zm. Henryk Sienkiewicz, powieściopisarz, noweliści, laureat Nagrody Nobla w 1905 r. (ur. 5 V 1846)

16	XI		– Dzień Walki z Paleniem Tytoniu (obchodzony w trzeci czwartek miesiąca)
17	XI		– Międzynarodowy Dzień Studentów, obchodzony od 1941 r.
(490)	17	XI	1516 – Ur. Klemens Janicki, poeta (zm. styczeń 1543)
(220)	18	XI	1786 – Ur. Karol Maria Weber, kompozytor niemiecki, twórca narodowej opery romantycznej (zm. 5 VI 1826)
(155)	19	XI	1851 – Ur. Wacław Nalkowski, geograf, publicysta, krytyk (zm. 29 I 1911)
	21	XI	– Światowy Dzień Telewizji
	21	XI	– Światowy Dzień Życzliwości, obchodzony od 1973 r.
(195)	21	XI	1811 – Zm. Heinrich von Kleist, pisarz niemiecki (ur. 18 X 1777)
(90)	22	XI	1916 – Zm. Jack London (właśc. nazw. John Griffith), pisarz amerykański (ur. 12 I 1876)
(30)	23	XI	1976 – Zm. Andre Malraux, francuski pisarz i polityk (ur. 3 XI 1901)
(90)	23	XI	1916 – Ur. Tadeusz Holuj, poeta, prozaik (zm. 23 X 1985)
(180)	24	XI	1826 – Ur. Carlo Collodi (właśc. nazw. Carlo Lorenzini), włoski pisarz, autor utworów dla dzieci (zm. 26 X 1890)
(105)	25	XI	1901 – Ur. Władysław Jan Grabski, prozaik, publicysta (zm. 3 XI 1970)
(15)	26	XI	1991 – Polska została przyjęta do Rady Europy
(60)	26	XI	1946 – Zm. Anatolij Winogradow, pisarz rosyjski (ur. 9 IV 1888)
(200)	27	XI	1806 – Przybycie cesarza Napoleona do Poznania
(135)	28	XI	1871 – Ur. Andrzej Strug (właśc. nazw. Tadeusz Golecki), powieściopisarz, nowelista (zm. 9 XII 1937)

- (305) 27 XI 1701 – Ur. Anders Celsius, astronom i fizyk szwedzki (zm. 25 IV 1744)
- (125) 28 XI 1881 – Ur. Stefan Zweig, pisarz austriacki (zm. 22 II 1942)

G r u d z i e ń

- 1 XII – Światowy Dzień Walki z AIDS, ogłoszony przez WHO w 1988 r.
- (65) 2 XII 1941 – Zm. Edward Rydz-Śmigły, marszałek Polski, polityk, jeden z organizatorów i dowódców Polskiej Organizacji Wojskowej (ur. 11 III 1886)
- 3 XII – Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych
- 5 XII – Dzień Pomocy Cierpiącym, ogłoszony w 1985 r. z inicjatywy Zgromadzenia Ogólnego NZ
- 5 XII – Międzynarodowy Dzień Wolontariusza
- (215) 5 XII 1791 – Zm. Wolfgang Amadeusz Mozart, kompozytor austriacki (ur. 27 I 1756)
- (80) 6 XII 1926 – Zm. Claude Monet, malarz francuski, przedstawiciel impresjonizmu (ur. 14 II 1840)
- (65) 7 XII 1941 – Japońskie lotnictwo zaatakowało bazę marynarki Stanów Zjednoczonych, Pearl Harbor na Hawajach; początek wojny na Pacyfiku
- (110) 7 XII 1896 – Ur. Wiktor Dega, lekarz, ortopeda, twórca polskiej szkoły rehabilitacji, Wielkopoleanin (zm. 16 II 1995)
- (125) 7 XII 1881 – Ur. Marian Falski, pedagog, autor elementarza (zm. 8 X 1974)
- (60) 9 XII 1946 – Podpisanie międzynarodowej konwencji o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka (w rocznicę uchwalenia przez ONZ „Deklaracji Powszechnej Praw Człowieka” w 1948 r.)

	10	XII		– Międzynarodowy Dzień Ochrony Praw Dziecka
(105)	10	XII	1901	– Ustanowienie Nagrody Nobla
(110)	10	XII	1896	– Zm. Alfred Nobel, wynalazca dynamitu, uczonek szwedzki (ur. 21 X 1833)
(185)	10	XII	1821	– Ur. Nikołaj Niekrasow, poeta rosyjski (zm. 8 I 1878)
(70)	10	XII	1936	– Zm. Luigi Pirandello, pisarz i dramaturg włoski, laureat Nagrody Nobla w 1934 r. (ur. 28 VI 1867)
(115)	10	XII	1891	– Ur. Nelly Sachs, poetka niemiecka, laureatka Nagrody Nobla w 1966 r. (zm. 12 V 1970)
(60)	11	XII	1946	– Utworzenie Funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz UNICEF
(130)	11	XII	1876	– Ur. Mieczysław Karłowicz, kompozytor i taternik (zm. 8 II 1909)
(240)	12	XII	1766	– Ur. Mikołaj Karamzin, pisarz i historyk rosyjski (zm. 3 VI 1826)
(185)	12	XII	1821	– Ur. Gustave Flaubert, pisarz francuski (zm. 8 V 1880)
(25)	13	XII	1981	– Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce. Utworzenie Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego
(40)	13	XII	1966	– Zm. Stanisław Mikołajczyk, polityk, działacz ludowy (ur. 18 VIII 1901)
(105)	14	XII	1901	– Ur. Kazimierz Michałowski, archeolog, egiptolog, kierownik polskiej ekspedycji archeologicznej w Azji i Afryce (zm. 1 I 1981)
(50)	15	XII	1956	– Utworzenie Polskiego Towarzystwa Książek
(25)	16	XII	1981	– W kopalni „Wujek” podczas pacyfikacji strajku przez oddziały ZOMO zginęło 9 górników
(15)	16	XII	1991	– Polska zawarła układ o stowarzyszeniu z Unią Europejską
(85)	17	XII	1921	– Zm. Gabriela Zapolska (właśc. nazw. Korwin-Piotrowska), pisarka, nowelistka (ur. 30 III 1857)

- (110) 18 XII 1896 – Ur. Stanisław Cat-Mackiewicz, pisarz, publicysta (zm. 18 II 1966)
- (115) 19 XII 1891 – Ur. Edward Raczyński, polityk, dyplomata, prezydent RP na Wychodźstwie w latach 1979-1986 (zm. 20 VII 1993 w Londynie)
- (465) 22 XII 1541 – Otwarcie oficyny drukarskiej w Bazylei, pierwszej w Europie drukarni książek naukowych, gdzie w 1554 r. wydano „O poprawie Rzeczypospolitej” Andrzeja Frycza Modrzewskiego
- (130) 22 XII 1876 – Ur. Filippo Marinetti, pisarz i polityk włoski (zm. 2 X 1944)
- (175) 23 XII 1831 – Zm. Emilia Plater, uczestniczka powstania listopadowego (ur. 13 XI 1806)
- (210) 24 XII 1796 – Ur. Tytus Działyński, mecenas sztuki i wydawca, założyciel Biblioteki Kórnickiej (zm. 11 IV 1861)
- (90) 25 XII 1916 – Zm. Adam Chmielewski, „brat Albert”, malarz, zakonnik, założyciel Zgromadzenia Braci Posługujących Ubogim (Zgromadzenie Albertynów) (ur. 20 VIII 1845)
- (120) 26 XII 1886 – Ur. Stefan Vrtel-Wierczyński, bibliotekarz, bibliograf, historyk literatury (zm. 3 II 1963)
- (70) 27 XII 1936 – Zm. Leon Wyczółkowski, malarz i grafik polski (ur. 11 IV 1852)
- (435) 27 XII 1571 – Ur. Johannes Kepler, astronom i matematyk niemiecki (zm. 15 XI 1630)
- (120) 28 XII 1886 – Zm. Kazimierz Kantak, działacz polityczny, poseł do sejmiku pruskiego, propagator turystyki tatrzańskiej (ur. 22 III 1824)
- (80) 29 XII 1926 – Zm. Rainer Maria Rilke, poeta niemiecki (ur. 4 XII 1875)
- (30) 31 XII 1976 – Zm. Elżbieta Jackiewiczowa, pisarka i pedagog (ur. 22 II 1902)

(20)	31	XII	1986	–	Zm. Olgierd Terlecki, pisarz i eseista historyczny
(ur. 18 X 1922)
(150)	31	XII	1856	–	Ur. Wojciech Kossak, malarz (zm. 29 VII 1942)
(145)	31	XII	1861	–	Ur. Włodzimierz Tetmajer, malarz, poeta, działacz
ludowy (zm. 26 XII 1923)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Józef Wróbel

Uniwersytet Jagielloński

LITERATURA POLSKO-ŻYDOWSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Kultura żydowska na ziemiach polskich dysponowała od XIX wieku trzema możliwościami wypowiedzi: w języku hebrajskim, w języku jidysz i po polsku. Świecka literatura w odradzającym się języku hebrajskim, której najwybitniejszym przedstawicielem na ziemiach polskich był Icchok Lejb Perec, w sytuacji powstania pod koniec XIX wieku idei syjonistycznej i jej rozwoju, w naturalny sposób przenosiła się do Palestyny. Literatura jidyszowa rozwijała się odrębnym wobec literatury polskiej nurtem zasilając bardzo często personalnie literaturę w tym języku powstającą w Ameryce, żeby wspomnieć tylko Josefa Opatowszu, autora poczytnej (także w przekładzie na polski) powieści o powstaniu styczniowym *W polskich lasach* (1921), noblistę Izaaka Bashewisa Singera czy jego starszego, a mniej znanego brata, Izraela Joszuę Singera, autora powieści *Bracia Aszkenazy*.

Decyzja tworzenia w języku polskim oznaczała dla literatów żydowskich na początku XX wieku wybór tożsamości i, najczęściej, porzucenie dawnej tradycji lub rozluźnienie związków z nią. Tak było jeszcze u progu dwudziestolecia międzywojennego, przykładem może być strategia artystyczna Tuwima, Słomimskiego czy Józefa Wittlina. W latach trzydziestych rodzi się stopniowo zjawisko tzw. literatury polsko-żydowskiej tworzonej przez Żydów o Żydach w języku polskim i adresowanej do zasymilowanego czytelnika żydowskiego lub polskiego. Do tego nurtu należeli między innymi Maurycy Szymel, Władysław Szlengel czy Stefan Pomer – wszyscy oni zginęli w czasie wojny.

Po wojnie i po Zagładzie radykalnie zmieniła się liczebność i sytuacja społeczności żydowskiej w Polsce. Z prawie czterech milionów przed wojną pozostało przy życiu kilka procent. A i z tej liczby ocalańców odpływały kolejne fale uchodźcze, aż do ostatniej w 1968 roku. Literackim symbolem takiej sytuacji Żydostwa jest miejsce akcji opowiadań Stanisława Belskiego (*Ta najważniejsza cząsteczka*, 1982, *Cesarski walc*, 1985, *Strażnik świąt*, 1987) – dom dla żydowskich starców.

Literatura polsko-żydowska pojmowana jako tworzona przez zasymilowanych Żydów nie wyklucza podejmowania tematyki żydowskiej przez pisarzy

polskich niemających związków z tą tradycją. Od czasu wojny powstawały utwory takie jak *Wielki Tydzień* (1945) Jerzego Andrzejewskiego o powstaniu w getcie warszawskim. Twórcą, którego pisarstwo zdeterminowała wojna i wstrząs był między innymi Leopold Buczkowski, autor *Czarnego potoku* (1954). Niemal każde pokolenie pisarzy polskich odpowiadało na wyzwanie Zagłady, by wspomnieć Jarosława Marka Rymkiewicza i jego *Umszlagplaz* (1988) czy też powieść Marka Bieńczyka *Tworci* (1999).

Zagadnieniem centralnym powojennej literatury tego kręgu była Zagłada i jej konsekwencje, co oznacza, że pojawia się ona nie tylko bezpośrednio jako temat, ale też determinuje przedholocaustową i pohołocaustową wizję rzeczywistości.

Największym piewcą zagłady narodu żydowskiego był Adolf Rudnicki, twórca formuły „epoka pieców”. Julian Strykowski, który „ocalał na Wschodzie” uznał, że nie wolno mu tworzyć fikcji Zagłady, ale opisywany przez niego świat sprzed I wojny światowej naznaczony jest piętnem tego, co nastąpiło później. Henryk Grynberg, Bogdan Wojdowski, Hanna Krall to pisarze pokolenia, które nazywa się „dziećmi Holocaustu”. Ich bohaterowie zmagają się z życiem obciążeni traumatycznym doświadczeniem z dzieciństwa.

Pisarstwo Adolfa Rudnickiego zmierzyło się z Zagładą pisanymi zaraz po wojnie opowiadaniem, których główne cechy to posługiwanie się fikcją literacką i stosowanie bez obawy patosu wzniosłości i liryzmu o rodowodzie biblijnym. Opowiadania zawarte w tomach *Szekspir* (1948), *Ucieczka z Jasnej Polany* (1949) i *Żywe i martwe morze* (1952) ukazują żydowskich bohaterów w sytuacjach granicznych, w których jawią się jako postaci heroiczne, nie przyjmują reguł gry okupanta, walczą nie tylko o biologiczne przetrwanie, ale, czasem nawet wbrew życiu, o zachowanie niezbywalnych wartości ludzkich. Tak czynią Daniel z utworu *Ginący Daniel*, Raisa z *Wniebowstąpienia* czy bohater opowiadania *Wielki Stefan Konecki*. Ci, którzy ocalili, żyją z niewymazaną pamięcią przeszłości, jak Abel i Amelia z *Czystego nurtu* czy Emanuel i Regina z *Żywego i martwego morza*. Pisarz, który planował ten cykl opowiadań jako wielki i niekończący się fresk, porzucił w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych największy temat swojego życia z powodów zewnętrznych, by podjąć go znowu dopiero w *Kupcu łódzkim* (1963), opowiadaniu poświęconym groteskowemu „cesarzowi getta łódzkiego” Chaimowi Rumkowskiemu. Jeszcze później tworzył Rudnicki parable filozoficzne z ducha kafkowskiego zakorzenione w głębokich warstwach tradycji chasydzkiej (*Teksty małe i mniejsze* z roku 1971). Pisarz poświęcił też kilka swoich książek eseistycznych postaciom z kręgu kultury polsko-żydowskiej: twórczyni teatru żydowskiego Idzie Kamińskiej – *Teatr zawsze grany* (1987) i Antoniemu Słonimskiemu – *Rogatego warszawiaka* (1981). Po-

wrócił też do własnych wspomnień w *Krakowskim Przedmieściu pełnym desorów* (1986).

Pochodzący ze wschodniogalicyskiego sztetl Julian Strykowski wznosił, jak sam określał, całemu narodowi żydowskiemu nagrobek w czterech powieściach: *Głosy w ciemności* (1956) i uzupełniające je *Echo* (1988), *Austeria* (1966) i *Sen Azrila* (1976). Dwie pierwsze powieści najściślej autobiograficzne, a wyrosłe literacko po części z tradycji Orzeszkowej, po części jidyszowej literatury z przełomu wieków, ukazują społeczność żydowską sprzed I wojny światowej oczami dziecka. Jest to dla narodu ważny, przełomowy moment historyczny, gdy dawną strukturę rozbijają nowe zjawiska takie jak syjonizm, asymilacja, scjentyistyczny światopogląd pozytywistyczny, socjalizm, emancypacja kobiet. Przekroczenie dotychczasowych ograniczeń i barier kończy się zawsze dla bohaterów tragicznie. Nowy świat żydowski już nie może się kierować prostymi normami moralnymi, które dawniej wyznaczała tradycja religijna. Powieścią najbardziej dramatyczną w sensie kompozycji, nawiązującą do dramaturgii Wyspiańskiego (*Wesele*, *Sędziowie*), jest *Austeria*. Jej akcja rozgrywa się w podmiejskiej karczmie w początkach pierwszej wojny światowej, w dniu, w którym do miasteczka wkracza wojsko kozackie. Tytułowy bohater *Snu Azrila*, onirycznej mikropowieści wraca po latach do swojego miasteczka i przeprowadza rozrachunek z całym swoim życiem. Akcja toczy się w szczególnie sprzyjającym rozliczaniu grzechów czasie – nocy święta Jom Kipur czyli Sądneho Dnia. Opuszczenie przed laty przodków i niemożność odnalezienia ich grobu staje się wielką figurą zdrady, obsesyjnie powracającą w twórczości pisarza, który w pewnym okresie swojego życia wyrzekł się swego żydostwa zamieniając je na utopijną ideę komunizmu. Wprost o tym doświadczeniu napisze w parę lat później w autobiograficznej powieści wydanej pierwotnie w drugim obiegu zatytułowanej *Wielki strach* (1979). Od historii polskich Żydów odchodzi w *Przybylszu z Narbony* (1978) poświęconemu hiszpańskim maranom, ale i w ten utwór wpisana jest polska tradycja romantyczna, Orzeszkowa i historia powstańców z warszawskiego getta, którym utwór jest dedykowany. W roku 1992 ukazała się *Sarna albo rozmowa Szatana z chłopcem, aniołem i Lucyferem* – wieloznaczna przypowieść wzorowana na midraszach, czyli rabinicznych komentarzach do ksiąg biblijnych.

O czasach i atmosferze „wielkiego strachu” opowiada Strykowski w wywiadzie-rzecz *Ocalony na Wschodzie* (1991), przeprowadzonym przez urodzonego 1961 roku Piotra Szewca. Z wejścia w świat autora *Austerii* narodziła się inna książka Szewca, *Syn kapłana* – bardzo osobisty esej o pisarzu. Szewc jest także autorem trzech powieści *Zagłada* (1987), *Zmierzchy i poranki* (2000) oraz *Bociany nad powiatem* (2005). Utwory te to w istocie wariacje na jeden i ten sam – niewyczerpany według autora – temat: utwalanie chwil sprzed Zagłady.

Szewc powraca stale do rekonstrukcji pełnego drobnych szczegółów obrazu jednego dnia zamojskiej prowincji z lat trzydziestych.

Pisarzem całkowicie osobnym był Leo Lipski (1917-1997), żyjący w Izraelu. Cała jego daleka od realistycznego mimetyzmu twórczość prozatorska stanowi swoisty odpowiednik zdruzgotanego świata Żydów polskich, lecz w wąskim sensie jedynie nieliczne utwory, jak opowiadanie z bohaterem dziecięcym *Sarni braciszek*, dotyczą tematu żydowskiego. Chorym pisarzem opiekowała się przez całe lata Łucja Gliksman, autorka wierszy zebranych w tomie *Wczoraj*.

Rok 1968 przynosi emigrację wielu pisarzy z kręgu żydowskiego. Wyjeżdża Stanisław Wygodzki, autor *Pamiętnika miłości* (1948), tomu trenów poświęconych pamięci córki zamordowanej w hitlerowskim obozie. Z tradycją żydowską związana była ściśle poezja niepodobnych do siebie artystów, którzy także wyemigrowali z Polski w 1968 roku – Arnolda Śluckiego i Witolda Wirpży. Hermetyczna poezja Aleksandra Wata stanowiła poetycki odpowiednik kabalistycznych poszukiwań jego przodków. Autor tomu *Ciemne świeciło* (1968) znał doskonale Księgę Zohar (Księgę Blasku) z jej oksymoronicznym traktowaniem światła i ciemności.

Proza tworzona przez „dzieci Holocaustu” rozwijała się pomiędzy biegunem dokumentu (częściej) i fikcji literackiej, co było znacznie rzadsze. Bogdan Wojdowski (ur. 1930) w powieści *Chleb rzucony umarłym* (1971) stworzył ambitną próbę połączenia wiernego wobec wydarzeń historycznych relacjonowania żydowskiego losu z świadomą kreacją artystyczną odległą od tradycyjnie pojmowanego realizmu. *Chleb...* to szereg luźnych scen, z siłą ekspresyjnego skrótu ukazujących nieludzki świat getta i szereg skontrastowanych z sobą postaw moralnych, reprezentowanych przez zamkniętych i doprowadzonych do ostateczności ludzi. Akcja powieści rozgrywa się w getcie warszawskim od zamknięcia dzielnicy żydowskiej w 1940 roku do Wielkiej Akcji w roku 1942. Głównym bohaterem tej powieści jest 10-12-letnie dziecko, Dawid Fremde. Trzecioosobowy narrator przyjmuje w dużej mierze punkt widzenia tej postaci. Chłopiec ratuje swoje życie dzięki ucieczce z getta za cenę wyrzeczenia się żydowskiej tożsamości, „obcości” zasygnalizowanej w jego mówiącym nazwisku. Realizuje nakaz dziadka, by przetrwać. Poczucie winy ocalonego (notabene przeżywane dramatycznie przez samego autora aż do jego samobójczej śmierci w roku 1994) może zostać osłabione jedynie dzięki twórczości, którą symbolicznie zapowiada imię biblijnego psalmisty. Na uwagę zasługuje również tytuł – poetycki skrót tego, czym miała być literatura po Zagładzie. Interpretacja metafory (pozornie daremnie) rzucanego umarłym pożywienia pozwala zobaczyć rozmaite warstwy tego obrazu: od głodu mieszkańców getta po spłacanie długu żyjącego wobec zamordowanych. Inne utwory Wojdowskiego krążą również

wokół tematyki żydowskiej, są to zbiory opowiadań *Mały człowieczek, nieme ptaszę, klatka i świat* (1975) i *Krzywe drogi* (1987).

Urodzony w 1936 roku Henryk Grynberg dał w swoich kolejnych powieściach rodzaj autobiograficznej żydowskiej sagi. Autor *Żydowskiej wojny* (1965), *Zwycięstwa* (1969), *Życia ideologicznego* (1975), *Życia osobistego* (1979) i *Kadiszu* (1987, jako *Kalifornijski kadisz*, 2005) nie napisał ani jednego utworu prozatorskiego, który nie miałby odniesień do faktów bądź to z życia samego Grynberga i jego rodziny (zwłaszcza ojca i matki), bądź to ze wspomnień ludzi (niekoniecznie z jego otoczenia), którzy powierzyli mu swoje historie w nadziei ich literackiego utrwalenia. Przykładem takiej metody pisarskiej jest *Drohobycz, Drohobycz* (1997) – wielogłosowy zbiór o wielu narratorach, których łączy wspomnienie przedwojenne i wojenne Schulzowskiego miasteczka. Tytuł książki *Memorbuch* (2000) dobrze oddaje intencje pisarza, dla którego pamięć jest nadrzędną kategorią. To z kolei książka zbudowana na materiałach (zapiski, nagrania) pozostawionych przez redaktora słynnej w roku 1968 Wielkiej Encyklopedii Powszechnej Adama Bromberga, któremu nie dane było dokończyć swojego dzieła, gdyż został zmuszony do emigracji. Jako swoiste medium występuje Grynberg także w słuchowisku *Kronika* (1987) skomponowanym wyłącznie z fragmentów zapisków Żydów zamkniętych w getcie łódzkim. *Dziedzictwo* (1993) zaś to zapis ścieżki dźwiękowej z filmu Pawła Łozińskiego *Miejsce urodzenia*, którego bohaterem jest sam pisarz w pięćdziesiąt lat po śmierci swojego ojca dobijający się prawdy (i znajdujący ją) o jego śmierci z rąk polskich sąsiadów. *Uchodźcy* (2004) to wspomnieniowa narracja o pierwszych latach emigracyjnych pisarza, który w Stanach Zjednoczonych znalazł się w 1967 roku, swoim wyjazdem uprzedzając niejako exodus 68 roku. Ta ascetyczna, dokumentarna, pozbawiona niekiedy zupełnie ingerencji autora wewnętrzznego, forma utworów Grynberga koresponduje z nowoczesnymi formami upamiętniania Holocaustu w sztukach plastycznych.

W przeciwieństwie do Grynberga, który rozszerzając krąg swoich tematów wyszedł poza osobiste wspomnienia, jego rówieśnik Wilhelm Dichter (ur. 1935) przedstawił jedynie swoją biografię, dając tym samym mały, choć znamienny wycinek żydowskiego losu w powojennej rzeczywistości. W dylogii *Koń Pana Boga* (1996) i *Szkoła bezbożników* (1999) ukazał meandry ideologicznych wyborów, w których komunizm był naturalną i kuszącą propozycją dla najmłodszych spośród ocalonych.

Reportaże i powieści Hanny Krall uzupełniały literacki obraz Zagłady o elementy, których nie sposób przedstawić z perspektywy wyłącznie osobistej, jednostkowej. U tej autorki widoczne jest dążenie do stworzenia z ułamkowych świadectw szerszej panoramy. *Zdążyć przed Panem Bogiem* (1977) to wielowarstwowy reportaż o dużej wartości artystycznej, którego ważną częścią jest

wywiad z uczestnikiem powstania w getcie, Markiem Edelmanem. W powieści *Sublokatorka* (1985) wykorzystuje Hanna Krall motyw sobowtóra ukazując dwa warianty biografii kobiety: „jasną”, polską Marię i ciemną Martę. Pod tymi ewangelicznymi imionami ukryte są losy znanej podziemnej działalności Kryśtyny Krahelskiej i nieznanej nikomu Ryfki Urman. *Tam już nie ma żadnej rzeki* (1998), *Taniec na cudzym weselu* (2001) i *To ty jesteś Daniel* (2001) są zbiorami literackich reportaży, których bohaterowie z trudem budują swoje życie po Zagładzie, *Wyjątkowo długa linia* (2004) to rodzaj reportażu ukazującego losy dwojga niepodobnych do siebie lubelskich poetów – pochodzącej z żydowskiej rodziny Franciszki Arnsztajnowej i Józefa Czechowicza.

Osobnym i znaczącym artystycznie zjawiskiem jest późno podjęta twórczość Idy Fink, urodzonej w Zbarażu w 1921 a mieszkającej w Izraelu autorki zbioru opowiadań *Skrawek czasu* (1987), *Ślady* (1996) i mikropowieści *Podróż* (1990). Jej lakoniczne, jakby opowiedane ściszym głosem utwory, oddają wyjątkowo sugestywnie atmosferę wojennego zagrożenia.

Żyjąca w Stanach Zjednoczonych badaczka literatury polskiej, autorka książki o żydowskim rodowodzie Mickiewicza zatytułowanej *Z matki obcej* Jadwiga Maurer w zbiorach opowiadań *Liga ocalałych* (1970) i *Sobowtóry* (2002), ukazała niemiecki wariant powojennych losów Żydów polskich.

Dowodem na to, że wspomnienia Holocaustu były na długie lata spychane w pozorną niepamięć jest twórczość urodzonego 1934 roku badacza literatury Michała Głowińskiego. W zbiorze opowiadań *Czarne sezony* (1998) podzielił się swoimi przeżyciami z dzieciństwa (ukrywanie się żydowskiego dziecka w klasztorze). *Magdalenka z razowego chleba* (2001) oraz *Historia jednej topoli* (2003) – to kontynuacja wspomnieniowych opowiadań o czasach powojennych.

Młodsze pokolenie nie jest już obciążone osobistą pamięcią wojny, ale demony czasu minionego mają dalej wpływ na losy ich i ich rodzin, niekiedy dramatycznie destrukcyjny, jak u Ewy Kuryluk. Roman Gren jest autorem *Krajobrazu z dzieckiem* (1996), krótkiego utworu z dziecięcym narratorem. Jego akcja rozgrywa się w przededniu marca 68 i podejmuje motyw powracający ostatnio u kilku autorów – ukrywanie nawet w kręgu najbliższych żydowskiej tożsamości i jej odkrycie przez najmłodsze pokolenie. Wątek ten można rozmaicie wyjaśniać, jednak wydaje się, że podstawową przyczyną takiej strategii była niewypowiedziana do końca i głęboko przeżyta trauma wojenna.

Viola Wein (ur. 1946 w Poznaniu) współczesna pisarka żyjąca w Izraelu ukazuje najbardziej współczesną problematykę życia Żydów z Polski rozmaicie asymilujących się do kultury swojego nowego państwa, Izraela. Zbiory opowiadań *Mezaliants* (1999) i *Rachmunes* (2005) przedstawiają różne odmiany wykluczenia, tożsamości i obcości.

Ewa Kuryluk, artystka plastyczka, eseistka i powieściopisarka jest autorką wspomnieniowej książki zatytułowanej *Goldi* (2005). To niezwykła w swoim autentyzmie dramatyczna historia rodziny, w której żydowskie pochodzenie matki i jej wojenne ukrywanie tożsamości stało się bezpośrednią przyczyną choroby psychicznej. Kuryluk sugestywnie opisuje z perspektywy dziecka kochającą się, mającą swój własny język porozumienia i całkowicie daleką od normalności rodzinę. Tytułowy Goldi jest chomikiem, ulubionym zwierzątkiem ojca i dzieci i to on właśnie jest powiernikiem dziecięcych lęków i tajemnic.

Podobna, choć różna w szczegółach historia stała się udziałem Agaty Tuszyńskiej, autorki książki o Singerze. Pisarka i dziennikarka młodszego niż Ewa Kuryluk pokolenia odkrywa w książce *Rodzinna historia lęku* (2005) długo ukrywaną, nawet przed najbliższymi, tajemnicę pochodzenia matki i babki.

Wciąż ukazują się nowe książki. Jedną z ostatnio wydanych, *Każdy przyniósł co miał najlepszego* (2005) Mieczysława Abramowicza, to swego rodzaju sylwa zawierająca dokumenty, zdjęcia i wspomnienia o przedwojennych i wojennych losach gdańskich Żydów. Warto uogólnić ten tytuł: ludzie różnych pokoleń, losów i zawodów, wśród nich tacy, którzy nie mają nic wspólnego z literaturą, przynoszą nam swoje historie, tworząc wielogłosową i zawsze niepełną księgę pamięci.

Literatura polsko-żydowska jest zjawiskiem eksterytorialnym, rozwija się w różnych krajach: główny nurt pozostaje w Polsce, ale wzbogacany jest dopływami z Anglii, Stanów Zjednoczonych, Francji, i ciągle jeszcze z Izraela, gdzie środowisko polskojęzycznych pisarzy od parunastu lat wydaje rocznik „Kontury” – może się pojawić prawie wszędzie. Zmienia się jej tematyczny punkt ciężkości, w naturalny sposób kończy się dominanta tematyki holokaustowej, wspomnieniowej i nostalgicznej, przesuwając się ku zagadnieniom uniwersalnym.

BIBLIOGRAFIA

1. BIEDNI Polacy patrzą na getto / Jan Błoński. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1994. – 156 s.
2. JUDAIZM jako los : rzecz o Bogdanie Wojdowskim / Alina Molisak. – Warszawa : „Cyklady”, 2004. – 381 s. : il.
3. JULIAN Strykowski / Wiesław Kot. – Poznań : Dom Wydawniczy „Rebis”, 1997. – 170 s. – (Czytani Dzisiaj)
4. LITERATURA polska wobec zagłady : praca zbiorowa / pod red. Aliny Brodzkiej-Wald, Doroty Krawczyńskiej i Jacka Leociaka. – Warszawa : Żydowski Instytut Historyczny Instytut Naukowo-Badawczy, 2000. – 291 s.

Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej 22-23 listopada 1999 r. w Warszawie

5. „...LOTNY trud pólstnienia” : o motywach judaistycznych w poezji Arnolda Śluckiego / Sławomir Jacek Żurek. – Kraków : „Księgarnia Akademicka”, 1999. – 204 s.
6. MIARA cierpienia : o pisarstwie Adolfa Rudnickiego / Józef Wróbel. – Kraków : „Universitas”, 2004. – 308 s.
7. MIĘDZYWOJENNA literatura polsko-żydowska jako zjawisko kulturowe i artystyczne / Eugenia Prokop-Janiec. – Kraków : „Universitas”, 1992. – 340 s. : il.
8. O SYTUACJI pisarza polskiego pochodzenia żydowskiego w XX wieku : (rzecz, którą nie ja powinienem być napisać...) / Artur Sandauer. – Warszawa : „Czytelnik”, 1982. – 96 s.
9. ODCIENIE tożsamości : literatura żydowska jako zjawisko wielojęzyczne / Monika Adamczyk-Garbowska. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004. – 213 s. : il.
10. PODWÓJNA śmierć : rozważania o literaturze holocaustu / Alvin H. Rosenfeld. – Warszawa : Wydaw. „Cyklady”, 2003. – 273 s.
11. PRAWDA nieartystyczna / Henryk Grynberg. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 1994. – 258 s.
12. SYNOWIE księżycy : zapisy poetyckie Aleksandra Wata i Henryka Grynberga w świetle tradycji i teologii żydowskiej / Sławomir Jacek Żurek; Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wydział Nauk Humanistycznych. – Lublin : Wydaw. KUL, 2004. – 313 s. : il.
13. STOSOWNOŚĆ i forma : jak opowiadać o zagładzie / red. Michał Głowiński [i in.]. – Kraków : „Universitas”, 2005. – 413 s. : il.
14. TEKST wobec Zagłady : (o relacjach z getta warszawskiego) / Jacek Leociak; Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej. – Wrocław : FNP, 1997. – 354 s. – (Monografie Fundacji Na Rzecz Nauki Polskiej. Seria Humanistyczna)
15. TEMATY żydowskie w prozie polskiej 1939-1987 / Józef Wróbel. – Kraków : „Universitas”, 1991. – 189 s.
16. WŁASNA historia Holokaustu : o pisarstwie Henryka Grynberga / Dorota Krawczyńska. – Warszawa : Instytut Badań Literackich PAN. Wydawnictwo : Fundacja Akademia Humanistyczna, 2005. – 231 s.

Urszula Cimoch
Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej
Pracownia Bibliograficzno-Informacyjna

POWSTANIE 1806 ROKU

– PRZYJAZD NAPOLEONA DO WIELKOPOLSKI

Po upadku polskiej państwowości w 1795 roku część społeczeństwa nie godziła się z nową sytuacją, szukała różnych dróg obrony polskości. Jedni wskazywali na utrzymanie polskiego stanu posiadania, czyli na rozwój gospodarczy, inni zaś byli zwolennikami zbrojnej walki o niepodległość. Po insurekcji kościuszkowskiej plany powstania były trudne do zrealizowania, dlatego całą nadzieję pokładano w pomocy obcych sił zbrojnych.

Już w 1796 roku Napoleon Bonaparte przyjął propozycję generała Jana Henryka Dąbrowskiego dotyczącą formowania Legionów Polskich. Napoleon chciał wykorzystać Legiony w wojnie z Austrią i włoskimi partyzantami, z kolei Polacy liczyli na poruszenie sprawy polskiej na arenie międzynarodowej i wywalczenie niepodległości. Mimo braku wyraźnej obietnicy odtworzenia państwa polskiego ze strony Napoleona, Jan Henryk Dąbrowski wraz z Józefem Wybickim zaczęli planować powstanie w Wielkopolsce w nieokreślonej przyszłości. Wybuch wojny pomiędzy Francją a Prusami w 1805 roku dał impuls do działania. Dnia 14 października 1806 roku cesarz zwyciężył Prusy w bitwach pod Jeną i Auerstädt, następnie wkroczył do Berlina. Na ratunek Prusakom ciągnęła jeszcze armia rosyjska, przez co Napoleon był zmuszony do wejścia na tereny byłej Rzeczypospolitej, a tym samym podjęcia sprawy polskiej. W tym czasie armia pruska pozostawiła w Wielkopolsce jedynie nieliczne oddziały, które w znacznej mierze składały się z Polaków. Napoleon celowo chciał wywołać powstanie na ziemiach zaboru pruskiego, pragnął bowiem wykorzystać zapał Polaków w walce przeciw Prusom. Generał Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki zostali wówczas wezwani do Berlina. Ich zadaniem stało się utworzenie regularnych oddziałów polskich i stawienie 30000 żołnierzy. Dnia 6 listopada 1806 roku wrócili do Poznania entuzjastycznie witani przez tłumy. W przeddzień wkroczenia Francuzów Dąbrowski wydał odezwę do Narodu wzywającą do powszechnego powstania. Wielkopolanie zaatakowali. Władzę przejmowano etapami i bez większych trudności ze strony obcej administracji. Zajęto Kalisz, Konin, Kępno, Stawiszyn, Sieradz i Łęczycę. Liczba opanowanych miast była na tyle duża, że wkraczające oddziały napoleońskie nie musiały już walczyć o Wielkopolskę. Szybko dotarły nad Wisłę i opanowały Warszawę. Roz-

poczęto organizację polskiej administracji w departamencie poznańskim, następnie kaliskim. Utworzono Komisje Wojewódzkie, które miały przejmować obowiązki administracyjne. W departamencie kaliskim do starć z pruskimi oddziałami doszło 10 listopada, zaś 13 listopada powstanie objęło także ziemię sieradzką. Wówczas Dąbrowski organizował i mobilizował wojsko. Projekt organizacji sił zbrojnych gotowy był już 14 listopada. Na początku grudnia ogłoszono pospolite ruszenie, a nowo powstałe oddziały stopniowo oczyszczali tereny Wielkopolski z Prusaków. Do końca roku armia w Wielkopolsce liczyła blisko 23000 żołnierzy. W związku z wypadkami wielkopolskimi 27 listopada 1806 roku, do Poznania przyjechał cesarz Napoleon. Wielkopolanie wzniesli na jego cześć cztery bramy triumfalne.

Dnia 14 stycznia 1807 roku Bonaparte powołał Komisję Rządzącą, czyli tymczasowy rząd narodowy. Nadal trwała wojna. Działania powstańcze nie ograniczyły się do terenów Wielkopolski, rozszerzały się również na całą polską ziemię. W grudniu 1806 roku rozegrały się bitwy pod Pułtuskim i Gołyminem, w lutym 1807 roku pod Pruską Łławą. Francuzi zajmowali Śląsk, Gdańsk kapitulował. Czerwiec to początek ofensywy rosyjsko-pruskiej i starcia pod Lidzbarkiem, a następnie Frydlandem, gdzie Rosja i Prusy zmuszone były prosić o pokój. Dzień 25 czerwca to spotkanie w Tylży cesarzy Rosji i Francji. Wówczas uznano Gdańsk wolnym miastem, car zmuszony był uznać francuskie zdobycze w Prusach oraz przystąpić do kontynentalnej ekonomicznej blokady Anglii. W ramach rewanżu Napoleon podarował Rosji obwód białostocki. Prusy z kolei w drugim traktacie zrezygnowały z posiadłości w zachodnich Niemczech, a z ziem polskich drugiego i trzeciego rozbioru powstało Księstwo Warszawskie.

Pojawiają się wątpliwości, czy wydarzenia poznańskie 1806 roku można nazwać powstaniem. Za tym określeniem przemawia fakt opowiedzenia się niemalże całego wielkopolskiego społeczeństwa za odezwą generała Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego. Dewiza ta została poparta przygotowaniem militarnym, a następnie skutecznie realizowana. W konsekwencji przywrócono niepodległość całemu krajowi. Było to pierwsze zwycięskie powstanie na ziemiach polskich od 1794 roku i jedno z dwóch zwycięskich powstań w Wielkopolsce.

Literatura dotycząca wyżej omówionych wydarzeń w Wielkopolsce jest uboga. Prezentowane zestawienie zawiera pozycje zwarte oraz artykuły opublikowane od 1950 roku. Wizytę Napoleona w Poznaniu omawiamy w związku z powstaniem w 1806 roku oraz z okazji dwusetnej rocznicy przyjazdu cesarza na teren Wielkopolski.

I. Rola Napoleona w zmianie mapy Europy

1. AUSTERLITZ : lwi skok boga wojny / Krzysztof Mika // *Mówią Wieki*. – 2005, nr 12, s. 26-29
2. CENA wolności Kościoła : mija 200 lat od konkordatu Napoleona i Piusa VII / Jan Kracik // *Tygodnik Powszechny*. – 2001, nr 28, s. 11
3. CZASY napoleońskie / Andrzej Nieuważny. – Wyd. 2. – Wrocław : Wydawnictwo Dolnośląskie, 2005. – 48 s. : il., faks., fot., portr.
4. EPOKA napoleońska / Dariusz Marzęta. – Lublin : Lubelskie Centrum Marketingu, 2000. – 173 s. : fot., portr.
Bibliogr. s. 171-172.
5. EUROPA i świat w epoce napoleońskiej / pod red. Moniki Senkowskiej-Gluck. – [Wyd. 2]. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1988. – 580 s., [48] s. tabl. : faks., fot., portr. – (Konfrontacje Historyczne)
Wskazówki bibliogr. s. 559-576.
6. FRYDERYK Wielki / [Gherardo Bozzetti]. Napoleon I / [Flavio Conti]. Stany Zjednoczone Ameryki / [Massimo Fini]. Związek Radziecki / [Ugo Basso; wstęp Ovidio Dallera; tł. z niem. Roman Kazior]. – Warszawa : „Muza”, 1996. – 332 s. : il., fot. kolor., mapy, portr. – (Mocarstwa świata; 6)
7. NAPOLEON / Eugeniusz Tarle. – Kraków : Małopolska Oficyna Wydawnicza, 1991. – 442 s.
8. NAPOLEON Bonaparte / Maciej Nowak. – (Dzieje Zjednoczonej Europy; cz. 4) // *Myśl Polska*. – 2001, nr 7, s. 14
9. O NAPOLEONIE, nieszczęśliwej wojnie, dziejach europejskich i pruskich / Marcin Gerss; wstęp i oprac. Grzegorz Jasiński. – Olsztyn : OBN, 1997. – 243 s. : il., mapa, portr. – (Rozprawy i Materiały Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie; nr 162)
Bibliogr. s. 225-226.
10. U BOKU Napoleona : jednostki cudzoziemskie w armii francuskiej w czasach Konsulatu i Cesarstwa 1799-1814 / Guy C. Dempsey; z ang. przeł. Katarzyna Bażyńska-Chojnacka i Piotr Chojacki. – Warszawa : Książka i Wiedza, 2005. – 432 s.
Bibliogr. s. 403-414.

II. Rola Napoleona w przywróceniu Polski na mapę

a. Pozycje zwarte

1. ANTYNAPOLEOŃSKIE koncepcje Czartoryskiego / Jerzy Skowronek. – Warszawa : Państw. Wydaw. Nauk., 1969. – 379 s., tabl. : il., mapy, portr.
Bibliogr.

2. CZASY Kościuszki i Napoleona : Jan Zbigniew Lubicz-Pachoński jako badacz epoki : praca zbiorowa / pod red. Zdzisława Janeczka; [kom. red. Leszek Żabiński i in.]. – Katowice : Wydaw. Uczelniane Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego, 2001. – 436 s. : il.
3. DAŁ nam przykład Bonaparte : wspomnienia i relacje żołnierzy polskich 1796-1815 / wybór, koment. i przypisy Robert Bielecki, oprac. tekstów Andrzej T. Tysza. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1984. – 353 s.
4. DZIEJE oręża polskiego w epoce napoleońskiej : 1795-1815 / Marian Kukiel. – Poznań : Kurpisz, 1996. – 498 s., [16] k. tabl. : il., mapy, portr.
5. DZIEJE Polski porozbiorowe (1795-1921) / Marian Kukiel. – Wyd. 4. – Londyn : Puls, 1993. – 726 s. – (Historia; 10)
6. KSIĘSTWO Warszawskie / Barbara Grochulska. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1991. – 234 s., [32] s. tabl. : il., mapy, portr. – (Biblioteka Wiedzy Historycznej)
7. MAŁE państwo wielkich nadziei / Barbara Grochulska. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1987. – 80 s. : faks., fot., mapy, portr. – (Dzieje narodu i państwa polskiego; III-43)
Wskazówki bibliogr. s. 79.
8. MY z Napoleonem / Andrzej Nieuważny. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1999. – 305 s. : il., faks., fot., portr. – (A To Polska Właśnie)
Bibliogr. s. 284-285.
9. NAPOLEON a Polska / Szymon Askenazy; [wstęp i oprac. Andrzej Zahorski]. – Warszawa : „Volumen” : „Bellona”, 1993. – 701 s., [48] s. tabl. : il. – (O Wolność i Niepodległość)
Bibliogr. s. 671-674.
10. NAPOLEONIADA / Waldemar Łysiak. – Wyd. 2. – Chicago; Warszawa : Wydaw. Andrzej Frukacz „Ex Libris” – Galeria Polskiej Książki, 1998. – 389 s., [16] s. tabl. kolor. : il., faks., fot., pl., portr.
11. ROKU ów... : epoka napoleońska w polskiej historiografii, literaturze, sztuce i tradycji / [oprac. red. Marian Marek Drozdowski, Hanna Szwanowska]; Towarzystwo Miłośników Historii w Warszawie. – Warszawa : „Typografia”, 2003. – 252 s. : mapa, pl., tab.
Bibliogr. publ. Jerzego Skowronka przy bibliogr.
Mater. z 36 Sesji varsavianistycznej w roku 2002.
12. OBRAZY z życia kilku ostatnich pokoleń w Polsce / Juliusz Falkowski. – Warszawa : Wydaw-a Artystyczne i Filmowe, 1980. – 5 t. (344; 395; 545; 356; 593 s.)
13. ROK 1807 / Gabriel Zych. – Warszawa : Min. Obrony Narodowej, 1957. – 295 s. [5] k. tabl. złoż. : il. – (Prace Komisji Wojskowo-Historycznej Ministerstwa Obrony Narodowej. Seria A; nr 11)

14. SILVA rerum polonorum. Ks. 2, Pod znakiem Kościuszki i Napoleona : (materiały historyczne) / [wybrał, oprac. i przypisami opatrzył] Bartłomiej Szynkler. – Częstochowa : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 2000. – 218 s., [24] k. tabl. : il.
15. SPÓR o Napoleona we Francji i w Polsce / Andrzej Zahorski. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1974. – 338 s., [56] s. tabl.
16. WODZOWIE i politycy : generalicja polska lat 1806-1815 / Jarosław Czubyński. – Warszawa : Oficyna Wydaw. Viotar, 1993. – 305 s.

b. Artykuły

1. BÓG, honor, Bonaparte / Wiesław Chelminiak // *Nowe Państwo*. – 2004, nr 12, s. 54-55
2. NAPOLEON na Mazowszu / Janusz Królik // *Spotkania z Zabytkami*. – 2004, nr 11, s. 40-42
3. NAPOLEOŃSKI plan opanowania Pomorza, styczeń-luty 1807 / Paweł Drzymała // *Bibl. PHTN*. – 2003, t. 2, s. 39-54
4. POGROM Prus 1806 roku w świetle korespondencji Napoleona I / oprac. Stanisław Rostworowski. – Cz. 1-4 // *Mars*. – 1996, t. 4, s. 133-162; 1998, t. 6, s. 75-90; 2000, t. 8, s. 135-160; 2001, t. 10, s. 157-192
5. ZABIEGI Napoleona o powrót Tadeusza Kościuszki do Polski w 1806 roku w świetle relacji hiszpańskiego dyplomaty Eugenio Izquierdo de Ribera / Barbara Obtułowicz // *Roczn. Nauk.-Dydak., Pr. Hist.* / WSP Krak. – 1997, z. 18, s. 167-171

III. Powstanie wielkopolskie w 1806 roku

a. Pozycje zwarte

1. GENERAL Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818) : materiały z Międzyuczelnianej Sesji Naukowej UAM i WAP odbytej w Poznaniu 28 III 1969 / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; red. Witold Kutte. – Poznań : UAM, 1970. – 101 s. – (Seria Historia / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 40)
Dot. związków generała z Wielkopolską.
2. GENERAL Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818 / Jan Pachonński. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Warszawa : Wydaw. MON, 1987. – 634 s. : fot.
Dot. związków generała z Wielkopolską.
3. HISTORIA Polski / Stefan Kowal. T. 3, Od 1795 do 1864 roku. – Poznań : Fenix, 1997. – 289 s., [24] k. tabl. : il.
M.in. o powstaniu w Wielkopolsce w 1806 r.

4. JAN Henryk Dąbrowski 1755-1818 / Marek Rezler. – Poznań : Krajowa Agencja Wydaw., 1982. – 40 s.
Dot. związków generała z Wielkopolską.
5. NAJDŁUŻSZA wojna / Andrzej Twerdochlib. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1988. – 457 s.
Powieść dot. Wielkopolski pod zaborem pruskim. Dot. także Powstania Wielkopolskiego.
6. PŁONAŁA satnica : Wielkopole w powstaniach narodowych i w ruchu oporu 1794-1944 / Eugeniusz Wachowiak; oprac. graf. Chrystian Gomołec. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1988. – 115 s. : il.
7. POSTĘPOWO-rewolucyjne i narodowowyzwoleńcze tradycje Wielkopolski / Antoni Czubiński. – Poznań : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1983. – 221 s. tabl. : fot., portr.
8. POWSTANIE 1806 roku w Wielkopolsce / Jan Wąsicki. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1958. – 123 s.
9. PRZEJDZIEM Wartę : wielkopolskimi śladami Józefa Wybickiego i Jana Henryka Dąbrowskiego / Jerzy Sobczak. – Poznań : Wydaw. WBP, 1996. – 118 s. : il., mapy. – (Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza; nr 12)
10. „PRZEJDZIEM Wisłę, przejdziem Wartę...” : miejsca i zabytki w Polsce związane z Józefem Wybickim i gen. Janem Henrykiem Dąbrowskim / Stowarzyszenie Miłośników Tradycji „Mazurka Dąbrowskiego”. – Gdańsk : SMT „Mazurka Dąbrowskiego”, 1996. – 138 s.
Dot. także związków z Wielkopolską.
11. WIELKOPOLSKA nasza kraina. / pod red. Włodzimierza Łęckiego; [aut. Paweł Anders i in.]. T. 2, Rzecz o historii i pamiątkach z przeszłości Wielkopolski. – Poznań : Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury : Kurpisz, 2004. – 303 s. : il., fot., mapy, pl., portr.
12. WIELKOPOLSKA poprzez wieki / Jerzy Topolski. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1999. – 471 s. : fot.
13. WIELKOPOLSKIM traktem / Piotr Maluśkiewicz. – Poznań : Wydaw. WBP, 1997. – 238 s. : il. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)
14. WOJSKO Polskie na Pomorzu w roku 1807 / Janusz Staszewski; wstępem i życiorysem Autora poprzedził Stanisław Herbst; bibliogr. prac Autora zestawili Wiesław Bieńkowski. – Gdańsk : Gdańskie Towarzystwo Naukowe, 1958. – 341 s., tabl., mapy. – (Biblioteka Gdańska. Seria Monografii; nr 6)
15. ZIEMIE polskie pod zaborem pruskim : Prusy Południowe 1793-1806 : studium historycznoprawne / Jan Wąsicki. – Wrocław : Zakł. im. Ossolińskich, 1957. – 367 s. : mapa, bibliogr. – (Studia nad Historią Państwa i Prawa – Seria II / Polska Akademia Nauk. Komitet Nauk Prawnych; t. 6)

16. ŻYCIE moje oraz Wspomnienie o Andrzeju i Konstancji Zamoyskich / Józef Wybicki; wydał i objaśnił Adam M. Skałkowski. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo; Warszawa : De Agostini Polska, 2005. – 411 s. – (Skarby Biblioteki Narodowej)

b. Artykuły

1. GENERALSKE rocznice / Marek Rezler // *Głos Wielkop.* – 1998, nr 142, s. 23
Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki. Dot. związków z Wielkopolską.
2. GENERAL Jan Henryk Dąbrowski : (okres saski) / Stanisław Nawrocki // *Średz. Kwart. Kult.* – 2005, nr 3, s. 63-66
3. HENRYK Dąbrowski / Stanisław Jędraś // *Pan. Leszcz.* – 2000, nr 18, s. 12
Związki generała z Wielkopolską.
4. INSUREKCJA wielkopolska / Marek Rezler // *Głos Wielkop.* – 1998, nr 218, s. 23
Powstania narodowo-wyzwoleńcze na terenie Wielkopolski w okresie zabórów.
5. JAN Henryk Dąbrowski / Witold Gostyński // *IKS na Łato.* – 2005, nr 1(14), s. 2-4
6. JAN Henryk Dąbrowski – bohater na trudne czasy / Przemysław Matusik // *Welcome to Poznań.* – 2005, nr 11, s. 12
Generał związany z Wielkopolską (1755-1818).
7. JAN Henryk Dąbrowski w Wielkopolsce / Marek Rezler // *Nasza Wielkop.* – 2005, nr 67, s. 13-14
8. POSZUKIWANIE narodowych relikwii : 250 rocznica urodzin J.H. Dąbrowskiego / Zygmunta Rola // *Trybuna.* – 2005, nr 295, s. 12
9. „POTRZEBUJEMY szlachetnych wzorców” / (gk) // *Przem. na Szlaku Piast.* – 2005, nr 31, s. 9
Dot. związków Jana Henryka Dąbrowskiego z Wielkopolską.
10. POWSTANIA wielkopolskie / Marek Rezler // *Lofer.* – 2003, nr 12, s. 8
11. POZNAŃSCY szwoleżerowie gwardii cesarza Napoleona / Jerzy Koźłowski // *Kron. M. Pozn.* – 1997, nr 3, s. 107-124
12. [TRZECIEGO] 3 listopada 1806 roku w Berlinie na spotkaniu z generałem Janem Henrykiem Dąbrowskim i Józefem Wybickim Napoleon Bonaparte oświadczył, że gotów jest ruszyć ze swoimi wojskami na wschód / Adam Pleskaczyński // *Głos Wielkop.* – 2003, nr 261 dod. *Głos Poznaniaka*, s. XII

13. WIELKI nieobecny : 250. rocznica urodzin generała Jana Henryka Dąbrowskiego / Zygmunt Rola // *Trybuna*. – 2005, nr 177, s. XII
14. WIELKOPOLANIE pod bronią / Marek Rezler // *Środcz. Kwart. Kult.* – 2005, nr 3, s. 54-57; nr 4, s. 40-42
 Udział Wielkopolan w powstaniach zbrojnych w latach 1768-1919.
15. ZWIĄZKI Jana Henryka Dąbrowskiego z Wielkopolską / Paweł Drzymała // *Prz. Wielkop.* – 2005, nr 2, s. 36-39

IV. Napoleon w Wielkopolsce

1. BYŁ tu Napoleon / Ml. – (Turystyczne Perły Wielkopolski) // *Gaz. Pozn.* – 2002, nr 171 dod. Expr. Pozn., s. 8
2. [DWUDZIESTEGO siódmego] 27 listopada 1806 roku Poznań stał się, używając słów niemieckiego historyka Hugo Sommera centrum europejskiego świata / Adam Pleskaczyński // *Głos Wielkop.* – 2003, nr 272 dod. Głos Poznaniaka, s. XII
 Wizyta cesarza Napoleona w Poznaniu.
3. HISTORIA i legenda / Zygmunt Rola // *Trybuna*. – 2003, nr 282, dod. Regiony, s. III
 Wizyty cesarza Napoleona w Poznaniu w 1806 i 1807 roku.
4. I NAPOLEON tu był... / Andrzej Janas // *Głos Wielkop.* – 1998, nr 19, dod. Magazyn Reporter, s. 4
 Zabytki Dopiewa i Skórzewa.
5. JESIENNY spacer z Napoleonem / Witold Gostyński. – Fot. // *IKS*. – 2004, nr 10, s. 63
 Walory krajoznawcze Konarzewa.
6. „NAPOLEON i jego epoka” : XIV Europejskie Dni Dziedzictwa Kulturowego w Wielkopolsce / Anna Jabłońska, Dorota Matyaszczyk // *Prz. Wielkop.* – 2006, nr 1, s. 21-29
7. NAPOLEON pił tu piwo / Daina Kolbuszewska // *Gaz. Wielkop.* – 2000, nr 241, s. 5
 Górczyn w 100-lecie przyłączenia do Poznania.
8. NAPOLEON w Poznaniu / Dariusz Łukasiewicz // *Pozn. Pegaz*. – 2000, nr 45, s. 23-29
 Wizyty cesarza w 1806 i 1807 r.
9. NAPOLEON z wizytą w Poznaniu [w 1806 r.] / KRIS. – (W dawnym Poznaniu) // *Gaz. Pozn.* – 2001, nr 293, dod. Expr. Pozn., s. 12
10. ODOPOCZYNEK Bonapartego / (NIW) // *ABC*. – 2004, nr 93, s. 14
 Miejsce odpoczynku Napoleona Bonapartego przy kamiennym stole w okolicach Granowa.

11. PIERWSZE toasty za zdrowie Napoleona Bonaparte Poznańczycy zaczęli wznosić już 17 października 1806 roku / Adam Pleskaczyński // *Głos Wielkop.* – 2003, nr 238, dod. *Głos Poznaniaka*, s. XII
12. POBYT Napoleona w Poznaniu wiosną 1812 roku w świetle zapomnianych pamiątek / Waldemar Karolczak // *Kron. M. Pozn.* – 1997, nr 3, s. 143-148
13. PRZYSTAŃ Napoleona / (GK). – (Zwiedzamy kompleksy pałacowe : Turów [pow. Kościan]) // *Pan. Leszcz.* – 2001, nr 1, s. 19
14. STOŁOWAŁ się tu Napoleon / Maciej Łosiak // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 302 dod. *Expr. Pozn.*, s. 6-7
15. SZLAKIEM Napoleona / Krzysztof Styszyński // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 126, s. 11
16. TRZY takie w Europie / Krzysztof Styszyński. – Fot. // *Poznaniak*. – 1999, nr 41, s. 37
Łuk tryumfalny ku czci Napoleona wybudowany w 1812 roku w Ślesinie, pow. Konin.
17. TU FLIRTOWAŁ Napoleon : mija dwieście lat Hotelu de Saxe [Saskiego]. – (W dawnym Poznaniu) / Krzysztof Smura // *Gaz. Pozn.* – 2000, nr 122, dod. *Expr. Pozn.*, s. 4
18. TU WITANO Napoleona / Katarzyna Młeczak, Tadeusz Młeczak. – Mapa // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 104, s. 20
Trasa turystyczna w Bytniu, pow. Szamotuły.
19. WARTO odkrywać Krzemieniewo; Tam gdzie był Napoleon. [Lipno]; Nie tylko ostoja żółwia. [Osieczna]; Rydzyńskie się nie zapomina; Nad jeziorem Krzyckim. [Święciechowa]; Potrafią postawić na swoim. [Wijewo]; Potomkowie Kurpińskiego. [Włoszakowice] / mp // *Głos Wielkop.* – 2000, nr 279, dod. *Gminny* nr 56, s. 4-5
20. WIZYTY cesarza Napoleona w Poznaniu / Paweł Drzymała // *IKS*. – 2006, nr 9, s. 3-4

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

Pracownia Bibliograficzno-Informacyjna

W O L O N T A R I A T

Wolontariat to dobrowolna, nieodpłatna, świadoma działalność na rzecz innych osób, czy całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinne, przyjacielskie czy koleżeńskie. Prawdopodobnie ten przejaw ludzkiej aktywności i wrażliwości zaistniał u zarania dziejów. Z czasem przybrał formy instytucjonalne w organizacjach kościelnych, samopomocowych czy samorządowych.

W Polsce szczególnie rozwój tej działalności miał miejsce po 1990 roku, gdy w wolnym kraju mogły powstawać organizacje pozarządowe. Mimo braku ciągłości tradycji (czasy PRL) i stosunkowo niskiej stopie życiowej, wielu ochotników włączyło się do ruchu pomocy bliźniemu. Liczbę wolontariuszy pracujących w ciągu roku w Polsce ocenia się na 2-7 milionów osób.

Wolontariusze podejmują różnego rodzaju zajęcia. Można ich spotkać w opiece paliatywnej i hospicjach, wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Wspomagają swoimi umiejętnościami dzieci i zagrożone rodziny, ofiary wojny i klęsk żywiołowych. Biorą udział w organizacji różnych imprez, w zbiórkach, w akcjach politycznych (jak wybory czy referenda). Niekiedy pracują wśród innych, w szacownych instytucjach, wyłącznie dla zdobycia doświadczenia.

Z okazji Dnia Wolontariusza (5 grudnia) prezentujemy zestawienie bibliograficzne (wybór), które wszechstronnie ukazuje problematykę wolontariatu. Zgromadzony materiał (pozycje zwarte – od 1976 , artykuły – od 1996) podzielono na trzy części. Pierwsza z nich gromadzi opracowania ogólne. Część druga zawiera publikacje o różnych dziedzinach aktywności wolontariuszy. Część trzecia przedstawia obowiązujący w Polsce stan prawny. Uzupełnieniem bibliografii jest wykaz adresów internetowych.

1. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. MŁODZIEŻOWY wolontariat / [pod red. Joanny Fabisiak]. – Warszawa : Fundacja „Świat na Tak”, 2002. – 154 s. : il.
2. OCHOTNICZY miłości bliźniego : przewodnik po wolontariacie / Staś Gawroński; przekł. z jęz. wł. Bożena Topolska. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 1999. – 250 s. – (Biblioteka „Więzi”; t. 117)

3. POMAGAĆ innym / [oprac. tekstów i red. Beata Mirkiewicz]. – Zielona Góra : „Pro Libris”, 2001. – 103 s. : il.
4. PRACOWNICY socjalni i wolontariusze a możliwości reformy pomocy społecznej / pod red. Krystyny Marzec-Holki. – Bydgoszcz : Wydaw. WSP – Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1998. – 388 s.
Bibliogr. przy rozdz.
5. WOLONTARIAT : od samopomocy do samozatrudnienia / pod red. Zdzisława Markiewicza i Piotra Sikory; Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu. – Opole : ROPS, 2001. – 104 s. : il.
Bibliogr.
6. WOLONTARIAT w obszarze humanistycznych wyzwań opiekuńczych / red. nauk. Barbara Kromolicka. – Toruń : Wydaw. Edukacyjne „Akapi”, 2005. – 274 s. : rys. – (Seria Wydawnicza Problemy Pracy Socjalnej)
Bibliogr. przy art.

b. Artykuły

1. ARMIA społeczna / Magdalena Jarco // W p r o s t . – 1999, nr 36, s. 54-57
Działalność organizacji pozarządowych w Polsce.
2. BEZ skrzydeł / Helena Kowalik // R e s P u b . N o w a . – 2001, nr 2, s. 49-53
Wolontariusze w Polsce.
3. DARMOWY zaciąg : wolontariusze / Ryszarda Socha // P o l i t y k a . – 2003, nr 20, s. 38-40
4. DOBROCZYŃCY i filantropi XXI wieku : rok 2003 – Rokiem Wolontariatu w Szkole / Teresa Konarska, Ewa Miłoszewska // G ł o s N a u c z . – 2002, nr 51/52, s. 21-22
5. DOBROWOLNA, nieodpłatna / Justyna Indulska // F o r u m A k a d e m i c k i e . – 2005, nr 5, s. 36-37
Udział studentów w wolontariatach.
6. DRUGI pokój Pana Boga : skąd się biorą wolontariusze? / Barbara Pietkiewicz // P o l i t y k a . – 2001, nr 9, s. 90-91
7. DWA miliony dobrych ludzi / Andrzej Dryszel // P r z e g l ą d . – 2000, nr 9, s. 8-9
8. DZIELMY się miłością – wolontariat : (list) / Jan Chrapek // R o c z . N a u k . C a r i t . – 2001, r. 5, s. 11-30
9. FAŁSZYWY wolontariusz / Mateusz Wyrwich // T y g . S o l i d . – 2002, nr 47, s. 16-17
10. MOTYWY i formy pracy członków parafialnych zespołów charytatywnych / Maria Bocheńska-Seweryn, Krystyna Kluzowa // R o c z . N a u k . C a r i t . – 2001, r. 5, s. 71-86

11. MOTYWY podejmowania spontanicznej pracy wolontarnej / Daniela Becelewsk a // *W y c h o w a n i e n a c o D z i e ń .* – 2004, nr 6, s. 16-18
12. OD MIŁOSIERDZIA słów do miłosierdzia czynów : list pasterski biskupów polskich o wolontariacie // *R o c z . N a u k . C a r i t .* – 2001, r. 5, s. 5-9
13. [PIERWSZE] I Sympozjum Misyjne Salezjańskiego Wolontariatu Misyjnego (30 IX 2001) // *A t e n . K a p ł .* – 2002, z. 2, s. 399-402
14. PROCES pozyskiwania wolontariuszy i zasobów przez organizację non profit / Marian Huczek // *E k o n . i H u m .* – 2004, nr 1, s. 33-46
15. PRZESTRZENIE pomostowe : czy możliwa jest współpraca wolontariuszy z organizacji kościelnych i świeckich / Maria Rogaczewska, Piotr Czekierda; rozm. przepr. Grzegorz Pac // *T y g . P o w s z .* – 2006, nr 15, s. 5
16. PRZYGOTOWANIE do wolontariatu jako zapomniany obszar w polskiej oświacie dorosłych / Olga Czerniawska // *E d u k . D o r o s .* – 2000, nr 1, s. 9-16
17. „ROBIĘ to, bo Pan tego nie robi...” / Jan Jakub Wygnański // *Z n a k .* – 2000, nr 12, s. 4-10
18. SZKOLNE koła Caritas jako przykład wolontariatu młodzieży / Jarosław Korał // *R o c z . N a u k . C a r i t .* – 2001, r. 5, s. 117-129
19. ŚWIAT na Tak : wolontariusze / Elżbieta Isakiewicz // *G a z . W y b o r .* – 2006, nr 141, dod. Duży Format nr 24, s. 14-16
20. UWARUNKOWANIA aktywności wolontarystycznej człowieka dorosłego / Anna Kanios // *P e d a g o g i k a S p o ł e c z n a .* – 2004, [nr] 2/4, s. 119-129
21. WĘŻE, skorpiony i Jacques Chirac / Piotr Nisztor // *G a z . P o ł s k a .* – 2005, nr 52, s. 24
Praca polskich wolontariuszy w ramach Międzynarodowego Wolontariatu Don Bosco.
22. WOLONTARIAT chrześcijański w życiu i działaniu Kościoła / Wiesław Przygoda // *R o c z . N a u k . C a r i t .* – 2001, r. 5, s. 39-58
23. WOLONTARIAT chrześcijański wyrazem czynnej miłości bliźniego / Stanisław Mojek // *R o c z . T e o l . (L u b .)* . – 2000, z. 3, s. 189-207
24. WOLONTARIAT jako aktywizacja zawodowa absolwentów / Barbara Juraś-Krawczyk // *Z e s z . N a u k . W S H E Ł ó d ź .* – 2002, nr 8, s. 49-60
25. WOLONTARIAT jako droga do zawodu pedagoga specjalnego / Urszula Byczkowska // *A u x i l i u m S o c i a l e .* – 2003, nr 1, s. 193-198
Badania wśród studentów pedagogiki społecznej.

26. WOLONTARIAT Międzynarodowy Kanosjański (VOICA) // Nurt SVD. – 2001, [nr] 3/4, s. 95-105
27. WOLONTARIAT – praca społeczna – dobroczynna / Arleta Radomska // Studia Pedagogiczno-Artystyczne. – 2004, t. 4, s. 291-297
28. WOLONTARIAT szansą dla młodzieży / Agnieszka Ciesiołkiewicz // Probl. Opiek.-Wychow. – 2002, nr 5, s. 9-13
29. WOLONTARIAT w placówkach pomocy instytucjonalnej / Tadeusz Kamiński // Rocz. Nauk. Carit. – 2001, r. 5, s. 99-108
30. WOLONTARIAT w Polsce – nowe spojrzenie na pracę społeczną / Dariusz Pietrowski // Rocz. Nauk. Carit. – 2001, r. 5, s. 31-38
31. WSPÓŁCZESNE oblicza pracy ochotniczej / Bartosz Seiler, Janina Stankiewicz // Management. – 2005, vol. 9, nr 2, s. 137-145
32. ZAANGAŻOWANIE w honorową działalność społeczną (Ehrenamt) w środowisku społeczno-katolickim : podstawy biograficzne i warunki ramowe zrzeszeń / Gisela Jakob // Edukacja Dorosłych. – 2004, nr 3, s. 79-95

II. Dziedziny działalności wolontariuszy

A. Opieka paliatywna i hospicja

a. Pozycje zwarte

1. „JAK anioł jasny” / Maria Kocyń-Imielska, Dorota Kania. – Cieszyn : „Interfon” : Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych Hospicjum im. Łukasza Ewangelisty, 2003. – 64 s. : il., mapa
2. POMÓŻ mi! : świadectwa wolontariuszy Hospicjum Cordis / [Hospicjum Cordis Mysłowice]. – Mysłowice : Gościna Serca św. Teresy od Dzieciątka Jezus : Agencja Mediów Lokalnych „medial”, [2001]. – 171 s. : il.
3. WOLONTARIUSZ w służbie człowiekowi umierającemu : na przykładzie Szczecińskiego Hospicjum Domowego / Barbara Kromolicka; Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie. – Szczecin : „Pedagogium”, 2000. – 154 s. : il.
Bibliogr.
4. WOLONTARIUSZE Hospicjum „Małego Księcia” w Lublinie / pod red. Cezarego Opalacha. – Lublin : Lubelskie Hospicjum dla Dzieci im. „Małego Księcia”, 2004. – 107 s. : il.
Bibliogr. s. 102-107

b. Artykuły

1. CZEKA nas życie / Dominika Drumlewska; rozm. przepr. Szymon Holownia, Mirosław Piłśniak // *W drodze*. – 2001, [nr] 11, s. 31-39
Refleksje wolontariuszki ze szpitala onkologicznego.
2. GDY nie istnieje „potem” / Katarzyna Krasoń // *Guliwer*. – 2004, nr 2, s. 103-105
Zawiera rec. książki: Pomóż mi! : świadectwa wolontariuszy Hospicjum Cordis. – Mysłowice, 2001
3. GODNA śmierć : wartość wolontariatu w ruchu hospicyjnym / Marek Olejniczak // *Edukacja Filozoficzna*. – 2005, vol. 39, s. 87-98
4. MOTYWY i predyspozycje osobowościowe kandydatów na wolontariuszy w opiece paliatywnej i hospicyjnej / Agnieszka Gutowska-Wyka // *Zeszyt Nauk. WSH Łódź*. – 2000, nr 8, s. 71-81
5. POWIERNICY umierających : w XV-lecie istnienia Hospicjum św. Jana w Poznaniu / Hanna Bylińska // *Atena. Kapł.* – 2002, t. 138, z. 2, s. 397-399
6. TRZEBA tańczyć / Anna Fostakowska // *Gaz. Wybor.* – 2004, nr 285, dod. Duży Format nr 47, s. 6-9
7. W TYCH ludziach mieszka Chrystus / Małgorzata Pabis // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2006, nr 93, s. 12
8. WSZYSTKO, co uczyniliście... / Tomasz Dangel; rozm. przepr. Lilla Dąbicka // *Fronda*. – 2004, nr 32, s. 80-89

B. Osoby starsze i niepełnosprawne

1. JA WYJDE, oni zostaną / Michał Olszewski // *Gaz. Wybor.* – 2003, nr 6, s. 16-17
Opieka więźniów-wolontariuszy nad chorymi z Domu Opieki Społecznej w Krakowie.
2. MŁODZIEŻOWY wolontariat w służbie niepełnosprawnym / Grzegorz Pal // *Auxilium Sociale*. – 2004, nr 1, s. 157-160
3. MŁODZIEŻOWY wolontariat w służbie niepełnosprawnym / Grzegorz Pal // *Wychowawca*. – 2005, nr 11, s. 18-19
4. MOJE serce spało spokojnie / Irena Fijałkowska // *Głos Naucz.* – 2002, nr 9, s. 8
Praca na konkurs „Pomagam z potrzeby serca”.
5. NA SWOIM miejscu / Zuzanna Radzik // *Więź*. – 2005, nr 10, s. 50-54
Wolontariusze opiekujący się ludźmi starymi.

6. WOLONTARIAT w rehabilitacji osób niepełnosprawnych – wielość spojrzeń / Sylwia Nosarzewska // *Wychowanie na co Dzień.* – 1999, nr 6, s. 30-32
7. WYCHOWANI przez bure misie / Ryszarda Socha // *Probl. Opiek.-Wychow.* – 1999, nr 8, s. 25-28
Osada wspólnoty samopomocowej dla niepełnosprawnych pod Kościerzyną.
8. ZADANIA wolontariatu w epoce starzenia się społeczeństw / Janusz Bialicki // *Rocz. Nauk. Carit.* – 2001, r. 5, s. 87-98

C. Rodzina, dziecko

1. DZIECI-robotnicy, dzieci-piranie / Monika Winiarska // *Głos Naucz.* – 2005, nr 13, s. 8
Praca polskiej wolontariuszki w Otwartym Domu Księdza Bosko w Limie.
2. „DZIECI ulicy” – praca wolontariuszy w środowisku lokalnym / Elżbieta Bielecka // *Forum Ośw.* – 1999, t. 1/2, s. 82-90
3. MOŻLIWOŚCI współpracy z wolontariuszami w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i resocjalizacyjnych / Bożena Gwizdek // *Probl. Porad. Psychol.* – 2003, nr 2, s. 87-94
4. PETRA i jej dzieci [korespondencja z Pragi] / Patrycja Bukalska // *Tyg. Powsz.* – 2001, nr 26, s. 6
Sierociniec w Grozonym prowadzony przez czeską wolontariuszkę.
5. PROGRAM „Starszy Brat, Starsza Siostra” / Krystyna Socha-Kołodziej // *Probl. Opiek.-Wychow.* – 2004, nr 4, s. 38-40
6. PROGRAMY młodzieżowego wolontariatu / Marta Bialek // *Probl. Opiek.-Wychow.* – 2002, nr 5, s. 13-16
Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży.
7. PRZELOTEM / Maciej Kułak // *Głos Naucz.* – 2005, nr 5, s. 8-9
Dzieci z Czeczeni w Ośrodku dla Uchodźców w Lublinie.
8. RODZINA w trudnej sytuacji życiowej i wychowawczej wyzwaniem dla wolontariatu : materiały z konferencji, z dnia 24 maja 2001 r., pod patronatem... / red. Henryk Krzysteczko; Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. – Katowice : Wydaw. „Powiernik Rodzin”, 2001. – 116 s. : il.
9. SPRAWOZDANIE z seminarium naukowego pt. „Młodzi wolontariusze w służbie dziecka” / Tomasz Sosnowski // *Zesz. Nauk. / WS Suw. - Mazur.* – 2003, nr 8, s. 118-120
10. UCZNIOWIE, którzy uczą innych / Aleksandra Przybylska // *Gaz. Wybor.* – Poznań. – 2006, nr 100, dod. Pyrania nr 13/14, s. 15

Udzielanie bezrobotnym bezpłatnych korepetycji przez młodzież licealną.

11. W POSZUKIWANIU wzoru wolontariusza pracującego na rzecz dzieci / Cezary Schiff // *Zes. Nauk. UJ, Pr. Pedag.* – 1999, z. 27, s. 193-211
12. WOŁONTARIAT w profilaktyce i pomocy dziecku / Bożena Gwizdek // *Dziecko Krzywdzone.* – 2004, nr 9, s. 112-120
13. WOŁONTARIAT w służbie rodzinom dysfunkcyjnym / Tadeusz Sakowicz // *Probl. Alkoh.* – 2001, nr 3, s. 8-11
14. WOŁONTARIAT w życiu rodziny / Mirosław Kalinowski // *Roczniki Teologiczne.* – 2004, t. 51, z. 10, s. 151-163
15. WOŁONTARIUSZ z wyrokiem / Ewa Mroczkowska // *Przegląd.* – 2003, nr 8, s. 53-55

Opieka skazanych z poznańskiego domu poprawczego nad niepełnosprawnymi dziećmi.

16. WOŁONTARIUSZE w placówce / Bożena Gwizdek // *Probl. Opiek.-Wychow.* – 2004, nr 2, s. 31-33
- Ośrodek Usług Opiekuńczo-Wychowawczych w Zawierciu.
17. WOŁONTARIUSZE w systemie opieki nad dzieckiem / Jan Wszolek // *Probl. Opiek.-Wychow.* – 2001, nr 5, s. 30-32

D. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy

1. ARMIA Owsiańska / Iwona Konarska // *Przegląd.* – 2003, nr 2, s. 19-21
2. PIERWSZA pomoc Owsiańska : XIV Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2006, nr 7, s. 1, 3
3. PÓJDA z puszką i termosem : uczniowie w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy / Daria Dziewięcka // *Gaz. Wybor. – Stołeczna.* – 2006, nr 6, s. 4
4. SIE ma, Orkiestro : zlicytują mohеровy beret / Magdalena Kaszulaniś // *Trybuna* (Wyd. 3). – 2006, nr 6, s. 1, 4
5. WYSTRZAŁOWY wiwat serc / Anna Błaszkievicz, Marta Płoskońska // *Gaz. Wybor. – Stołeczna.* – 2006, nr 7, s. 3

E. Inne

1. ACADEMIA Iuris / Mateusz Wyrwich // *Tyg. Solid.* – 2003, nr 6, s. 22-23

Poradnie prawne dla ludzi niezamożnych organizowane przez wolontariuszy – studentów prawa.

2. AFRYKAŃSKI Kamieniec / Beata Igielska // *Głos Naucz.* – 2003, nr 19, s. 1, 8

Akcja „Mój szkolny kolega z Afryki” w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Kamieńcu.

3. BRACTWO Więzienne w Polsce jako forma działania wolontariatu wśród więźniów / Dezyderiusz Jan Pol // *Prz. Więziennictwa Polskiego*. – 2004, nr 43, s. 98-105
4. BYĆ blisko, na dotyk / Andrzej Niziolek // *W Drodze*. – 2004, [nr] 11, s. 58-69

Poznański oddział Stowarzyszenia „Mali Bracia Ubogich”.

5. CZYNIĄCY dobro – działalność Koła Wolontariatu Studenckiego przy Instytucie Pedagogiki w Szczecinie / Barbara Kromolicka // *Pedag. Społ.* – 2001, nr 2, s. 65-71
6. DZIAŁALNOŚĆ edukacyjna Korpusu Pokoju w Polsce / Ewa Pająk // *Edukacja*. – 2000, nr 3, s. 78-89
7. KSZTAŁTY nadziei : materiały z sympozjum XX-lecia Stowarzyszenia „ARKA” Tarnów, Poradni Specjalistycznej i Telefonu Zaufania / red. Władysław Szewczyk. – Tarnów : „Biblos”, 2002. – 167 s. : il.

Bibliogr. przy rozdz.

8. MOŻLIWOŚCI wolontariatu w aresztach i zakładach karnych / Dezyderiusz Jan Pol // *Rocz. Nauk. Carit.* – 2001, r. 5, s. 109-116
9. OSTROŁĘCCY wolontariusze / Izabela E. Dąbrowska // *Probl. Opiek. - Wychow.* – 2003, nr 2, s. 17-20
- Praca społeczna studentów Zespołu Kolegiów Nauczycielskich.
10. PIESKIE życie / Edyta Gietka // *Przegląd*. – 2004, nr 14, s. 34-36
11. POLITYKA jest rajcowna / Joanna Klimczyk // *Przegląd*. – 2000, nr 40, dod. s. VIII

Wolontariat w sztabie wyborczym.

12. POSPOLITE euroruszenie : to nie rząd, lecz ochotnicy przeprowadzili prawdziwą kampanię europejską / Janina Blikowska // *Wprost*. – 2003, nr 25, s. 28-30
13. PSA urok / Grzegorz Łyś // *Rzeczpospolita*. – 2001, nr 227, dod. s. 20-24

Wolontariusze w schronisku dla bezdomnych zwierząt w Warszawie.

14. PRZEPUSTKA do przeszłości / Marguerite Holloway // *Świat Nauki*. – 2004, nr 6, s. 84-85
- Pomoc wolontariuszy w pracach archeologicznych.
15. PRZYSTANEK wolontariuszy / Wojciech Wyszogrodzki // *Przegląd*. – 2005, nr 32, s. 19-21

16. ROZPRAWY pod obserwacją : wolontariusze poszli kontrolować sędziów / Marek Domagalski // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 2004, nr 297, s. C3
17. TALERZ oddaję, koc zabieram / Katarzyna Surmiak-Domańska // *G a z . W y b o r .* – 2001, nr 273, dod. s. 28-31
„Lekarze bez Granic” w Angoli.
18. WOŁONTARIATKI / Maciej Kułak // *G ł o s N a u c z .* – 2005, nr 31, s. 8
Warsztaty teatralne prowadzone przez wolontariat studencki w Komarówce Podlaskiej.
19. WOŁONTARIUSZE NPS / Grzegorz Okołów // *P a r k i N a r .* – 2001, nr 2, s. 32-33
Służba Parków Narodowych w Stanach Zjednoczonych.
20. ZWYCZAJNI wspaniali / Jolanta Makowska // *P r o b l . O p i e k . - W y c h o w .* – 2000, nr 7, s. 23-26
Konkurs „Ośmiu wspaniałych” promujący pracę społeczną młodzieży.

III. Wolontariat w świetle prawa

a. Pozycje zwarte

1. PRAWNE aspekty wolontariatu / Anna Musiała. – Warszawa : Fundusz Współpracy, 2003, – 89 s.
Bibliogr. s. 85-89, akty prawne s. 84
2. USTAWA o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie / Artur Gluziński. – Warszawa : Centrum Doradztwa i Informacji Difin, 2005. – 125 s.
Bibliogr. s. [126].
3. USTAWA o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie : komentarz / Jerzy Kopyra. – Stan prawny wrzesień 2005. – Warszawa : C.H. Beck, 2005. – 261 s. : il. – (Krótkie Komentarze Becka)
Bibliogr. s. XVII-XX.
4. USTAWA o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie : poradnik dla organizacji pozarządowych / Radosław Skiba. – Warszawa : Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, 2004. – 160 s.
5. USTAWA o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie : poradnik dla samorządów / Michał Guć. – Warszawa : Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, 2004. – 175 s.

b. Artykuły

1. DZIAŁALNOŚĆ pożytku publicznego i wolontariat jako przejaw demokracji bezpośredniej / Dorota Lis-Staranowicz // *P r z . S e j m o w y*. – 2005, nr 4, s. 224-226

2. DZIAŁALNOŚĆ pożytku publicznego i wolontariat w świetle Konstytucji RP / Anna Surówka // *Prz. Sejmowy*. – 2004, nr 6, s. 63-76
3. INTERPRETACJA zależy od sądu : ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie jest nieprecyzyjna / Grażyna J. Leśniak // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 89, s. C1
4. KONKURSOWE kłopoty z dotacjami / Marcin Bartnicki // *Rzeczpospolita* (W3). – 2005, nr 199, s. C4
5. NA DOŁE zrobimy to lepiej / Kuba Wygnański; rozm. przepr. Ewa Siedlecka // *Gaz. Wybor.* – 2002, nr 165, s. 8
6. NA DZIAŁALNOŚĆ pożytku publicznego 1 proc. podatku : już w zeznaniu za 2003 rok / Izabela Lewandowska // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 300, s. C3
7. NADZIEJA na ustawę / Kuba Wygnański // *Znak*. – 2002, nr 4, s. 152-155
- Omówienie projektu ustawy dot. organizacji pozarządowych.
8. OBYWATELE czy biurokraci? / Wojciech Turek // *Najwyż. Czas.* – 2004, nr 35/36, s. L-LI
9. ORGANIZACJE pożytku publicznego i wolontariat – nowe regulacje prawne / Henryk Cioch // *Rejent*. – 2003, nr 10, s. 11-25
10. PAŃSTWO daje i zabiera / Ewa Siedlecka // *Gaz. Wybor.* – 2002, nr 145, s. 16-19
- Projekt ustawy o organizacjach pożytku publicznego i wolontariacie.
11. PIENIĄDZE dla wiarygodnych i efektywnych : organizacje pożytku publicznego i wolontariusze / Jerzy Kowalski // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 142, s. C3
12. POZARZĄDOWE wolontariuszowskie organizacje kulturotwórcze i zrzeszenia charytatywne [fragm.] / Wojciech Grzelazka // *Zesz. Nauk. Inst. Zarządz. / PKoszal*. – 1998, nr 4, s. 273-280
13. POŻYTKI z ustawy : organizacje pozarządowe czekają na decyzję Sejmu / Michał Okoński // *Tyg. Powsz.* – 2002, nr 9, s. 10
14. REJESTR czy lista nagrodzonych / Andrzej Ceglarski // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 254, s. C4
15. SPÓŁKA to nie organizacja pożytku publicznego / Anna Grys // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 297, s. C4
16. STATUS prawny organizacji pozarządowych w świetle ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie / Jolanta Blicharz // *Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji*. – 2004, t. 58, s. 39-49
17. SYTUACJA prawna wolontariuszy / Urszula Jackowiak // *Pr. Zabezp. Społ.* – 2004, nr 1, s. 8-12

18. USTAWA o działalności pożytku publicznego i wolontariacie / Janusz Sowiński // Zesz. Nauk. Roczniki Prawnicze / Uniwersytet Szczeciński. – 2003, nr 15, s. 23-52
19. USTAWA o pożytku publicznym i wolontariacie : lifting dotychczasowych unormowań czy urzeczywistnienie kultury pomocniczości / Ewa Leś // Polit. Społ. – 2003, nr 7, s. 1-5
20. WYZWANIA dla administracji / Jakub Wygnański; rozm. przepr. Katarzyna Sadłowska // Rzeczpospolita. – 2002, nr 135, s. A4

Projekt ustawy o działalności organizacji pożytku publicznego i o wolontariacie.

Polecamy adresy:

www.bazy.ngo.pl – bazy danych o organizacjach i instytucjach
www.pozYTEK.gov.pl – strona Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
<http://pl.wikipedia.org/wiki/wolontariat> – informacje ogólne i linki
www.wolontariat.edu.pl – m.in. adresy Centrów Wolontariatu w Polsce
www.cewop.org.pl – Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych
www.wegetarianski.pl/wolontariat
<http://www.wolontariat.ngo.pl>
www.caritas.pl
www.eswip.elblag.pl
www.wolontariat.org.pl/poznan

Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu
ul. Skryta 14, lokal 1
60-779 Poznań
tel. (061) 661 12 73
e-mail: poznan@wolontariat.org.pl

<http://poznan.malibracia.org>

Mali Bracia Ubogich
Oddział w Poznaniu
ul. Grunwaldzka 17/2
60-782 Poznań
tel. (061) 656 55 88
e-mail: poznan@malibracia.pl

www.hospicja.pl/wolontariat -- m.in. hospicja w Wielkopolsce i Polsce
www.hospicjum-domowe.poznan.pl – Wielkopolskie Stowarzyszenie Wolontariuszy Opieki Paliatywnej

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Wiktor Dega
100 rocznica urodzin

Wiktor Dega – ur. 7.12.1896 – zm. 16.02.1995 – lekarz, chirurg, specjalista w zakresie ortopedii i rehabilitacji, profesor Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Medycznej w Poznaniu. Urodził się w Poznaniu, gdzie spędził dzieciństwo, młodość i większość swojego życia. W czasie nauki w gimnazjum św. Marii Magdaleny należał do nielegalnego Towarzystwa Tomasza Zana. Został wcielony do armii pruskiej (1915 – klasa maturalna) i zmuszony do udziału w I wojnie światowej. Maturę zdał w Koblencji (1918), po czym dostał się na studia medyczne w Berlinie. Wrócił do Poznania, brał udział w powstaniu wielkopolskim. W 1920 roku wznowił studia medyczne na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończył na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego (1924) uzyskując tytuł doktora wszech nauk lekarskich. Specjalizował się w ortopedii i chirurgii ortopedycznej. Dla poszerzenia wiedzy wyjeżdżał za granicę (1925-1926 – Lion, Paryż; 1932 – Bolonia, Sztokholm). Pracował jako asystent w Studium Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego (1926-1937); od 1931 w poznańskim Zakładzie Ortopedycznym im. B.S. Gąsiorowskiego a w latach 1937-1939 był ordynatorem Oddziału Ortopedii w Bydgoszczy. Habilitował się na Uniwersytecie Poznańskim (1933) na podstawie pracy „Badania z dziedziny etiologii i patogenezy wrodzonego zwichnięcia stawu biodrowego” – uznanej za klasyczne dzieło w piśmiennictwie światowym.

W szeregach Armii Pomorze brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Później pracował w Warszawie (od 1940) jako ordynator Oddziału Chirurgii Dziecięcej. Podczas powstania warszawskiego leczył i operował w polowym szpitalu.

Po wojnie został profesorem Uniwersytetu Poznańskiego (1945); objął Katedrę i Klinikę Ortopedyczną. Otworzył oddział rehabilitacji (drugi w świecie). W obrębie kliniki zorganizował warsztaty ortopedyczne, pracownie specjalistyczne oraz szkołę podstawową dla chorych dzieci.

Był członkiem PAN, rektorem Akademii Medycznej w Poznaniu (1959-1962), członkiem polskich i zagranicznych towarzystw naukowych, współzałożycielem i pierwszym prezesem Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem, prezesem Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego, ekspertem Światowej Organizacji Zdrowia i konsultantem Światowego Funduszu Badań w Nowym Jorku. Wśród licznych nagród i odznaczeń otrzymał m.in. 6 doktoratów honorowych uczelni polskich i zagranicznych oraz Nagrodę

im. Alberta Laskera – najwyższe wyróżnienie światowe przyznawane przez Międzynarodowe Towarzystwo Rehabilitacji.

Wraz z prof. Howardem Ruskiem (USA – Nowy Jork) uważany jest za twórcę współczesnej rehabilitacji. Tak zwany polski model rehabilitacji został uznany przez Światową Organizację Zdrowia i Komisję Medyczną Międzynarodowego Towarzystwa Rehabilitacji i przyjęty przez wszystkie kraje.

Opublikował 250 publikacji m.in. podręcznik „Ortopedia i rehabilitacja” oraz 21 monografii z zakresu ortopedii i rehabilitacji. Przez wiele lat pełnił funkcję redaktora naczelnego „Chirurgii Narządu Ruchu i Ortopedii Polskiej”. Był autorem nowych metod operacyjnych i leczniczych.

Adresy internetowe: http://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktor_Dega
<http://www.sk4.am.poznan.pl/menu/historia.html>
<http://www.wiw.pl/wielcy/kwartalnik/DegaWiktor.asp>

1. JEDYNY taki lekarz / Marek Rezler // *Głos Wielkop.* – 2003, nr 87, dod. Głos Poznaniaka, s. VI
2. PROFESOR Wiktor Dega [1896-1995] doktor, żołnierz, obywatel; lekarz instytucja / Marek Rezler // *Nasza Wielkop.* – 2003, nr 50, s. 28-30
3. PROFESOR Wiktor Dega / Witold Marciniak // *Kron. M. Pozn.* – 2001, nr 1, s. 275-282
4. PROFESOR Wiktor Dega – wybitny lekarz, twórca nowoczesnego modelu rehabilitacji / Jan Hasik // *Kron. Wielkop.* – 1995, nr 4, s. 111-115
5. SESJA naukowa „Wiktor Dega – twórca polskiej szkoły rehabilitacji” / Agnieszka Domalewska // *Szkice Hum.* – 2001, nr 1/2, s. 231-233
6. WIKTOR Dega (1896-1995) / Barbara Szczepankowska // *Szk. Spec.* – 1996, nr 3, s. 154-158
7. WIKTOR Dega 1896-1995 / Kazimiera Milanowska // *Nauka.* – 1996, nr 2, s. 235-239
8. WIKTOR Dega 1896-1995 / Leszek Kuźnicki // *Nauka.* – 1995, nr 3, s. 245-247
9. WIKTOR Dega (1896-1995) / Leszek Kuźnicki // *Nauka i Przyszł.* – 1995, nr 5, s. 11
10. WIKTOR Dega znany i nieznany / oprac. Irena Stasiewicz-Jasiukowa. – Poznań : Wydawnictwa AM, 2000. – 176 s. : il. – (Biblioteka Prac Historycznych Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Seria A, Monografie; t. 3)

11. WIKTOR Dega – w kręgu Mistrza : szkic do portretu / Ryszard Poradowski. – Łódź : „Res Polona”, [2000]. – 104 s. : il.

Agnieszka Osiecka
70 rocznica urodzin

Agnieszka Osiecka – ur. 9.10.1936 – zm. 7.03.1997 – autorka tekstów piosenek i widowisk scenicznych, poetka, pisarka, reportażystka. Urodziła się w Warszawie. Ojciec był pianistą i kompozytorem a matka – polonistką. Dzieciństwo spędziła w Zakopanem. Po ukończeniu liceum studiowała dziennikarstwo na Uniwersytecie Warszawskim (1950-1956), później reżyserię w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej i Filmowej w Łodzi (1957-1960). W czasie studiów pisała dla „Głosu Wyrzeża” (1954-1956), gdzie debiutowała reportażem. Współpracowała z pismami: „Sztandarem Młodych”, „Po prostu”, „Literatura” (1972-1976) i „Kulturą” (1981). Dla Studenckiego Teatru Satyryków (STS) pisała skecze, piosenki i całe programy (1954-1972); należała do Rady Artystycznej STS-u. Od 1961 roku pracowała dla Polskiej Telewizji. W Polskim Radiu prowadziła Radiowe Studio Piosenki Literackiej (1963-1969).

Popularność i uznanie przyniosły jej teksty piosenek (ponad 2 tysiące), w których łączyła prostotę codzienności z artystyczną wzniosłością i umiejętnością docierania do szerokiego kręgu słuchaczy. Osiągała w nich efekt „poetyzacji życia”. Najbardziej znane piosenki z jej tekstami to: „Okularnicy”, „Dama być”, „Mój pierwszy bal”, „Dookoła noc się stała”, „Na całych jeziorach ty”, „Niech żyje bal”, „Małgośka”. Tworzyła również wiersze – refleksyjne, często ironiczne, których tematem były niespełnione uczucia i pragnienia, ludzka słabość czy nieprzystosowanie. Publikowała teksty satyryczne, widowiska teatralno-muzyczne i musicale, powieści i utwory dla dzieci i młodzieży oraz wspomnienia. Fascynacja fotografią zaowocowała wydaniem albumu. Otrzymała liczne nagrody i wyróżnienia.

Zmarła w Warszawie, gdzie mieszkała przez większość życia.

Na dorobek poetki składają się m.in.: zbiory piosenek – „Kolory” (1963), „Wysłałam i nie wróciłam” (1969), „Listy śpiewające” (1970), „Śpiewające piaski” (1990); zbiory wierszy – „Imionnik z kwiatem” (1979), „Wada serca” (1981); satyra – „Sztuczny miód” (1977), „Żywa reklama” (1985); widowiska teatralno-muzyczne – „Niech no tylko zakwitną jabłonie” (1964), „Apetyt na czereśnie” (1969); musicale – „Dziś straszny” (1972), „Na skróty” (1985), „Dama z walizką” (1986); powieści – „Zabiłem ptaka w locie” (1970), „Biała bluzka” (1986), „Czar-na wiewiórka” (1989); utwory dla dzieci i młodzieży – „Ptakowiec” (1988), „Sa-

lon gier" (1990); utwory biograficzno-wspomnieniowe – „Szpetni czterdziestoletni" (1985), „Rozmowy w tańcu" (1992).

Adres internetowy: <http://www.osiecka.pl/agnieszka.php>

a. Pozycje zwarte

1. AGNIESZKI : pejzaże z Agnieszką Osiecką / scen. i reż. Zofia Turowska. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2000. – 285 s. : il.
2. NA ZAKRĘCIE : Agnieszka Osiecka we wspomnieniach / Bartosz Michalak. – Warszawa : „bis", 2001. – 231 s. : il.
3. OSTATNI bal : listy do Agnieszki Osieckiej / Hanna Bakula. – Warszawa : „Muza", 2001. – 364 s. : il. – (Sami Swoi)
4. ROZMOWY w tańcu / Agnieszka Osiecka. – Warszawa : „Tenten", 1992. – 196 s. : il.
5. SZPETNI czterdziestoletni / Agnieszka Osiecka; oprac. graf. Jana Młodzeńca. – [Wyd. 2]. – Warszawa : „Iskry", 1987. – 214 s.
6. ŻŁODZIEJE szczęścia czyli Agnieszki Osieckiej sposób na życie / Izolda Kiec. – Poznań : Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2000. – 62 s. : il.

b. Artykuły

1. AGNIESZKA / Jarosław Abramow-Newerly // Kultura. – 1997, nr 4, s. 111-115
2. AGNIESZKA / Zdzisław Pietrasik // Polityka. – 1997, nr 11, s. 90
3. AGNIESZKA Osiecka – zjawisko masowe? / Barbara Czarnecka // PAL Prz. Artyst.-Lit. – 1999, nr 7/8, s. 169-177
4. AGNIESZKĘ Osiecką wspominają przyjaciele / Jeremi Przybora, Jarosław Abramow-Newerly, Magda Umer, Zygmunt Konieczny, Stanisław Tym; oprac. ROM // Gaz. Wybor. – 1997, nr 58, s. 12-13
5. ALFABET Agnieszki / oprac. Jan Bończa-Szabłowski // Rzeczpospolita. – 1998, nr 236, dod. s. 26-27
6. CODZIENNOŚĆ / Franciszek Ryska. – (Mały słownik wiedzy o polityce) // Prz. Tyg. – 1997, nr 18, s. 17
7. CZTERY spotkania z Agnieszką Osiecką / Marek Karpiński // Tygiel Kult. – 1997, nr 4, s. 123-125
8. „CZUJĘ się nawet jakoś do niego podobna..." / Agnieszka Osiecka; rozm. przepr. Henryka Dobosz // Topos. – 1997, nr 2, s. 8-11
9. KOBIETA Osieckiej nie przegrywa / Iwona Misiak // Odra. – 1997, nr 7/8, s. 59-62

10. LIST do Agnieszki / Anna Szalapak // Tyg. Powsz. – 1997, nr 12, s. 4
11. LITANIA do skowronka / Joanna Ewa Jarzymowska // Topos. – 1997, nr 2, s. 5-6
12. NASZA Agnieszka / Henryk Malecha // Więż. – 1997, nr 5, s. 129-131
13. NIECH żyje bal! / Irena Szymańska // Rzeczpospolita. – 2001, nr 56, s. E8

Fragm. książki „Miałam dar zachwytu. Wspomnienia wydawcy”.

14. NIEPOSKROMIONA zmysłowość : rok temu umarła Agnieszka Osiecka / Jan Bończa-Szałbowski // Rzeczpospolita. – 1998, nr 55, s. 28
15. ORDONKA i Osiecka / Stefan Niesiolowski // W Drodze. – 2001, [nr] 2, s. 80-88
16. OSTATNIA stacja Agnieszki Osieckiej / Andrzej Ibis-Wróblewski // Prz. Tyg. – 1997, nr 11, s. 6
17. PO BALU / Janusz Majcherek // Teatr. – 1997, nr 4, s. 58-59
18. POETKA samotna / Barbara Hollender // Rzeczpospolita. – 1997, nr 58, s. 25
19. REQUIEM dla siebie : Agnieszka Osiecka (1936-1997) / Wiesław Kot // Wprost. – 1997, nr 11, s. 84
20. ROZMOWY przy rondzie : nie publikowane fragmenty wywiadów / Agnieszka Osiecka; oprac. Jan Bończa-Szałbowski // Rzeczpospolita. – 1997, nr 58, s. 25
21. TAK blisko od serca do papieru : kruchy świat Agnieszki Osieckiej / Krzysztof Masłoń // Rzeczpospolita. – 1997, nr 63, s. 15, 20
22. TO NIE mój pies, ale moje łóżko / Lidia Ostalowska, Paweł Smoleński // Gaz. Wybor. – 1997, nr 101, dod. s. 6-10
23. WIEWIÓRKA siedziała jak martwa / Zofia Turowska // Rzeczpospolita. – 2000, nr 27, s. E8

Fragm. książki „Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką”.

24. WYMYŚLIŁIŚMY z Agnieszką postać czystego człowieka / André Hübner-Ochodlo; rozm. przepr. Henryka Dobosz // Topos. – 1997, nr 2, s. 12-13
25. ZABAWKI Pana Boga / K[rzysztof] T[eodor] Toeplitz // Wiad. Kult. – 1997, nr 11, s. 1

Stefan Vrtel-Wierczyński
120 rocznica urodzin

Stefan Vrtel-Wierczyński – ur. 26.12.1886 – zm. 3.02.1963 – bibliotekarz, bibliograf, historyk literatury, edytor. Urodził się w Hanowcach k. Stryja (dzis. Ukraina). Pochodził z rodziny czesko-morawskiej. W Stryju uczęszczał do gimnazjum klasycznego, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości (1905). Na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie studiował filologię polską, słowiańską, klasyczną i bibliotekarstwo (1905-1909) oraz uzyskał tytuł doktora filozofii (1915).

Po ukończeniu studiów zatrudnił się jako nauczyciel w gimnazjum we Lwowie (do 1919). W tym okresie brał również udział w tworzeniu Legionu Wschodniego i organizowaniu Polskiego Archiwum Wojennego (1914-1919). Później pracował w bibliotekach uniwersyteckich w Krakowie (1919-1920) i Lwowie (1920-1927), gdzie habilitował się z nauk pomocniczych historii literatury, bibliografii i bibliotekarstwa. W 1927 roku rozszerzył habilitację na historię literatury polskiej ze szczególnym uwzględnieniem jej związków z literaturą czeską. Działal w środowisku bibliotekarskim, przewodniczył Radzie Związku Bibliotekarzy Polskich (1933-1934). Był dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu (1927-1937) i Biblioteki Narodowej (1937-1940).

Lata okupacji spędził w Warszawie. Nauczał w konspiracji na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Ziemi Zachodnich. Był trzykrotnie aresztowany. Po powstaniu warszawskim dotarł do Krakowa, gdzie dalej uczył na tajnych kursach uniwersyteckich.

Po wojnie ponownie objął stanowisko dyrektora Biblioteki Narodowej w Warszawie (1945-1947), później dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu (1947-1950). W Poznaniu zorganizował Pracownię Bibliograficzną Instytutu Badań Literackich PAN (1948) wydającą Polską Bibliografię Literacką. W latach 1950-1960 Kierował Katedrą Historii Literatur Zachodniosłowiańskich na UAM.

Tytuł profesora uzyskał w 1936 roku na Uniwersytecie Poznańskim. W pracach naukowych kontynuował tematykę podjętą w habilitacji. Wydał m.in. „Bibliografia, jej istota, przedmiot i początki” (1923 – podstawa habilitacji); „Teoria bibliografii w zarysie” (1951); „Staropolska legenda o św. Aleksym na porównawczym tle literatur słowiańskich” (1937) – praca historycznoliteracka. Zorganizował m.in. wydanie zabytków polskiej literatury średniowiecznej: „Wybór tekstów staropolskich... do roku 1543” (1930), „Rozmyślanie przemyskie” (1952), „Kazania gnieźnieńskie” (1953). Był inicjatorem prac nad retrospektywną bibliografią literacką i organizatorem „Bibliografii Zawartości Czasopism”.

1. ENCYKLOPEDIA wiedzy o książce / pod red. Aleksandra Birkenmajera, Bronisława Kocowskiego, Jana Trzynadłowskiego. – Wrocław; Warszawa; Kraków : Zakład Narod. im. Ossolińskich, 1971. – S. 2475
2. SŁOWNIK pracowników książki polskiej / pod red. Ireny Treichel. – Warszawa; Łódź : Państw. Wydaw. Naukowe, 1972. – S. 951-952
3. STEFAN Vrtel-Wierczyński 1886-1963 / Alicja Spaleniak // W: Słownik bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000 / pod red. Franciszka Łozowskiego. – Poznań : Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury, 2001. – S. 176-183
4. STEFAN Vrtel-Wierczyński : bibliograf i bibliotekarz na łamach prasy / Barbara Kochańska // W: Rola książki w integracji ziem polskich w XIX w. / pod red. Bogumiły Kosmanowej. – Bydgoszcz : Wyd. Uczelniane Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego, 2000. – S. 144-156
5. STEFAN Vrtel-Wierczyński, bibliotekarz i bibliograf / Jan Zdzisław Sandeck. – Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, 2003
Rozprawa doktorska.

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Maria Giemza-Żurawska

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

NASI UMARLI NIECHAJ ŚPIĄ W ZIELENI
A ŻYWYM NIECHAJ ROSNĄ SERCA OD MIŁOŚCI
montaż poetycki na Święto Zmarłych

Uwagi metodyczne:

Scenariusz ten adresowany jest do młodzieży gimnazjalnej – zarówno w sensie wykonawców jak i publiczności.

Aktorów powinno być przynajmniej pięcioro: narrator czytający teksty informacyjne oraz interpretatorzy wierszy.

Recytatorom towarzyszy „tło muzyczne”. Wybór utworów muzycznych pozostawiam realizatorom, nie może to być jednak nic, co zdominowałoby przekaz słowny. Ja użyłabym nagrań utworów Fryderyka Chopina.

Spektakl może zostać zrealizowany w czytelní, udekorowanej jesiennymi liśćmi, chryzantemami, kasztanami, starymi fotografiami. Przydałoby się też kilka zapalonych świec (jeżeli nie spowodowałyby to zagrożenia – w ciasnym pomieszczeniu lepiej zrezygnować z ognia).

Przewidywany czas trwania przedstawienia: ok. 1 godziny.

Recytator 1

Anna Kamieńska *Prośba*

Boże przywróć rzeczom blask utracony
oblecz morze w jego zwykłą wspaniałość
a lasy ubierz znowu w barwy rozmaite
zdejm z oczu popiół
oczyść język z piołunu
spuść czysty deszcz by zmieszał się ze łzami
nasi umarli niechaj śpią w zieleni
niech żal uparty nie wstrzymuje czasu
a żywym niechaj rosną serca od miłości

Narrator

Odwiedzanie grobów to zwyczaj znany prawie wszystkim ludom, przekazywany z pokolenia na pokolenie. Chrześcijańska uroczystość, obchodzona 1 listopada jako Dzień Wszystkich Świętych (*Festum omnium sanctorum*), wzięła się z czci oddawanej znanym i nieznanym świętym i męczennikom, którzy stracili życie dla Chrystusa, a nie mają swoich osobnych dni w roku liturgicznym. W III wieku rozpowszechniła się tradycja przenoszenia relikwii świętych (albo ich części) w inne miejsca. W ten sposób chciano podkreślić, że święci są własnością całego Kościoła. Od wieku IV datuje się także kult wyznawców: Ojców Apostolskich, Ojców Kościoła, świętych biskupów, pustelników, ascetów, świętych dziewic i pokutnic. Ponieważ świętych męczenników było wielu a większość z nich stanowili bohaterowie bezimienni, w Kościele antiocheńskim już w wieku IV poświęcono ich czci i pamięci pierwszą niedzielę po Zielonych Świątach.

13 maja 608 roku rzymską świątynię pogańską ku czci wszystkich bóstw papież Bonifacy IV poświęcił Matce Bożej i świętym męczennikom. W wieku VIII zmieniono nazwę świątyni, rozszerzając ją: „ku czci Matki Bożej, męczenników i wszystkich sprawiedliwych”. Osobne święto ku czci Wszystkich Świętych ustanowił papież Jan XI w roku 935, wyznaczając je na dzień 1 listopada.

Pierwsze chrześcijańskie gminy w Kartaginie i Hadrumentum grzebały swych zmarłych we wspólnych nekropoliach, w pobliżu innych grobów – już wówczas kultywowano obyczaj odwiedzania cmentarzy.

Recytator 2

KAZANIE NA DZIEŃ WSZECH ŚWIĘTYCH. In Die Omnium Sanctorum
jeden z najstarszych zabytków języka polskiego. Pochodzi z połowy XV wieku.

Dziwna nauka Pana naszego: ludzie bogate a pany czestne błogostawiają zawżde, a on ubogie duchem błogostawia, iż czci ni jimienia tego nie dbają; ludzie dni wesołe i ludzie wielbią a błogostawiają, a on żalostne a płaczące, a owy zasię przeklina, rzekąc: „Biada wam bogatym, iż tu macie swą uciechę. Biada wam, iż się śmiejecie, bo będziecie płakać. Błogosławieni ciszy, bo oni posiadą ziemię”. [...]

Mowi Krystus dalej: „Błogosławieni jeście, gdy wam będą łajać a źle mówić ludzie”. Jakoby rzekł Krystus: Będąc wam ludzie, to jest świeccy, źle mówić a łajać w oczy, a wy będziecie milczeć, jako to ciszy a pokorni, niepyszni, niegniewiwi. Zda się ludziem, byście byli nędzarze, niczego dobrego niedostojni, ale ja mówię, eżeście błogostawieni. A będą was gonić albo popędząć czu grozami, albo uczynki was nędząc, a wyganiając

z miasta do miasta, od ziemi do ziemi. A będą wam mówić wszystko złe,
łąć prze mię, tu sromotne uczynki a ganiebne na was wkładając tżywie
na potwarz, prze mię, jen czy jeśm prawda, jaż wy powiedacie; jen jeśm
droga ku zbawieniu, jaż wy jidziecie i jinym ukazujecie; jen jeśm żywot, jen
wy wiedziecie, jegoż żądacie. O to łąć na was, jinego csoż jako na złe
ludzi mówią, bo owego nie mogą ganić. Wiesielcie się a radujcie, boć ot-
płata czy narządzona wam przeciw temu nie kaka kole, ale opływita jest
na niebiesiech, gdzie wam nikt odjąć ni wziąć, ni ukraść nie może, a gdzie
ni rdza nie strawi, ani mole zgryzą.

Recytator 3

Anna Kamieńska Skąd przychodzą umarli do snów ludzi?

Skąd przychodzą umarli do snów ludzi?

Rozsuwają ściany czasu,

Zjawiają się prawdziwi i czuli.

Pytają się z ogromnym zdumieniem:

Nie boicie się nas?

Gdzie przebywają wówczas, gdy nikt ich nie wspomina?

Gdy twarze ich zaczynają blaknąć

I myśl nasza nie tak łatwo przywołuje

Postać ich schyloną?

Którędy wiedzie droga umarłych do snów ludzi?

Z grobów znowu wyciągają ku nam ich ręce

Rzeczywiste i żywe.

Pragną naszych objęć i uścisków,

Jakby w nich ożywali na nowo.

I poprzez oczy nasze omglone snem

Szukają gwiazdy –

Tej jednej, która była gwiazdą ich życia.

Ostygło powietrze po ich oddechu,

Odebrzmiała fala głosu,

Ciało oddaje się ziemi solą, żelazem i wapnem.

Lecz żyją dłużej pod sennymi powiekami bliskich.

Stąd sięgają znowu do spraw życia,

Do drzwi, które tylekroć mijali,

Do stołówznaczonych odciskami ich dłoni,

Do strzępów mowy, do obrazów,

Które osadzają się w pamięci ludzkiej długo,
Jak muł skalny w głębokim dnie oceanu.

Recytator 4

Joanna Kulmowa *Zaduszki*

Nie wiem, co znaczy umieranie –
znam te smutne białe świece przy ścianie.
Nie wiem, co znaczy odchodzenie –
tylko wiem, jak gorzko pachnie czarny wieniec.

Nie wiem, co to są śmiertelne rany –
przecież znam ten grób przez matki oplakany.

Może pięknie w tej czerni.
W tej bieli.
Ale nie chcę, aby chłopcy tak ginęli.

Narrator

Zaduszki – wspomnienie wszystkich zmarłych

2 listopada, wspominając wszystkich zmarłych, obchodzimy Dzień Zaduszny, tzw. Zaduszki. To dzień modlitw za tych wierzących w Chrystusa, którzy odeszli już z tego świata. Wielu ludzi przychodzi na cmentarze, aby się pomodlić za swoich bliskich zmarłych i zapalić znicze. W kościołach odczytywane są z ambony lub przed ołtarza tzw. wypominki za zmarłych – wymienianie imion wskazanych na kartkach, połączone z odmawianiem zwyczajowych pacierzy. Zaduszki są świętem katolickim. W prawosławiu modlitwom w intencji zmarłych patronują św. Dymitr i Jan Chrzciciel (w sierpniowe święto ścięcia Jana Chrzciciela prawosławni wspominają poległych żołnierzy). U luteran nie ma kultu zmarłych, lecz kultywowana jest stała pamięć i troska o groby zmarłych. Przy wielu luterzańskich nekropoliach znajduje się dom, w którym mieszka gospodarz opiekujący się cmentarzem. Kalwini polscy dostosowali pamięć o zmarłych do polskiej tradycji, gromadząc się w Dzień Zaduszny w cmentarnej kaplicy na okolicznościowym nabożeństwie. Żydzi wspominają zmarłych w rocznicę śmierci, kiedy zapalają specjalną świecę i odmawiają modlitwę „Bo-że pełen miłosierdzia” lub tradycyjny kadsisz. W rocznicę śmierci słynnych rabinów i cadyków umieszcza się na ich grobach karteczki z prośbami o wstawienie. Dzień Zaduszny zapoczątkował św. Odilon (zm. 1048) – czwarty z kolei opat benedyktyńskiego klasztoru w Cluny we Francji. W 998 roku polecił, by we wszystkich klasztorach tej reguły 1 listopada był Dniem Zadusznym. Z czasem

władze kościelne przeniosły go na 2 listopada. Papież Benedykt XV zezwolił w 1915 roku na to, aby każdy kapłan mógł odprawiać tego dnia trzy msze święte w intencji zmarłych: jedną w intencjach własnych, drugą w intencji wszystkich zmarłych, a trzecią w intencji Ojca Świętego.

Recytator 1

Jan Twardowski *Słowa*

Do ostatniej chwili nie przestawał mówić
jakby chciał język wyciągnąć poza śmierć
klęcząc przy jego łóżku tłumaczyłem mu
tam słowa już nic nie znaczą (...)
tłumaczyłem mu że czeka go tylko jedno słowo
które jest milczeniem

Recytator 2

Mieczysława Buczkówna *Jest Bóg. Pożegnanie babci*

– Gdzie jest moja babcia droga?

– Odeszła do Pana Boga.

– Gdzie babcia się podziała?

Jest zima – a w szafie jej kożuch!

I botów nie zabrała?

Jest dziesięć stopni mrozu!

– Nie wróci. I nic jej nie trzeba.

To Pan Bóg ją wziął do siebie.

Na zawsze odeszła – do nieba.

– A czy ciepło jest jej w niebie?

Recytator 3

Tomasz Jastrun *Odejście*

Nie potrafię już narysować swojej matki

Jak stoi w kuchni smażyć naleśniki

I nie potrafię powiedzieć do niej – mamo

Tak jakby nie było oprócz niej nikogo na świecie

(...)

Ojciec patrzy na mnie bezradnie
Nie ma już nic do powiedzenia
Siwe fale jego włosów dobijają do brzegu
(...)

Recytator 4

Zbigniew Herbert *Pan od przyrody*

Nie mogę przypomnieć sobie
jego twarzy

stał wysoko nade mną
na długich rozstawionych nogach
widziałem
złoty łańcuszek
popielaty surdut
i chudą szyję
do której przyspilony był
nieżywy krawat

on pierwszy pokazał nam
nogę zdechłej żaby
która dotykana igłą
gwałtownie się kurczy

on nas wprowadził
przez złoty binokular
w intymne życie
naszego pradiadka
pantofelka

on przyniósł
ciemne ziarno
i powiedział: sporysz
z jego namowy

w dziesiątym roku życia
zostałem ojcem
gdy po napiętym oczekiwaniu
z kasztana zanurzonego w wodzie
ukazał się żółty kielek
i wszystko rozśpiewało się
wokóło

w drugim roku wojny
zabili pana od przyrody
łobuzy od historii

Recytator 1

Kazimiera Illakowiczówna *Umarli... Znajomi... Kochani...*

Idą ku mnie tylko kalinami
po cierniach, po sinych jagodach,
umarli, znajomi, kochani.
Idą ku mnie tylko po szelestach,
między wichry zadyszane wpiątani:
„Tu, tu?... Ach, cóż za pogoda...”
Od szronów – brwi ich siwe,
młode rzęsy dziwnie ocięwały...
I głoszę ich, choć wiem, że – nieżywi...

znajomi... ci, których kochałam:
Jaś, co spalił się wraz z samolotem,
i Kazio, co zginął potem,
Pawełek oceanem przykryty,
Tadzio zastrzelony przez bandytów...
Młodzi, zamyśleni, zmarnowani,
idą ku mnie, idą kalinami
znajomi, umarli, kochani.

Recytator 2

Jan Twardowski *O nieobecnych*

Myślała, że został już tylko na fotografii
z twarzą bez oddechu
Tymczasem był w każdej chwili
kiedy zapalała światło
nakrywała do stołu w świetle w tak małym
w którym jest już wszystko
Tłumaczył
że wieczność jest tylko jedna
że już są razem chociaż się nie widzą
że miałby ochotę nagadać jej serdecznie

choćby w przedpokoju ciepłym od ubrań
przecież tylko nieobecni są najbliżej

Recytator 3

Jan Twardowski *Śpieszmy się*

Śpieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
zostaną po nich buty i telefon głuchy
tylko to co nieważne jak krowa się wlecze
najważniejsze tak prędkie że nagle się staje
potem cisza normalna więc całkiem nieznośna
jak czystość urodzona najprościej
z rozpacz
kiedy myślimy o kimś zostając bez niego.

Śpieszmy się kochać ludzi tak szybko
odchodzą
i ci co nie odchodzą nie zawsze powrócą
i nigdy nie wiadomo mówiąc o miłości
czy pierwsza jest ostatnią czy ostatnia pierwszą

Recytator 1

Danuta Wawiłow *Znicze*

Kwitną zniczami
ciemne chodniki.
Jesienne kwiaty,
błędne ogniki,
palą się znicze.

Dziesiątki, setki,
tysiące zniczy...
Nikt ich nie zliczy.
(...)

Palą się znicze.
Przechodzą ludzie,
schylają głowy.
Wśród żółtych liści
listopadowych
palą się znicze

Narrator

Ognie na rozstajach dróg...

Ważnym akcentem tradycji poświęconych zmarłym było od wieków palenie ognia. Początkowo na rozstajach dróg rozpalano ogniska. Miały one wskazać kierunek wędrującym duszom, które przy ogniu mogły się ogrzać. Na przełomie XVI i XVII wieku zaczęto palić ogień na grobach.

W Polsce jeszcze na początku XX wieku podczas uroczystości Wszystkich Świętych szczególną czcią otaczano żebraków i tzw. proszalnych dziadów, siedzących zazwyczaj przed wejściem do kościołów i na cmentarzach.

Specjalnie na tę okazję gospodynie wypiekały specjalne małe chlebki, zwane powalkami lub peretyczkami. Miały one podłużny kształt, a środek ozdobiony był krzyżem. Pieczono je dzień lub dwa wcześniej, gdyż 1 listopada, gdy dusze przodków wracały do swoich domów, nie wolno było rozpalać ognia. Piec miał być bowiem ulubionym miejscem przebywania duchów. Uważano, że jeśli ktoś tego dnia piecze chleb, domostwu grozi pożar.

Zgodnie z tradycją, wypiekano tyle chlebków, ilu było zmarłych w rodzinie. Wręczając chlebki żebrakom, uważanym za osoby utrzymujące kontakt z zaświatami, proszono ich, aby modlili się za dusze zmarłych. W niektórych regionach Polski dawano żebrakom także kaszę, mięso i ser. Chlebek ofiarowywany był również księdzu, by modlił się w intencji dusz tych zmarłych, o których nikt już nie pamiętał. Wieczorem 1 listopada rodzina gromadziła się w domu na modlitwę w intencji zmarłych. Gospodynie na stole odświętnie przykrytym białym obrusem pozostawiały chlebki, aby zmarli „odwiedzający” dom, nie odeszli głodni. Zwyczaj „karmienia zmarłych” wyrósł z tradycji przedchrześcijańskiej, gdy na grobach stawiano chleb, miód i kaszę. Często urządzano na cmentarzach lub w pobliskiej kaplicy uroczystości „dziadów”. Wywoływano dusze zmarłych, zastawiano jadłem stoły i śpiewano – uważając, że to przyniesie ulgę duszom.

Recytator 2

Adam Zagajewski *Zawieja*

Słuchaliśmy długo muzyki –
trochę Bacha, trochę smutnego Schuberta.
Przez moment słuchaliśmy milczenia.
Na ulicy szalała zawieja,
wiatr przyciskał do murów
swoją siną twarz.

Umarli ścigali się na sankach
i rzucali śnieżkami
w nasze okna

Recytator 3

Ludmila Marjańska *Okruch pocieszenia*

Śmierć przyjaciół
powolne umieranie na naszych oczach
odchodzenie w głąb bólu
ucieczki w nieuzasadnioną ufność
zanikanie
głosu i ciała
śmierć
pokorna i zbuntowana
To ona
pozwala nam
ocenić życie
dźwignąć się z własnego upadku
otrząsnąć z bezwładu
wciągamy w płuca
powietrze
poznajemy na nowo
smak świeżego chleba
ulgę śmiechu
Może w tym
jest okruh pocieszenia
sens
bezsensownej śmierci

Narrator

Dzień Wszystkich Świętych w kulturze i religii innych narodów

Dzień Wszystkich Świętych obchodzony jest 1 listopada nie tylko w Polsce. Obchodzą go także narody o innej kulturze i wyznawanej religii. W tym dniu znicze są zapalane na wielu cmentarzach świata; czczona pamięć najbliższych, którzy już odeszli.

W krajach o tradycji katolickiej 1 listopada jest dniem wolnym od pracy. Katolicy europejscy w tym dniu odwiedzają groby swoich bliskich, składają na nich wieńce i kwiaty oraz zapalają świece i znicze. Dzień Wszystkich Świętych

jest dla katolików dniem zadumy i refleksji nad śmiercią oraz nad sensem ludzkiego życia i jego przemijania. Odmienne natomiast obyczaje mają mieszkańcy katolickich krajów pozaeuropejskich, m.in. Meksyku czy Filipin, gdzie Dzień Wszystkich Świętych ma charakter bardzo radosny. I tak np. w Meksyku tego dnia organizowane są zabawy i maskarady. Z kolei na Filipinach w tym dniu cmentarze zapełniają się całymi rodzinami; ustawia się namioty, w których urządzane są huczne uczty i biesiady.

W krajach niekatolickich nie obchodzi się Dnia Wszystkich Świętych, chociaż w niektórych anglosaskich krajach o tradycji protestanckiej, takich jak: USA, Nowa Zelandia, Australia czy Wielka Brytania, swoistym odpowiednikiem Dnia Wszystkich Świętych jest Halloween, obchodzone 31 października. W USA podczas Halloween odbywają się uliczne parady i zabawy, które trwają do białego rana. W ciągu dnia grupki dzieci przebranych za bajkowe postaci wędrują od domu do domu i gdy drzwi się otworzą, wołają do gospodarzy: „Psota albo poczęstunek”. O zmierzchu na ulicy można też spotkać osoby przebrane za czarownice, duchy i kościotrupy.

W Szwecji Zaduszki są ruchomym świętem i przypadają w pierwszą sobotę listopada. Na każdym cmentarzu znajduje się tzw. zagajnik pamięci, gdzie rozsypuje się prochy zmarłych, którzy nie chcieli tradycyjnego pochówku. W Zaduszki Szwedzi w tym miejscu właśnie miejscu wspominają zmarłych. We Francji nie ma tradycji palenia zniczy na grobach. W Dniu Wszystkich Świętych np. grupy młodzieży z niemal całego świata pielgrzymują do grobu legendarnej gwiazdy rocka – Jima Morrisona. Przybysze czuwają nad grobem swego idola na paryskim cmentarzu Pere-Lachaise cały dzień i pół nocy, śpiewając i grając na gitarach jego najpopularniejsze przeboje.

W Niemczech obchodzi się tzw. Totensonntag, przypadający w ostatnią niedzielę roku kościelnego. W tym dniu także część polskich protestantów odwiedza groby swoich bliskich. Natomiast Holendrzy nie mają żadnego święta o charakterze religijnym. Obchodzą oni jedynie 4 maja tzw. „upamiętnienie zmarłych”. Składają wtedy wieniec i kwiaty w miejscach kaźni II wojny światowej i przed pomnikami.

W tradycji rosyjskiej zmarłych wspomina się w niedzielę wielkanocną. Tego dnia Rosjanie całymi rodzinami gromadzą się przy grobach swoich najbliższych.

Recytator 4

Joanna Kulmowa *W zaduszki*

Tu jest pamięć i tutaj świeczka.

Tutaj napis i kwiat pozostanie.

Ale zmarły gdzie indziej mieszka
na wieczne odpoczywanie.
(...)
Smutek to jest mrok po zmarłych tu
ale dla nich są wysokie jasne światy.
Zapał świeczkę.
Westchnij.
Pacierz zmów.
Odejdź pełen jasności skrzydlatej.

Narrator

Wirtualne świece płoną w internecie

Dla tych wszystkich, którzy nie mają czasu lub możliwości, by odwiedzić groby swoich bliskich, uruchomiono serwis internetowy. Na stronie www.zaduszki.com można uczcić pamięć zmarłych i bezpłatnie zapalić im wirtualną świeczkę.

„Zdajemy sobie sprawę z tego, że w świecie tak pełnym obowiązków nie zawsze możemy odwiedzać groby naszych bliskich tak często, jak byśmy tego chcieli” – napisała na tej stronie psycholog mgr Ewa Ostrowicz.

Na stronie można zapalić świeczkę zmarłej osobie i złożyć wirtualne kwiaty. Zarejestrowani członkowie serwisu mogą ponadto wystawić bliskiej osobie wirtualny nagrobek, gdzie znajdzie się zdjęcie, życiorys, a nawet nagranie z jej głosem.

Internetowy serwis zaduszkowy umożliwia również wysłanie „ostatniego pożegnania. Większość osób pozostawia gdzieś liścik, wiedząc lub mając nadzieję, że ktoś je znajdzie po ich śmierci. To jest to samo, ale przez internet” – podaje strona www.zaduszki.com

Najbardziej niezwykłą usługą, jaką oferuje serwis, jest wysłanie własnego epitafium. Osoba, którą podamy w formularzu, powiadomi pracownika strony o naszej śmierci, a ten opublikuje wcześniej uzgodniony z nami komunikat.

Symbol wirtualnej świeczki istnieje w internecie od kilku lat. Na początku miał formę graficznego znaku apostrofu "'". Oddawanie czci zmarłym w sieci zaczęło się po atakach terrorystycznych na wieże WTC w Nowym Jorku. Wówczas na stronach poświęconych ofiarom pojawiły się miliony świeczek.

Obecnie na stronie www.zaduszki.com najwięcej świeczek pali się na „wirtualnych grobach” Jana Pawła II, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Fryderyka Chopina oraz osób tragicznie zmarłych wskutek trzęsienia ziemi w Pakistanie.

Recytator 1

Anna Kamieńska *Umrę cała*

Nie szukam siebie w wierszu
ukrywam się głębiej
Nie chodzę w metaforze
jak w kapeluszu z piórami

Proszę do stołu przyjaciół
i wierniejszych jeszcze nieprzyjaciół

Umrę cała ale z jednego słowa po mnie
wyrośnie drzewo ciszy

I ponad zgiełkiem świata
wysunie zdziwioną gałąź

Recytator 2

Anna Kamieńska *Chwila*

Dana jest tylko chwila
a teraz rzuć się w jej bezdenną głęb
krąż wokół niej jak wskazówka zegara
jak ramię cyrkla bierz z niej miarę

Ciągle mówimy by nic nie powiedzieć
a chwila i tak zaskakuje naszą krew bez zwiastowania
komórki ciała przekazują ją sobie jak ból

Wieczne odpoczywanie nam w chwili

Bibliografia:

- Buczkówna M.: *Jest Bóg*, Warszawa 1989.
Iłakowiczówna K.: *Poezje*, Lublin 1989.
Kolbuszewski J.: *Cmentarze*, Wrocław 1996
Kolbuszewski J.: *Wiersze z cmentarza*, Wrocław 1985
Kopczewski St.: [wybór], *Wiersze dla was. Antologia polskiej poezji współczesnej*, Warszawa 1987.
Kułmowa J.: *Kto?*, Poznań 1988.
Najdawniejsze zabytki języka polskiego, Wrocław 1975

Karnacewicz S.: Zaduszki – wspomnienie wszystkich zmarłych, portal *Nauka w Polsce – historia* www.naukawpolsce.pap.pl

Karnacewicz S.: Ogień na rozstajach dróg, *Nauka w Polsce – historia* www.naukawpolsce.pap.pl

Kopaliński W.: Słownik mitów i tradycji kultury, Warszawa 1985

Karnacewicz S.: Dzień Wszystkich Świętych w kulturze i religii innych narodów, www.wp.pl

Obyczaje w Polsce. Od średniowiecza do czasów współczesnych, Warszawa 2005

Przemijanie w kulturach, Wrocław 2001

Twardowski J.: nie przyszedłem pana nawracać (wiersze 1937-1985), Warszawa 1986.

Twardowski J.: Wiersze, Białystok 1994.

Walendziak T.: Święto radosnych spotkań, *Wiedza i Życie* nr 11/1997

Wiersze.net.pl – wiersze najslawniejszych poetów, www.wiersze.net.pl

Wirtualne świece płoną w Internecie, *Nauka w Polsce – historia* www.naukawpolsce.pap.pl

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

AKADEMIA Sztuk Pięknych w Poznaniu : Katedra malarstwa : [katalog] / red. i oprac. graf. Janusz Marciniak. – Poznań: ASP, 2005. – [66] s. : fot., il., portr.

Tekst także w jęz. angielskim

Prezentacja Katedry Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu w formie bogato ilustrowanego katalogu.

BACIŃSKI Jarosław

Zamek królewski w Kole. – Koło: Wąbrzeskie Zakłady Graficzne, 2005. – 135 s. : fot.

Historia obiektu i jego pozostałości w oparciu o badania architektoniczne i archeologiczne.

BIBLIOGRAFIA prasy kaliskiej 1805-2005 / oprac. Ewa Andrysiak, Bogumiła Celer; przedm. Krzysztof Walczak; Książnica Pedagogiczna im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2005. – 137 s.

Rejestr 356 tytułów czasopism wydawanych w Kaliszu w ostatnich 200 latach. We wstępie krótka historia czasopiśmiennictwa kaliskiego.

CZERWIEC '56 pod poznańskimi krzyżami / Włodzimierz Braniecki (z pomocą przyjaciół). – Poznań: Poznański Chór Nauczycieli im. Ignacego Jana Paderewskiego, 2006. – 256 s. : fot., il., portr.

Wspomnienia, reportaże, rozmowy i refleksje dot. Poznańskiego Czerwca 1956 r. oraz współpracy polsko-niemieckiej.

DĄBROWSKA Agnieszka

O tym, co może zrobić jeden człowiek : Stanisław Staszic 1755-1826. – Warszawa: Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, 2005. – 20 s. : il.

Publikacja okolicznościowa.

[DWIEŚCIEPIĘĆDZIESIĘCIOLECIE] 250-lecie urodzin Wybitnego Płanina Stanisława Staszica : [informator]. – Piła: Urząd Miasta, 2005. – [10] s. : il.

Publikacja okolicznościowa.

FOLKLOR muzyczny z okolic Konina. Z. 8, Luboniek / red. Krzysztof Pydyński; Centrum Kultury i Sztuki w Koninie. – Poznań: Rhythmos, 2005. – 62 s. : nuty + płyta CD

Publikacja zawiera artykuł na temat gwar okolic Konina oraz charakterystykę i repertuar zespołu śpiewaczego „Luboniani” z Lubońska.

GMINA Lubasz : [informator] / red. Edmund Wolski; fot. Romuald Ereński. – Piła: Wydaw. „Media”, 2005. – 24 s. : fot.

Tekst także w jęz. niemieckim

GMINA Miasteczko Krajeńskie : [informator] / red. Edmund Wolski. – Piła: Wydaw. „Media”, 2005. – 19 s. : il.

Tekst także w jęz. niemieckim.

GRZELAKOWA Eliza

Grzybowo, Cierpięgi, Kareja... historia ukryta w nazwach : toponimie miasta Gniezna oraz gmin Gniezno i Niechanowo / tłum. Michał Śliperski, Aurelia Pawlicka. – Gniezno: Gnieźnieńska Firma Wydaw. „Tum”, Pietrak Hotel spółka jawna, 2006. – 265 s. : fot., il., pl.

Słownik współczesnych i historycznych nazw miejscowych oraz analiza językoznawcza. W części wstępnej dzieje Gniezna i okolic.

GRZEŚ Bolesław

Geneza i działalność Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wielkopolsce w latach 1920-2005 / Związek Nauczycielstwa Polskiego. Zarząd Okręgu Wielkopolskiego. – Poznań: Wydaw. Bociek, 2005. – 406 s., [100] s. tabl. : fot., il., portr.

Bibliografia s. 377-382

Monografia organizacji zawodowej nauczycieli w Wielkopolsce poprzedzona historią polityki oświatowej regionu w latach 1815-1918.

HOFF Krzysztof

Skrzydła niepodległej : o wielkopolskim lotnictwie w okresie Drugiej Rzeczypospolitej. – Poznań: Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych w Poznaniu, 2005. – 184 s. : fot.

JASTRZĄB Łukasz

„Rozstrzelano moje serce w Poznaniu” : Poznański Czerwiec 1956 r. – straty osobowe i ich analiza. – Poznań: Wydaw. Comandor, 2006. – 311 s. : fot., portr., tab.

Bibliografia s. 283-304

Praca doktorska poświęcona wydarzeniom Poznańskiego Czerwca 1956 r. Zawiera m.in. fotografie ofiar i rozdział poświęcony Romkowi Strzałkowskiemu.

JĘDRASZEWSKI Marek

Pasja według Czerwca '56 : droga krzyżowa upamiętniająca 50. rocznicę Powstania Poznańskiego 1956 : Poznań, Wielki Wtorek, 11 kwietnia 2006. – Poznań: Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha, 2006. – [64] s. : fot., il.

Uroczystość religijna z okazji 50. rocznicy Poznańskiego Czerwca 1956 r.

KSIĘGA gruntowa domeny złotowskiej (1619-1816) / oprac. Joachim Zdrenka, Małgorzata Chołodowska. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2005. – 464 s.

Tekst dokumentu archiwalnego w języku niemieckim wraz z komentarzem.

KU WOLNOŚCI : Powstanie Poznańskie 1956 : praca zbiorowa / pod red. Marka Jędraszewskiego. – Poznań: Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha Sp. z o.o., 2006. – 415 s. : fot., il., portr.

Książka poświęcona wydarzeniom Poznańskiego Czerwca 1956 r. w aspekcie historycznym i współczesnym. Autorzy przywołują wydarzenia, miejsca i wspomnienia związane z tamtym okresem oraz refleksje poświęcone ich znaczeniu dla współczesnej historii, głównie lat 1980-1981. Książkę uzupełnia przedruk „Pasji według Czerwca '56” Marka Jędraszewskiego oraz homilie Jana Pawła II wygłoszone podczas wizyt w Poznaniu.

LECH Poznań : kronika 2004/2005 / tekst Andrzej Dawidowski [i in.]; fot. Paweł Stencel. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2005. – 176 s. : fot.

Kronika sezonu klubu piłkarskiego w Poznaniu.

MALEPSZAK Stanisław

Luboń i okolice : dzieje osadnictwa i dziewięciu parafii. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Luboń: Forum Lubońskie, 2005. – 256 s. : fot., mapy, wykr.

Życie parafialne na tle historii Lubonia i okolic. Wznowienie publikacji wydanej w 2003 r.

MARCINIAK Ryszard

Panteon narodowy w siedzibie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk / fot. Liwiusz Berowski, Andrzej Hajdasz. – Wyd. 2 uzup. – Poznań: PTPN, 2005. – 24 s. : fot.

Historia pomników i tablic pamiątkowych na murach i dziedzińcu towarzystwa od 1880 r.

OKUPOWANY Poznań i Wielkopolska w niemieckich fotografiach i dokumentach (1939-1941) : ze zbiorów Instytutu Zachodniego w Poznaniu : [album] / red. Maria Rutowska, Maria Tomczak; oprac. graf. Ewa Wąsowska. – Poznań: Instytut Zachodni, 2005. – 109 s. : fot., pl. -- (Documenta Occupationis; 15)

Wybór fotografii, dokumentów oraz krótkich informacji na temat rzeczywistości wojennej w Poznaniu i Wielkopolsce.

OLSZEWSKI Henryk

Zdzisław Kaczmarczyk 1911-1980. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2005. – 163 s. : il., portr. – (Magistri Nostri : profesorowie Wydziału Prawa Poznańskiego Uniwersytetu)

Biografia i działalność naukowa profesora Uniwersytetu Poznańskiego. M.in. bibliografia prac.

PASEWICZ Edward

Dolina Wilda. – Wyd. 2 popr. – Poznań : Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury, 2006. – 72 s. – (Wielkopolska Biblioteka Poezji; t. 1)

Wiersze dot. Poznania.

PINKAS kahału swarzędzkiego (1734-1830) / oprac. i wstęp Anna Michalowska-Mycielska; tłum Alicja Adamowicz. – Warszawa: Żydowski Instytut Historyczny, 2005. – XXIV, 147 s.

Tekst źródłowy w języku hebrajskim ze zbiorów Archiwum Państwowego w Poznaniu. We wstępie historia gminy żydowskiej w Swarzędzu.

PISARCZYK Edward

Miejsca pamięci narodowej w gminie Rydzyna. – Rydzyna: Urząd Miasta i Gminy, 2006. – 70 s. : fot., mapa

Lokalizacja i historia powstania poszczególnych pomników, ich fundatorzy i wykonawcy oraz wydarzenia, które upamiętniają.

POLSKI słownik biograficzny konserwatorów zabytków. Zeszyt 2 / red. Henryk Kondziela, Hanna Krzyżanowska; Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2006. – 304 s.

Architekci, badacze, artyści plastycy, historycy sztuki – konserwatorzy zabytków. M.in. biogramy osób działających w Poznaniu i Wielkopolsce w XX wieku.

POWIAT kaliski : informator turystyczny / Artur Kijewski i Krzysztof Wardecki; pod kier. Piotra Pasika; Starostwo Powiatowe w Kaliszu. – [Kalisz]: Wydaw. Informator, Wydaw. Skaner, 2005. – Teka

Informator turystyczny. – 35 s. : fot.

Powiat kaliski : mapa turystyczna. – 1 mapa : kolor.; 64 x 44 cm, złoż. 22 x 11 cm

Kalisz : plan miasta. – 1 mapa : kolor.; 64 x 44 cm, złoż. 22 x 11 cm

POZNAŃ : atlas miasta i okolic. – Skala 1 : 18 000. – Warszawa: Daunpol sp. z o.o. Wydaw. Kartograficzne, 2006. – 96 s. : mapy

Plany miast i gmin okolic Poznania.

POZNAŃ plus 22 : [atlas] / oprac. kartogr. Agnieszka Wędrychowska [i in.]. – Warszawa: Demart Sp. z o.o., 2006. – 48 s. : mapy

Mapy i plany Poznania oraz wybranych miejscowości w Wielkopolsce.

POZNAŃSKI Czerwiec '56 : sens pamięci / red. Wiesław Ratajczak; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2006. – 72 s.

Materiały konferencji zorganizowanej przez Centrum Studiów Otwartych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

POZNAŃSKI Czerwiec 1956 / pod red. Jarosława Maciejewskiego i Zofii Trojanowiczowej. – Wyd. 3. – Poznań: Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych, 2006. – 472 s. : fot.

Wznowienie publikacji z okazji 50. rocznicy wydarzeń.

PRZEWODNIK po szlakach turystycznych okolic Ostrowa Wielkopolskiego / red. Jarosław Maj, Dariusz Nowacki. – Ostrów Wlkp.: Oddział PTTK w Ostrowie Wielkopolskim, ZWD „Poligrafia” s.c., [2006]. – 52 s. : fot.

Charakterystyka szlaków pieszych i rowerowych.

PRZYBYLSKA Grażyna

Dworek Marii Dąbrowskiej w Russowie : informator / Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej w Kaliszu. – Wyd. 3 uzup. – Kalisz: MO, 2005. – 16 s. : fot., portr.

Krótką biografia pisarki, jej rodziców i związków rodzinnych z Russowem oraz charakterystyka ekspozycji muzealnej.

PUSZCZA Zielonka i okolice : przewodnik turystyczny / pod red. Michała Preislera. – Wyd. 2 aktualiz. i uzup. – Murowana Goślina: Związek Międzygminny Puszcza Zielonka, 2006. – 85 s. : fot., il., pl.

RAPORT o stanie środowiska w gminie Śrem 2000-2004 / red. Radosław Łucka, Józef Naskręt. – Śrem: Urząd Miejski w Śremie, 2005. – 55 s. : fot., il., wykr.

Problemy, zagrożenia i programy ochrony środowiska naturalnego w gminie.

SŁOWNIK historyczno-geograficzny ziem polskich w Średniowieczu. T. 8 Wielkopolska – województwo poznańskie. / pod red. Tomasza Jurka; Polska Akademia Nauk. Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla. – Wrocław, 1963–

T. 8, Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu, Część 4, zeszyt 3, Silino – Spzarszki / oprac. Paweł Dembiński [i in.]. – Poznań: Wydaw. PTPN, 2005. – S. 445-624

SŁOWNIK krajoznawczy : w 100-lecie PTK-PTTK : Centralny Zlot Krajoznawców – „CZAK '06” / tekst i red. Piotr Sobolewski [i in.]; fot. Zbigniew Pol. – Kalisz: Kaliski Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego im. Stanisława Graeego, 2006. – 66 s. : fot., portr.

Publikacja zawiera materiały krajoznawcze dot. ziemi kaliskiej adresowane do uczestników zlotu.

STANISŁAW Staszic 1755-1826 : [kalendarium] / oprac. Józef Olejniczak. – Warszawa: Archiwum PAN, 2005. – [8] s. : il.

Publikacja okolicznościowa.

SZAFRAŃSKI Wojciech

Stanisław Nowakowski [1888-1938] : przez trzy kontynenty. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2005. – 128 s. : il., portr. – (Magistri Nostri : profesorowie Wydziału Prawa Poznańskiego Uniwersytetu)

Biografia i działalność naukowa profesora Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1924-1938. M.in. bibliografia prac.

SZMIDT Zbigniew

Ziemia śremska – atrakcje turystyczne / Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego. Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2005. – 71 s. : fot.

ŚW[IE TY] Wawrzyniec patron (nie tylko) gołanieckiego kościoła / zebrał i oprac. Adam Kusz. – Gołańcz: Towarzystwo Miłośników Ziemi Gołanieckiej, 2006. – 55 s.

Sylwetka świętego Wawrzyńca, patrona kościoła w Gołańczy oraz wykaz miejsc kultu świętego w Wielkopolsce i kraju.

TORZEWSKI Marek

Gnieźnieńska i wrzesińska koleje wąskotorowe / oprac. techniczno-graficzne i redakcyjne Ignacy Nyka. – Warszawa: Poligrafia Bracia Szymańscy, 2006. – 320 s. : fot., pl., tab.

Historia Gnieźnieńskiej Kolei Wąskotorowej od końca XIX wieku. Autor omawia przebieg linii kolejowych, tabor, kadry i znaczenie gospodarcze kolei działającej do 2003 roku w strukturach PKP.

WDOWICKA Magdalena

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne i inwestycje samorządowe w aglomeracji poznańskiej w okresie transformacji ustrojowej. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2005. – 207 s. : il. – (Prace Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Praca naukowa na temat inwestycji w aglomeracji poznańskiej w latach 1990-2000.

WIDZIAŁEM Powstanie : czerwiec 1956 : wspomnienia uczestników powstania poznańskiego w czerwcu 1956 roku nadesłane na konkurs „Przewodnika Katolickiego” / red. Adam Suwart. – Poznań: Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, 2006. – 116 s. : fot.

Wybór 38. wspomnień uczestników wydarzeń poprzedzony opracowaniem historycznym biskupa, Marka Jędraszewskiego.

WSKAŹNIKI jakości życia mieszkańców Poznania. T. 1 / red. Ryszard Cichocki. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2005. – 363 s. : il. – (Studia nad Jakością Życia)

Publikacja zawiera opracowania przygotowane w ramach projektu realizowanego przez Centrum Badania Jakości Życia Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Z DZIEJÓW parowozowni i węzła wolsztyńskiego 1907-2005 : BW Wolsztyn ein Blick in die Geschichte / tekst, fot. i oprac. Dariusz Gulowaty; oprac.

graf. Aneta Początek. – Poznań: PKP Cargo S.A. Zakład Taboru w Poznaniu, 2005. – 31 s. : fot., rys., tab.

Historia parowozowni od końca XIX wieku. Dot. m.in. zabytkowego taboru kolejowego. Tekst także w jęz. niemieckim.

ZBUNTOWANE miasto : Poznański Czerwiec 1956 : [wystawa], Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych : [katalog] / scenariusz Barbara Fabiańska, Jacek Maruniewicz, Krzysztof Płonka. – Poznań: WMWN, 2006. – 31 s. : fot.

Reprodukcje wybranych fotografii i dokumentów uzupełnione cytataми z publikacji na temat Poznańskiego Czerwca 1956 r.

ZIÓŁKOWSKA Anna

Obozy pracy przymusowej dla Żydów w Wielkopolsce w latach okupacji hitlerowskiej (1941-1943). – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 2005. – 357 s. : il. – (Poznańskie Studia Historyczne)

Rozprawa historyczna na temat polityki okupanta wobec ludności żydowskiej. W aneksach m.in. Wykaz osób zmarłych w obozach pracy przymusowej dla Żydów w Wielkopolsce w okresie okupacji hitlerowskiej.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(czerwiec–sierpień 2006)

W miesiącu czerwcu w bibliotekach wielkopolskich odbywały się imprezy z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka oraz Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom. Najważniejszym wydarzeniem była 50 rocznica Poznańskiego Czerwca.

Natomiast w miesiącach letnich organizowano zajęcia z dziećmi i młodzieżą szkolną pod hasłem „Wakacje w bibliotece”.

Czerwiec

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa literatury ph. „Literatura szwedzka” (Filia Mroczeń)

- Czytanie fragmentu książki Tove Jansson pn. „W Dolinie Muminków” (Filia Mroczeń)
- Wystawa twórczości Maksyma Gorkiego (Filia Mroczeń)
- Wystawa literatury ph. „Literatura szwedzka dla dzieci” (Filia Słupia)
- Czytanie twórczości Astrid Lindgren „Emil ze Smalandii” (Filia Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Galeria Jednego Obrazu „Bojanowskie topole”, praca z pleneru studentów ASP z Wrocławia
- Wycieczka do biblioteki – 3 × (przedszkolaki, kl. II i kl. III SP)
- Montaż muzyczno-poetycki „Jesteś tylko wspomnieniem” – program przygotowany przez Koło Teatralne działające przy Gimnazjum w Bojanowie
- Spotkanie autorskie z Martą Fox
- Wystawa: 600-lecie powstania Trzebosza

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- „Poznański Czerwiec 1956-2006”
- „Boreckie uroczystości: 75-lecie koronacji obrazu Matki Bożej Pocieszenia”

Bralin (pow. Kępno)

- W ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” głośne czytanie bajki „Zima Muminków”. Lektorami byli: wójt Marian Kucharzak, ks. Tomasz Iłski, koordynator regionalny akcji CPCzD – Renata Gość, przedstawiciel OSP – Krzysztof Slipiko oraz kominiarz – Eugeniusz Brajer
- Wystawa książek Tove Jansson

Budzyń (pow. Chodzież)

- „Poznajemy bibliotekę” – spotkanie dla dzieci z terenu gminy
- „Noc Świętojańska” – zwyczaje i obrzędy – zajęcia artystyczno-edukacyjne

Chodzież

- „Księga 2000” – wystawa prac wybitnych polskich artystów: malarzy, grafików i rzeźbiarzy
- „Pisarze Unii Europejskiej” – prelekcja dla przedszkolaków (Oddział dla Dzieci)

Dąbie (pow. Koło)

- Spotkanie z poezją Jana Lechonia
- Dyskusja nad książką Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem”
- Konkurs plastyczny pt. „Życie bez nałogów”

Gostyń

- Podsumowanie konkursu plastycznego i wystawa pokonkursowa „Dworki i pałace ziemi gostyńskiej”

- Finały konkursu „Mała ojczyzna – ziemia gostyńska” dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- Spotkanie autorskie z Tadeuszem Bogackim

Jarocin

- Tydzień kultury regionalnej – 4 spotkania:
 - ~ „Warsztat rzeźbiarza” – spotkanie z Janem Strzelczykiem, rzeźbiarzem
 - ~ „Historia szkolnictwa na terenie południowej Wielkopolski” – spotkanie z Janiną Gralą, pisarką, regionalistką
 - ~ „Gwara Ziemi Jarocińskiej na tle innych gwar” – spotkanie z pisarką, regionalistką
 - ~ „Literackie i artystyczne przystanki nad Lutynią” – spotkanie z Janem Jajorem, pisarzem, historykiem, regionalistą
- Pogadanka dla młodzieży ze Szkoły Specjalnej w Jarocinie „Prezentacja literatury popularnonaukowej i czasopism dla młodzieży” (Filia dla Dzieci)
- Teatryk „Podróż do krainy fantazji” w oparciu o baśnie Andersena (Filia dla Dzieci)
- Konkurs plastyczny „Jarocin pędzłem malowany” (Filia Golina)
- Quiz „Jarocin znany i nieznany” (Filia Witaszyce)
- Teatryk – spektakl „Z Tuwimem weselej” (Filia Witaszyce)

Kalisz

- Pogadanka o ekologii – spotkanie z czytelnikami (Filia nr 1 – Oddział dla Dzieci)
- Spotkanie ze Stanisławem Szponderem – autorem poezji dla dzieci (Filia nr 5 – Oddział dla Dzieci)
- Spotkanie uczestników VI edycji „Konkursu recytatorskiego poezji regionalnej pisarzy współczesnych” z Piotrem Łuszczkiewiczem (Zespół Szkół nr 8)
- Doroczne spotkanie z dobroczyńcami i przyjaciółmi Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Adama Asnyka (Filia nr 5, kawiarnia „Delicje”)
- Konkurs recytatorski „Strofy znad Prosný” (Filia nr 2)
- Konkurs plastyczny „Dzieci z różnych stron świata” połączony z wystawą prac (Filia nr 5 – Oddział dla Dzieci)
- Podsumowanie „Konkursu Wiedzy o Kaliszu i Regionie Kaliskim”. Edycja XXIII (Filia nr 9, Sala Receptyjna Kaliskiego Ratusza)
- Wystawy:
 - ~ „Twórca Kultury Paryskiej i Jego dzieło. Rok 2006 – Rokiem Jerzego Giedroycia”
 - ~ „Odpadowe cudo – Eko Stworek” – wystawa ekologiczna (Filia nr 1 – Oddział dla Dzieci)

- ~ „W 80. rocznicę urodzin Tadeusza Konwickiego” (Filia nr 2)
- ~ „Parki narodowe w Polsce i na świecie” (Filia nr 4)
- ~ „Kalisz i kaliszanie w PRL” – wystawa fotograficzna (Filia nr 5)
- ~ Wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych w „Konkursie Wiedzy o Kaliszu i Regionie Kaliskim” (Filia nr 9)
- ~ „Dni Kalisza” – wystawa książek o Kaliszu (Filia nr 16)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Zajęcia dla uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 1 na temat zastosowania płyt multimedialnych oraz wyszukiwania użytecznych adresów internetowych
- Uroczystość wręczenia nagród starosty kępińskiego laureatom olimpiad, konkursów i zawodów sportowych ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu kępińskiego

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Rozstrzygnięcie i wystawa pokonkursowa VI Konkursu Fotograficznego „Ziemia Kępińska w Obiektywie”

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Dni Kiszkowa
- Spotkanie dla Seniorów

Kłecko (pow. Gniezno)

- Wystawa: Poznański Czerwiec

Kobyła Góra (pow. Ostrzeszów)

- Podsumowanie konkursu „Czytelnik Roku”

Koło

- Wystawa „Poznański Czerwiec 56”
- Jubileusz 30-lecia Koła Przyjaciół Biblioteki – wykład Joanny Papuzińskiej, wystawa
- Spotkanie autorskie z Joanną Papuzińską (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty papieru ręcznie czerpanego (Filia dla Dzieci)
- Ekspozycja stała: Jan Lechoń (Filia dla Dzieci)
- Fotogazetka: „Utworzenie PAN” (Filia dla Dzieci)
- Konkurs plastyczny „Wianki Świętojańskie” (Filia dla Dzieci)

Konin

- Spotkanie bibliotekarzy miasta Konina z dyrektorem Biblioteki Narodowej, Michałem Jagiełłą, zorganizowane we współpracy z Oddziałem SBP w Koninie

- Występ artystyczny zespołu wokalnego, współpracującego z Filią Nr 8, dla chorych dzieci na oddziale szpitalnym
- Plenerowe warsztaty plastyczne prowadzone przez artystów plastyków z Galerii „Garaż Sztuk” – ilustracja do wiersza Jana Brzechwy „Ciaptak”
- Wystawa prac plastycznych – „Ciaptak” (Wypożyczalnia dla Dzieci i Młodzieży)
- Uroczystość 80-lecia urodzin konińskiej pisarki, Janiny Perathoner „Wenedy” i promocja najnowszej książki Jubilatki „Silva rerum”

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ Miasto nad Obrą. Kościan w publikacjach regionalnych (książki, prasa, dokumenty życia społecznego ze zbiorów biblioteki)
 - ~ „Rozstrzelano moje serce w Poznaniu...” Poznański Czerwiec 1956 (ze zbiorów biblioteki i prywatnych)
 - ~ Mama Muminków – w 5 rocznicę śmierci Tove Jansson
- Klasztor Bernardynów w Kościanie – wykład Anny Drosik
- Uroczyste rozstrzygnięcie XVIII Konkursu literackiego „Młodych Piór” pt. „Jan Paweł II, jak Go pamiętam” połączonego z występem zespołu z parafii pw. św. Brata Alberta w Kościanie
- Poznajemy baśń „Latający kufer” Hansa Christiana Andersena – zabawa literacko-plastyczna
- „Narkotyki – warto wiedzieć” – prelekcja w związku z Międzynarodowym Dniem Zapobiegania Narkomanii
- Uroczyste zakończenie pierwszego roku działalności Klubu „Trąbka Bombka” – spektakl „Dziecięcy krąg przyjaźni” w wykonaniu „Gwiazdeczek” pod kierunkiem Małgorzaty Hofman oraz wręczenie dyplomów uczestnikom zajęć
- Wiosenne spotkanie w plenerze Klubu Miłośników Książki przy Filii Bibliotecznej nr 1 w Kościanie (również w lipcu)

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- V Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom: „Czytanie rozwija wyobraźnię” – codzienne czytanie Kubusia Puchatka dzieciom z klas 0-II przez przedstawicieli samorządu, rady miasta, policjantów i organizacji działających na terenie gminy
- XI edycja konkursu wiedzy o ziemi koźmińskiej pt. „Powstanie Wielkopolskie”, „Strajk Dzieci Koźmińskich 1906/1907”
- Spotkanie z Janiną Wiczerską połączone z promocją nowej książki „Moja babcia, Niemcy i wojna”

Krotoszyn

- Wystawa rysunków Przemysława Kępy (Austria): „Dzieci z przedszkola w Asperhofen”
- Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – zaproszenie lokalnych władz samorządowych oraz przedstawicieli oświaty i zakładów pracy do czytania dzieciom (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Wędrowki po literaturze” – biblioteczny program edukacji literackiej (Oddział dla Dzieci i Młodzieży):
 - ~ „Jan Brzechwa” – poeta dziecięcej radości „Tuwim Tralaluwim”
 - ~ „Krześlakowe zabawy z Joanna Kulmową”

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Czytaj z radością, słuchaj z przyjemnością” – konkurs pięknego czytania (Filia w Garzynie i Pawłowicach)
- Konkurs czytelniczy „Wiem bo czytam” (Filia Garzyn)
- Konkurs czytelniczy „Znam utwory Czesława Janczarskiego” (Filia Bełęcín Nowy)
- Spotkanie dla gimnazjalistów z Martą Fox (Filia Garzyn)

Leszno

Wystawy:

„Galeria za Regalami”:

- „Góry w moim obiektywie” – wystawa fotograficzna Doroty i Krzysztofa Wodeckich

„Galeria za Regalami” i „Galeria Lochy”:

- „Malarstwo i grafika” Pauliny Kowalczyk, absolwentki Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu

Imprezy:

- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” z Dorotą i Krzysztofem Wodeckimi pt. „Na alpejskim szlaku”
- Spotkanie autorskie z Martą Fox, poetką, prozaikiem
- Spotkanie na wystawie „Malarstwa i grafiki” Pauliny Kowalczyk
- Spotkanie poświęcone twórcy serii translatorskiej Wielkopolskiej Agencji Literackiej Waldemarowi A. Zamlewskiemu połączone z promocją książki Lecha Konopińskiego „Myśli – Gedanken”. Wieczór prowadziła Elżbieta Kuśnierek
- Marsz ulicami miasta z okazji III Ogólnopolskiego Święta Uwalniania Książek BookCrossingu, podczas którego wręczano książki mieszkańcom Leszna

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie dla gimnazjalistów z Martą Fox
- Spotkanie dzieci ze strażakiem Przemysławem Musielakiem – czytanie książki Czesława Janczarskiego „Jak Wojtek został strażakiem”, zwiedzanie budynku Straży Pożarnej w Lipnie
- Spotkanie dla dzieci z malarką, Marią Skrzypczak

Lubon (pow. Poznań)

- „Kolorowe malowanie” – zajęcia plastyczne dla dzieci, pod kierunkiem artystka Anny Przybylskiej + wystawa
- Spotkanie z Elżbietą Krygowską-Butlewską, ilustratorką książek Emilii Waśniowskiej
- „Kochanej Mamusi” – przedstawienie w wykonaniu uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 4 w Luboniu
- Spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabo Widzących „Promyk”
- „Ali Baba i czterech rozbójników” – przedstawienie dla dzieci w wykonaniu Teatru Conieco z Białegostoku
- Spotkanie z grupą bibliotekarek – nauczycielek z województwa wielkopolskiego

Łęka Opatowska

- Wakacje z książką – wystawa książek dla dzieci i młodzieży (Opatów)
- Spotkanie autorskie z poetą, Krzysztofem Szymoniakiem (Opatów)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Jolantą Nowacką-Wenklerową
- Wystawa: Poznański Czerwiec
- Konkurs recytatorsko-plastyczny „Piękna nasza wieś”

Nowy Tomysł

- Wystawy:
 - ~ „Piękno mojej małej Ojczyzny” – wystawa fotografii Stanisławy Waszkowiak
 - ~ „Kolorowy świat bajek” – wystawa ilustracji Dominika Samola do książek dla dzieci
 - ~ „50 lat Poznańskiego Czerwca” – wystawa publikacji ze zbiorów MiPBP, Biblioteki Pedagogicznej i osób prywatnych
- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: „Słońce, czyli muzyczne zaproszenie na wakacje” – koncert w wykonaniu śpiewających nowotomyszan

- Z cyklu „Twórca i jego dzieło”: „Najpiękniejsze wiersze dla dzieci” – spotkanie z autorem bajek Piotrem Skwarczem i ilustratorem Dominikiem Samolem
- „Nie wie mama, nie wie tata – co dziś czyta małolata” – wielopokoleniowe spotkanie z książką
- „Latający kufer” – warsztat plastyczno-literacki przeprowadzony przez instruktorów CK „Zamek” w Poznaniu

Oborniki

- Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej – wystawa znaczków oraz prac plastycznych uczniów ze szkół podstawowych
- Oborniki z lotu ptaka – wystawa fotografii Wiesława Dudy i Henryka Ruksa
- Spotkanie autorskie z Józefem Zychem
- Poznański Czerwiec '56 – wystawa
- Koncert poświęcony wydarzeniom Poznańskiego Czerwca '56

Opatówek (pow. Kalisz)

- Wycieczka uczniów ze Szkoły Podstawowej w Marchwaczu – zapoznanie z biblioteką
- Wycieczka uczniów ze Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Szczytnikach – zapoznanie z biblioteką
- Spotkanie autorskie z Teresą Tomsią
- Promocja przewodnika „Kalisz i okolice – trasy rowerowe” – spotkanie z autorami i wydawcami

Orchowo (pow. Słupca)

- Konkurs plastyczny pt. „Maska do wiersza Jana Brzechwy”

Ostrzeszów

- Wystawa „Pamięci Jana Lechonia – 50 rocznica śmierci”
- Podsumowanie konkursu „Najaktywniejszy czytelnik roku”

Perzów (pow. Kępno)

- Podsumowanie programu promocji książki i czytelnictwa na terenie Gminy Perzów pod hasłem: „Gdy napadnie Cię nuda, to do biblioteki się udaj”
- Rozstrzygnięcie konkursów ogłoszonych w szkołach podstawowych, przedszkolach na terenie gminy:
 - ~ Konkurs plastyczny dla najmłodszych pt. „Gdybym był(a) bohaterem literackim, to którym i w jakiej książce”
 - ~ Konkurs czytelniczy „Lubię i umiem czytać”
 - ~ Konkurs recytatorski popularyzujący twórczość Juliana Tuwima oraz Jana Brzechwy

- ~ Konkurs literacki z mottem „Niech wiedzą wszyscy i wszędzie co głosi perzowska legenda” na własną interpretację legendy o smoku, który dawno, dawno temu żył w tej okolicy

Piaski (pow. Gostyń)

- Zajęcia biblioterapeutyczne Haliny Radoły – „Moje nowe miejsce na ziemi”
– dla dzieci (Filia Szelejewo)

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- „Cudze chwalicie swego nie znacie” – gminny konkurs wiedzy o gminie Przemęt
- Turniej zagadek dla młodych czytelników (Filia Przemęt)
- „Świat gazet i nie tylko” – zajęcia warsztatowe (Biblioteka Bucz, Filia Przemęt)

Radawnica (pow. Złotów)

- Spotkanie autorskie z Wiolettą Piasecką

Rawicz

- Wycieczka do biblioteki grupy niepełnosprawnych z Pakówki
- Warsztaty plastyczne dla dzieci przedszkolnych „W moim ogródku jest kolorowo”
- Zajęcia edukacyjne „Poznajemy Polskę i Wielkopolskę ze stolicą Poznań”
- Wycieczka do biblioteki uczniów kl. IV połączona z lekcją biblioteczną: „Katalogi on-line”
- Lekcja biblioteczna „Grzeczność na co dzień”
- Warsztaty plastyczne „Wędrowniki Pyzy”

Rydzyna (pow. Leszno)

- Konkursy rysunkowe: „Mama, tata i ja”, „Ulubiony bohater baśni Hansa Christiana Andersena” (Filia Moraczewo)
- Konkursy muzyczne: „Na ludową nutę”, „Moja dobranocka” (Filia Moraczewo)

Rychtal (pow. Kępno)

- Wyłonienie złotej dziesiątki najlepszych czytelników w roku szkolnym 2005/06 oraz wręczenie nagród książkowych

Słupca

- Konkurs literacki „Uczucie samotności jest bolesne w tłumie lecz w łonie własnej rodziny jest nie do zniesienia”
- Wystawa pt. „60-lecie MiPBP. Biblioteka wczoraj i dziś” – czerwiec/sierpień

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wystawa malarstwa, fotografii i rysunku Moniki Celmer ze Strzałkowa

Szamocin (pow. Chodzież)

- Spotkanie z okazji Dnia Matki i Dnia Dziecka – zabawy i gry z dziećmi (Filia w Józefowicach)
- Wycieczki do biblioteki – dzieci z przedszkola
- „Bajkowy Świat” i „W świecie zwierząt” – wystawy książek
- „Przegląd piosenki religijnej 2006” – wystawa fotografii

Śmigiel (pow. Kościan)

- Piknik z Pyzą – podsumowanie warsztatów edukacyjnych „Z Pyzą po polskich krainach”

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie dla gimnazjalistów z Marią Fox
- Głośne czytanie baśni Hansa Christiana Andersena dla dzieci przedszkolnych

Trzcianka

- V Ogólnopolski Tydzień Czytania dzieciom
 - ~ Zaczynamy nasze czytanie... głośne czytanie dużym i małym w bibliotece
 - ~ Z Brzechwą na wesoło – spotkania z przedszkolakami – głośne czytanie, zajęcia literackie, plastyczne, animacyjne, zabawy czytelnicze
 - ~ Bliżej dziecka, bliżej książki – finał czytania – impreza plenerowa, wspólne czytanie przy ognisku, gry i zabawy ruchowe, zabawy plastyczne
- Dni Trzcianki
 - ~ II Przegląd Małych Form Kabaretowych – powiatowy występ kabaretów szkolnych
 - ~ Warsztaty plastyczno-literackie:
 - Spotkanie z Jerzym Grupińskim, autorem książki „Herb mojego miasta”
 - Herb Trzcianki własnego projektu – konkurs plastyczny
- Urodziny Księdza Jana od Biedronki
 - ~ Wystawa książek ks. Jana Twardowskiego
 - ~ Wieczór poezji ks. Jana
- „Zagrożenia zdrowia ze strony klimatu” – wystawa z Fundacji Biblioteki Ekologicznej w Poznaniu
 - ~ Wykład prezesa Fundacji Jana Śmiełowskiego
 - ~ „Klimaty ziemi” – wystawa

Trzcinica (pow. Kępno)

- Spotkanie czytelnicze w ramach V Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom
- Wystawa prac przedszkolaków pn. „Moja ulubiona bajka”
- Spotkanie czytelnicze dla dzieci z Przedszkola w Trzcinicy pn. „Żyjmy zdrowo” połączone z rozmową i zabawą wraz z quizami o zdrowym trybie życia
- Akcja „Cała Polska czyta dzieciom” – czytanie bajek z cyklu „Muminki” Tove Jansson przez zaproszonych gości (Filia Laski)
- Wystawa ph. „Świat bajek Tove Jansson i Astrid Lindgren”

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – zespół redakcyjny
- Studium Wiedzy o Regionie – Wielkopolska (III edycja): „Wielkopolskie tradycje literackie” i „Literaci i literatura Wielkopolski” – wykłady Marka Rezlera
- Podsumowanie III edycji Studium Wiedzy o Regionie – Wielkopolska:
 - ~ „Wielkopolskie mity i stereotypy” – wykład Marka Rezlera
 - ~ Rozstrzygnięcie konkursu na pracę multimedialną „Zabytki miasta Turku”
- Rozstrzygnięcie konkursu „Turniej Jednego Wiersza”
- Podsumowanie konkursu na tekst hymnu miasta Turku
- Promujemy zdrowy tryb życia – zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy (Filia nr 2)

Wijewo (pow. Leszno)

- Głośne czytanie „Opowieści ze wszystkich stron świata” dla najmłodszych dzieci

Witkowo (pow. Gniezno)

- Konkurs „Zostań mistrzem ortografii”
- Konkurs „Witkowo moje miasto”

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Spotkanie dla gimnazjalistów z Martą Fox (Filia Bukówiec Górny)
- „Tadeusz Konwicki” – wystawa książek

Wolsztyn

- Warsztaty dla wychowawców, nauczycieli i pedagogów „Metoda wczesnej interwencji”
- Spotkanie z Marcinem Przybytkiem – autorem książek dla młodzieży

- Promocja książki „Na wzburzonej fali” Adama Szamańskiego
- Zajęcia z biblioterapii dla dzieci z Zespołu Szkół Specjalnych w Wolsztynie
- Wystawa „Kwiaty” Mirosława Wojciechowskiego – Galeria Biblioteki

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Czytanie rozwija wyobraźnię” – Jan Brzechwa profesorem serdecznego uśmiechu – spotkania z przedszkolakami
- „Jan Brzechwa – profesor serdecznego uśmiechu” – konkurs recytatorski dla klas III
- Konkurs pięknego czytania dla uczniów Szkoły Podstawowej klas I-III (Baszków)
- „Architektura Wielkopolski: dwory, zamki, pałace” – pokonkursowa wystawa fotograficzna
- „W wesołym miasteczku” – spotkanie z przedszkolakami (Filia Konarzew)

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Dymy nad łąkami”
 - ~ „Czytanie rozwija wyobraźnię” – wystawa prac plastycznych
 - ~ „Mundial – Niemcy 2006”
 - ~ „Ochrona orłów” – wystawa fotografii
 - ~ „Poznański Czerwiec 1956-2006” – wystawa w 50. rocznicę wydarzeń czerwcowych
- „Cały Złotów czyta dzieciom” – cotygodniowe spotkania z książką
- V Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom pt. „W podzięcie dla Mistrza Jana – w Złotowie jego poezja będzie czytana, recytowana i malowana...”
- Lekcja otwarta dla nauczycieli i bibliotekarzy poświęcona twórczości Jana Brzechwy. Uczniowie klasy drugiej bawiąc się tworzyli ilustrowany katalog wierszy Mistrza Jana
- Prelekcja Domicylii Sierszchuły-Filipowskiej z WBPiCAK poświęcona literaturze dla dzieci i młodzieży pt. „Propozycje kontrowersyjne i nie tylko. Literatura z przełomu wieków XX/XXI dla młodych czytelników”
- Konkurs literacki przygotowany na plenerową imprezę integracyjną CIS (Chcemy Integracji Społeczeństwa).

Lipiec

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa twórczości Aleksandra Fredry w 130 rocznicę śmierci (Filia Słupia)
- Konkurs literacki dla dzieci „Czy znasz bajki Fredry” (Filia Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Galeria Obrazu: „Bez tytułu” Tomasz Bzdęga
- Wystawa fotograficzna „Górskim szlakiem” – z wypraw D. i K. Wodeckich z Bojanowa
- „Wakacje z biblioteką” – zajęcia wakacyjne dla dzieci 8 ×

Budzyń (pow. Chodzież)

- „Podróże dalekie a dostępne” – wystawa przewodników turystyczno-krajoznawczych
- „W krainie wierszy” – poranki literackie dla dzieci
- „Uwolnij książkę” – akcja rozpowszechniająca czytelnictwo

Chodzież

- Wystawa jubileuszowa z okazji 60-lecia powstania biblioteki
- Zajęcia letnie z dziećmi – wycieczki i zwiedzanie okolic Chodzieży, zajęcia umysłowe, logiczne i komputerowe, zajęcia teatralne i plastyczne (Oddział dla Dzieci)
- „Natura jest wianuszkami piękna” – wystawa prac Haliny Krawiec – cykl: „Ludzkie pasje i talenty”
- „Czytam i notuję” – rozwiązanie konkursu na najładniejszy dzienniczek lektur dla szkół podstawowych (Oddział dla Dzieci)
- Wystawa pokonkursowa na najpiękniejszy dzienniczek ucznia (Oddział dla Dzieci)

Dąbie (pow. Koło)

- Dyskusja nad książką Ernesta Hemingwaya „Stary człowiek i morze”
- Spotkanie z poezją Jana Brzechwy

Gostyń

- Konkurs plastyczny „Odkrywamy Wandę Chotomską”
- Wystawa fotograficzna „Mówię wam – warto czytać”

Grabów (pow. Ostrzeszów)

- „Wielopolska na lato” – wystawa przewodników

Kalisz

- „Z książką ku wolności” – spotkanie z Lidią Bałcerzak-Krawczyńską (Filia nr 3, Zakład Karny w Kaliszu)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- W ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom” – głośne czytanie „Lokomotywy” Juliana Tuwima połączone ze spotkaniem w plenerze w formie

pikniku w sąsiedztwie zabytkowej lokomotywy. Lektorami byli: Jerzy Trzmiel – starosta kępiński, Włodzimierz Mazurkiewicz – wicestarosta, Bronisław Pazdyka – dyrektor SP ZOZ w Kępnie oraz Jan Janiec – prezes Stowarzyszenia na Rzecz Kolei Wieluńsko-Wrocławskiej

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Konkurs plastyczny „Wakacje moich marzeń”

Koło

- Ekspozycja stała:
 - ~ „Ciekawe miejsca”
 - ~ „Poezja”
 - ~ „Czesław Centkiewicz” (Filia dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna:

- „Rozstrzelano moje serce w Poznaniu...” Poznański Czerwiec 1956 (ze zbiorów biblioteki i prywatnych)
- W magicznym świecie Jana Brzechwy – w 40. rocznicę śmierci poety

Kotlin (pow. Jarocin)

- Konkurs „Co wiesz o Unii Europejskiej”

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Wakacje z komputerem – zajęcia dla dzieci
- Kaczka dziwaczka, Pan Kleks i inni bohaterowie książek Jana Brzechwy – wystawa książek z okazji 40 rocznicy śmierci autora utworów dla dzieci

Krotoszyn

- „Portrety kobiet” – wystawa rysunków Sylwestra Darnickiego
- „Poznajemy Wielkopolskę” – wystawa przewodników
- Wystawa ph. „Dokąd na wakacje” – ekspozycja publikacji obrazujących unikatowe przewodniki i zdjęcia miejsc do zwiedzania (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Wycieczka krajoznawcza dla dzieci do Poznania i Szreniawy
- „Poznajemy twórczość Jana Brzechwy i Janiny Porazińskiej” – głośne czytanie utworów połączone z konkursami dla dzieci i zajęciami plastycznymi
- „W krainie baśni” – głośne czytanie dla dzieci baśni polskich i obcych, konkursy (Filia Bełęcin Nowy)
- „Wakacje z Janem Brzechwą” – konkursy i zgaduj-zgadule, zajęcia plastyczne, inscenizacja „Lenia” (Filia Garzyn)

- „Piękna nasza Polska cała” – zajęcia dla dzieci o tematyce podróżniczej, gry i zabawy, pogadanki, wycieczki krajoznawcze (Filia Pawłowice)

Leszno

Wystawy:

„Galeria za Regalami”:

- „Samo życie – czyli dwie nostalgie Edwarda Baldysa” – wystawa fotograficzna leszczyńskiego fotoreportera
- „Moja Wielkopolska – Dokument 2005” – wystawa fotograficzna

„Galeria Lochy”:

- „Malarstwo i grafika” Pauliny Kowalczyk

Imprezy:

- W ramach cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” pt: „Uroda miejsc znanych i nieznanych – krajoznawcze wakacje w Bibliotece” została zorganizowana wycieczka autokarowa dla dzieci do Rogalina i Muzeum-Pracowni Literackiej Arkadego Fiedlera w Puszczykowie
- „Wiersze znane i nieznane” – zajęcia literacko-plastyczne, podczas których dzieci wykonywały ilustracje do przeczytanych wierszy
- „Wesołe rymowanki i wyliczanki” – konkurs literacki dla dzieci
- „Słowem malowane” – konkurs plastyczny dla dzieci

Luboń (pow. Poznań)

- Wycieczka do Muzeum – Pracowni Literackiej Arkadego Fiedlera w Puszczykowie
- Wizyta w Ochotniczej Straży Pożarnej w Luboniu

Łęka Opatowska

- Lato i wakacje – zajęcia z dziećmi – gry i zabawy przy komputerze (Filia Łęka Opatowska)
- Kolorowy świat bajek – wystawa (Filia Siemianice)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Wakacje na niepogodę – zagadki, rebusy

Mikstat (pow. Ostrzeszów)

- „Jan Brzechwa zawsze wśród dzieci” – wystawa bajek

Oborniki

- Wystawa „Oborniki z lotu ptaka”
- „Przyroda Ziemi Obornickiej” – wystawa fotografii Macieja Pawlaka

Opatówek (pow. Kalisz)

- Rajd do Cieni II – obserwowanie jaskółek brzegówek

Ostrzeszów

- „Wakacje w bibliotece”:
 - ~ Zajęcia plastyczne: „Moje ręce to potrafią”, „Magiczne kółeczka”, „Wakacyjne marzenia”
 - ~ W krainie baśni i legend – czytanie książek, gry, konkursy, zgaduj-zgadule

Perzów (pow. Kępno)

- Cykliczne spotkania z najmłodszymi czytelnikami w nowo otwartych punktach bibliotecznych – głośne czytanie dzieciom przez lektorów: sołtysów, radnych gminy, rodziców i przedstawicieli organizacji społecznych (również w sierpniu)

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Wystawa „Polska – najpiękniejsze miejsca” prezentacja ciekawych zabytków Polski (Biblioteka Buczy)
- „Odkrywamy tajemnice szlaku konwaliowego” – wycieczka rowerowa po gminie Przemęt (Filia Przemęt)

Rawicz

- Lato w mieście: Nie zaplanowałeś wakacji? – Przyjdź do biblioteki „Zero nudy”
- Lato z komputerem – bezpłatny dostęp do Internetu dla dzieci i młodzieży
- Warsztaty manualne „Każde dziecko to potrafi”
- Kącik głośnego czytania bajek i baśni „Baśniolandia”
- Seanse filmowe na życzenie
- Zajęcia plastyczne „Moje ręce to potrafią”
- Zgaduj-zgadule, krzyżówki „Kto zagadki wnet odgadnie tego nuda nie dopadnie”
- Czwartki z quizem i kalamburem i „Kołem fortuny”
- Turniej gier stolikowych

Rydzyna (pow. Leszno)

- „Mój wakacyjny przyjaciel”, „Koszyk z owocami”, „Kartki z podróży” – konkursy rysunkowe (Filia Moraczewo)
- „Piosenka wakacyjna” – konkurs muzyczny (Filia Moraczewo)

Szamocin (pow. Chodzież)

- „Akcja Lato 2006” – głośne czytanie baśni, wierszy, zabawy ruchowe, konkursy plastyczne, kalambury, rozwiązywanie krzyżówek i zagadek, malowanie kredą na asfalcie

Śmigiel (pow. Kościan)

- Turniej Wsi zorganizowany przez Centrum Kultury Śmigiel i Bibliotekę

Trzcianka

- Wystawa: „Poznań '56 – 50 Rocznica Powstania Poznańskiego Czerwca”
- Realia Poznańskiego Czerwca '56 – wykład Marka Rezlera
- Wystawa: „2006 – Rok Jerzego Giedroycia”
- Biblioteczna Akcja Lato 2006:
 - ~ Kolorowe powiedzonka – zajęcia plastyczne
 - ~ „Nie siedź w domu, przyjdź do Biblioteki” – konkurs reklamujący wakacje w Bibliotece
 - ~ „Każdy może być gwiazdą” – mini playback show
 - ~ Skrzydlata kartka z wakacji – zajęcia plastyczne
 - ~ Kosmici z Ping Pong – zajęcia plastyczne
 - ~ Szukamy... i już mamy – gry i zabawy ruchowe
 - ~ Podwodne królestwa – zabawa wg Klanzy
 - ~ Powiat czarnkowsko-trzcianecki w moim szkicowniku – zajęcia plastyczne w plenerze
- „Zwierzaki na wakacjach” – impreza w plenerze
 - ~ Spotkanie z weterynarzem, porady, wskazówki dotyczące opieki nad zwierzętami, przedstawienie praw zwierząt
 - ~ Prezentacja swoich milusińskich, wybór najbardziej sympatycznego czworonoga
- „Duchy, wodniki, zmory i potwory” – impreza w plenerze:
 - ~ Prezentacja najbardziej upiornych masek
 - ~ Potwory z mojej wyobraźni – konkurs plastyczny
 - ~ Bał przebierańców

Trzcinica (pow. Kępno)

- „Wakacje z Biblioteką” – zajęcia dla dzieci z obsługi komputera oraz Internetu i pakietu Office

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich (2 spotkania)
 - prowadzenie Makary Górzyński (również w sierpniu)
- Wystawa: „Dokumenty życia społecznego: plakat, afisz, obwieszczenie” ze zbiorów MiPBP w Turku

Wijewo (pow. Leszno)

- „Poznajemy wiersze Jana Brzechwy” – wieczór literacki dla dzieci

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Jan Brzechwa i jego twórczość dla dzieci” – wystawa książek w 40 rocznicę śmierci (Zduny, Filia Baszków)
- „Bajka na europejskim szlaku” – wakacyjne spotkania dla dzieci
- „Dobre maniere – abc dobrego zachowania” – spotkanie dla dzieci
- „Fantazja jest od tego, by bawić się na całego” – zabawy przy muzyce
- „O wszystkim po trochu” – krzyżówki, rebusy, zgaduj-zgadule
- „Cuda Polski” – wystawa książek

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Wystawa ekologiczna” – pokaz dawnych rzemiosł i ginących zawodów, kiermasz rękodzieła i zbiórka baterii
 - ~ „Natura 2000” – prezentacja siedlisk przyrody, parków narodowych, rolnictwa ekologicznego i pokaz alternatywnych źródeł energii”
 - ~ „Złotów miasto jezior i zieleni” – wystawa fotografii Mariana Kubackiego i Andrzeja Kosiby
 - ~ „Natura i zdrowie” – o leczniczej sile ziół
- Projekt grantowy NBP „Wiedza twoją szansą na przyszłość”: warsztaty, wycieczki, zajęcia plastyczno-techniczne (również w sierpniu)
- Projekt grantowy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Młodzi reporterzy na tropach historii”: wycieczki piesze i rowerowe, spotkania z regionalistami, wystawy (również w sierpniu)
- Projekt grantowy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Klub Dobrej Książki”: spotkania autorskie, wystawy (również w sierpniu)

Sierpień

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa literatury dziecięcej i młodzieżowej ph. „Wakacyjna przygoda z książką” (Filia Mroczeń)
- Wystawa ph. „Kardynał Stefan Wyszyński” (Filia Mroczeń)
- Wystawa literatury ph. „Wojsko Polskie” (Filia Mroczeń)
- Konkurs plastyczny „Bohaterowie naszych bajek” (Filia Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Galeria Obrazu: „Dudek” J. Ratajczak
- Wystawa fotograficzna: „Bojanowski rynek dawniej niż wczoraj” – przedstawiająca dzieje bojanowskiego Rynku od XVIII w. do XX w.

Budzyń (pow. Chodzież)

- „Powstanie Warszawskie” – wystawa literatury w 62 rocznicę wybuchu
- „Europa pełna baśni” – poranki literackie dla dzieci

Chodzież

- Zajęcia letnie z dziećmi – wycieczki i zwiedzanie okolic Chodzieży, zajęcia umysłowe, logiczne i komputerowe, zajęcia teatralne i plastyczne (Oddział dla Dzieci)

Czajków (pow. Ostrzeszów)

- Konkurs plastyczny i wystawa pokonkursowa „Żniwa i dożynki w ilustracjach dla dzieci”

Dąbie (pow. Koło)

- Dyskusja nad książką – „Łysek z pokładu Idy”
- Spotkanie z poezją Jana Kasprowicza

Gostyń

- Konkurs plastyczny na projekt logo Krajowej Wystawy Filatelistycznej „Gostyń 2007”
- Wystawa „Przystanek Woodstock '2006 i Jarocin 2006 – reportaż fotograficzny Leszka Jankowskiego”

Kalisz

- Wystawy:
 - ~ Podróże w literaturze i literatura o podróżowaniu – 555.rocznica urodzin i 500. rocznica śmierci Krzysztofa Kolumba
 - ~ 62. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego (Filia nr 5)

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawa prac pokonkursowych „Wakacje moich marzeń”

Koło

- Ekspozycja stała:
 - ~ „Jan Kasprowicz”
 - ~ „Lektury dzieciństwa znanych i lubianych” (Filia dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ „Rozstrzelano moje serce w Poznaniu...” Poznański Czerwiec 1956 (ze zbiorów biblioteki i prywatnych)

- ~ Evviva l'arte! Malarstwo w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kościanie
- ~ W magicznym świecie wierszy Jana Brzechwy – w 40. rocznicę śmierci poety
- ~ „Koty, kotki, kocięta – w literaturze i nie tylko...”
- Wyjazd szkoleniowo-krajoznawczy członków Klubu Miłośników Książki przy Filii Bibliotecznej nr 1 w Kościanie, do Wschowy

Kotlin (pow. Jarocin)

- Konkurs literacki „Patroni naszych ulic”
- Konkurs muzyczny „Jaka to melodia” przygotowany przez Jana Barańskiego

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- Wakacje w bibliotece – gry, zabawy, głośne czytanie, zajęcia dla dzieci
- Internet na wakacje – spotkania w czytelni internetowej

Krajenka (pow. Złotów)

- „Dożynki w Podróźniej” – wicie wieńca dożynkowego, zwyczaje i obrzędy żniwne na wsi (Filia Augustowo)

Krotoszyn

- „Krotoszyn i okolice” – wystawa rysunków Władysława Kościelniaka
- Impreza integracyjna dla dzieci niepełnosprawnych: quizy, zabawy zręcznościowe itp. (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Zabawy dla dzieci uczestniczących w kursie komputerowym – zgadywanki, konkursy, rymowanki (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Wystawa pokonkursowa prac dzieci biorących udział w półkoloniach integracyjnych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

Leszno

Wystawy:

- „Wielkopolska Press Photo 2005” – wystawa pokonkursowa („Galeria za Regałami”)
- „Protesty społeczne w PRL” – wystawa filatelistyczna ze zbiorów Zdzisława Glapiaka z Leszna, ukazująca dramatyczne wydarzenia z historii Polski od Poznańskiego Czerwca '56 aż do powstania III RP (Filia Biblioteczna nr 2)

Imprezy:

- Promocja książki Krystyny Grys pt. „Oswojone okolice” wydanej przez Wydawnictwo CICER MBP. Spotkanie poprowadził Ryszard Biberstajn

- W ramach cyklu „Wielkopolska bez tajemnic” pt. „Uroda miejsc znanych i nieznanych – krajoznawcze wakacje w Bibliotece” została zorganizowana wycieczka autokarowa dla dorosłych po dworach, zamkach i pałacach ph. „Tu żyli ludzie...” cz. V. Tegoroczna trasa przebiegała następująco: Leszno – Zaborowo – Chróścina – Czernina – Trzebosz – Golina Wielka – Kawcze – Zakrzewo – Sarbinowo – Leszno
- „Gra w słowa” – zabawa literacka dla dzieci
- „Skarbiec legend polskich” – quiz literacki dla dzieci
- „Wierszyki do pamiętnika” – konkurs literacki dla dzieci

Lipno (pow. Leszno)

- Wycieczka krajoznawcza dla dzieci do Kórnika, Rogalina i Koszut

Łęka Opatowska

- Czy znasz te książki – zgaduj-zgadula dla dzieci (Opatów)
- Pamięci Powstańców Warszawskich – wystawa (Filia Siemianice)

Łubowo (pow. Gniezno)

- Tygodniowe wystawy o zwierzętach
- Dożynki gminne – loteria fantowa

Niechanowo (pow. Gniezno)

- Wakacyjne spotkania z literaturą

Opatówek (pow. Kalisz)

- Bajkowa noc w bibliotece z kotem Filemonem

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- „Książkowa noc odlotowa” – impreza czytelnicza (Filia Przemęt)
- Wystawa „Wrzesień 1939” (Biblioteka Bucz)

Rychtal (pow. Kępno)

- Wystawa książek pt. „Atrakcje turystyczne Polski”
- Zabawy, gry stolikowe dla dzieci (w każdy wtorek)

Rydzyna (pow. Leszno)

- „Poznajemy twórczość Eugeniusza Paukszy” – wystawa książek

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wystawa „Impresje na temat Strzałkowa w technikach czarno-białych”

Śmigiel (pow. Kościan)

- Promocja książki pt. „Kompedium Regionalne Ziemi Śmigiejskiej”

Turek

- Wystawy:
 - ~ Literaci w karykaturze Eryka Lipińskiego
 - ~ Kalendarium rocznic literackich 2006 r. (Filia dla Dzieci)

Wijewo (pow. Leszno)

- „Wakacje z książką” – wystawa książek o tematyce podróżniczej

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Jan Kasprzowicz – w osiemdziesiątą rocznicę śmierci” – wystawa książek

Wolsztyn

- Wakacje w krainie baśni, legend i podań polskich – głośnie czytanie, zabawy i gry edukacyjne
Spotkanie z Kaliną Jerzykowską – z czasopisma „Guliwer”
- „Czy znasz bohaterów baśni?” – zabawa i praca z tekstem, tańce i zabawy integracyjne
- Dzień w tańcu i piosence – cykl zabaw z wykorzystaniem muzyki Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA
- „Tragiczny bilans” – wystawa poświęcona martyrologii duchowieństwa wielkopolskiego ze szczególnym uwzględnieniem byłego powiatu wolsztyńskiego – Galeria Biblioteki

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Eugeniusz Paukšta w 90 rocznicę urodzin – wystawa książek (Zduny, filie: Baszków, Konarzew)

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Nie zapomnę i nie dam zapomnieć innym...” w 62. rocznicę Powstania Warszawskiego – wystawa książek, pamiątek, plakatów i uzbrojenia z tego okresu
 - ~ „Letnia Akademia Plastyczna” – „Papierowe ZOO” – wystawa prac plastycznych
 - ~ „Cud nad Wisłą” – wystawa na Dzień Wojska Polskiego
 - ~ „Nasze zwierzęta” – letni salon plakatu
 - ~ „Koń jaki jest, każdy widzi” – wystawa końskich przysłów, fotografii, książek
 - ~ „Od obelnika do bartnika” – wystawa pszczelarstwa, degustacja miodów i wyrób świeczek

- ~ „Wielka wyprawa – Bajkowe przygody Muminków” – wystawa poświęcona Tove Jansson
- ~ „Złotów w Europie” – wystawa prac plastycznych

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

DZIECKO w fotografii / (sta) // G a z . P o z n . – 2006, nr 137, dod. Monitor Wielkop. nr 6, s. 12

Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Dziecko” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu – rozstrzygnięcie i wystawa.

EDUKACJA i Czerwiec / oprac. KING // G a z . W y b o r . – P o z n a ń . – 2006, nr 144, s. 6

Finał programu WBPiCAK „Za wolność, prawo i chleb”.

FOTOGRAFICZNE warsztaty : centrum: wystawa w bibliotece / BEZ // G a z . P o z n . – 2006, nr 209, s. 8

Prace z warsztatów organizowanych przez Janusza Nowackiego – wystawa w siedzibie WBPiCAK w Poznaniu.

MACIEJ Forycki : Stanisław Leszczyński : sarmata i europejczyk 1677-1766 // N o w e K s i ą ż k i . – 2006, nr 8, s. [2] okł.

Reklama książki wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

NA LUDOWĄ nutę : Katarzyna Helpa i Piotr Kulka / rozm. Sylwia Lechna. – (Mówią o sobie) // G ł o s W i e l k o p . – 2006, nr 146, dod. Świat Rodzinny s. 12

Sylwetki tancerki i menedżera Zespołu Folklorystycznego „Wielkopolanie”.

NIE TYLKO wspomnienia : nowe wydawnictwa / MAZ // G a z . P o z n . – 2006, nr 146, s. 5

Rozstrzygnięcie konkursu „Za wolność, prawo i chleb. Czerwiec – Grudzień – Marzec – Sierpień” ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu. Informacja o książkach „Rok 1956: 28 czerwca wspomnienia i refleksje 50 lat później” i „Czarny czwartek: wiersze o Poznańskim Czerwcu '56” opublikowanych przez Wydawnictwo WBPiCAK.

PAPIEROWE warsztaty : Przygodzice / MWE // G a z . P o z n . – 2006, nr 179, s. 12

Warsztaty z cyklu „Spotkania z historią” zorganizowane przez bibliotekę w Przygodzicach. M.in. wzmianka o WBPiCAK w Poznaniu.

POEZJA czasu buntu / Stefan Drajewski; rozm. przepr. Anna Plenzler. – (Rozmowa dnia) // G ł o s W i e l k o p . – 2006, nr 144, s. 2

Omówienie antologii „Czamy czwartek: wiersze o Poznańskim Czerwcu '56” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

POEZJA Czerwca '56 : książka, spotkanie autorskie / ap // G ł o s W i e l k o p . – 2006, nr 159, s. 12

Spotkanie ze Stefanem Drajewskim, który opracował antologię „Czarny czwartek: wiersze o Poznańskim Czerwcu '56” wydaną przez WBPiCAK w Poznaniu.

SZAMOTUŁY : narada bibliotekarzy / DOM // G a z . P o z n . – 2006, nr 150, s. 10

Narada dyrektorów i kierowników bibliotek z terenu powiatu szamotulskiego w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Szamotulach. M.in. o sprawozdaniach dla WBPiCAK w Poznaniu.

SZYDŁOWOW (pz) // Tyg. Nowy (Ziemia Piłska). – 2006, nr 20, s. B6

Podsumowanie konkursu plastycznego na plakat pt. „Mówię wam, warto czytać” w siedzibie WBPiCAK w Poznaniu.

ŚPIEWAJĄCE gospodynie : XV Wielkopolski Festiwal Zespołów Śpiewaczych Kół Gospodyń Wiejskich / Anna Drózd; fot. Irena Gnybek, Krzysztof Sobkowski // Tyg. Nowy (Ziemia Piłska). – 2006, nr 33, s. A10

Impreza zorganizowana m.in. ze środków WBPiCAK.

TO JUŻ 60 lat! : urodziny biblioteki w Miasteczku Krajeńskim / P. Zdunek // Tyg. Nowy (Ziemia Piłska). – 2006, nr 20, s. B11

WBPiCAK uczestnikiem uroczystości w Miasteczku Krajeńskim.

WARTO czytać / K.B. // Tyg. Nowy (Ziemia Piłska). – 2006, nr 20, s. B11

Podsumowanie konkursu plastycznego na plakat pt.: „Mówię wam, warto czytać” w siedzibie WBPiCAK w Poznaniu.

Z FOLKLOREM przez Wielkopolskę / (sr) // G a z . P o z n . – 2006, nr 137, dod. Monitor Wielkop. nr 6, s. 11

III Regionalny Przegląd Folklorystyczny zorganizowany w Obornickim Ośrodku Kultury przez WBPiCAK w Poznaniu.

ZBUNTOWANE wiersze / Anna Plenzler // G ł o s W i e l k o p . – 2006, nr 146, s. 20

Omówienie antologii „Czarny czwartek: wiersze o Poznańskim Czerwcu '56” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę im. Janusza Zajdla** w 2006 roku otrzymał *Jarosław Grzędowicz*. W kategorii powieści – za pierwszy tom „Pan Lodowego Ogrodu” oraz w kategorii opowiadania – za „Wilczą zamięć” z antologii „Deszcze niepokojne”.
- **Nagrodę „Literatury na Świecie”** 2005 za przekłady otrzymali: *Aleksandra Olędzka-Frybesowa* (za tom wierszy „Ten, który nie wie” Philippe’a Jaccotteta), *Jan Gondowicz* (za „Ćwiczenia stylistyczne” Raymonda Queneau), *Maryna Ochab* (za „Zazi w metrze” Raymonda Queneau) i *Ryszard Engelking* (za „Pani Bovary” Gustave Flauberta). W kategorii Nowy Głos nagrody przyznano *Katarzynie Jakubiak* (za tom wierszy „Pochwała miejsc ciemnych” Yousefa Komunyakaa) i *Leszkowi Kwiatkowskiemu* (za „Opowieść o miłości i mroku” Amosa Oza). W kategorii „Translatologia, leksykografia i literaturoznawstwo” nagrodzono *Wiesława Borysia* za „Słownik etymologiczny języka polskiego”.
- **Nagrodę im. Andrzeja Siemka** otrzymał *Cezary Wodziński* za książkę „Trans, Dostojewski, Rosja, czyli o filozofowaniu siekierą”.
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych Lato 2006** otrzymali: *Małgorzata Strzałkowska* za książkę „Plaster czarownicy i inne baśnie” (Warszawa: Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza); *Marian Marek Drozdowski* za książkę „Starzyński: legionista, polityk gospodarczy, prezydent Warszawy” (Warszawa: Iskry); *Andrzej Niziołek* za książkę „Odkrywam: o Stanisławie Mrowińskim” (Poznań: Wydaw. Galeria Miejska Arsenal).

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Nowa Kultura Nowej Europy 2006** otrzymał *Jiri Grusa*, czeski poeta i prozaik.

C. Zmarli

- **Juliusz Wiktor Gomulicki** (8.07.2006), pisarz i historyk literatury, znawca twórczości Cypriana K. Norwida, tłumacz poezji.

- **Nadżib Mahfuz** (30.08.2006), pisarz egipski, laureat Nagrody Nobla w 1988 roku.
- **Oriana Fallaci** (15.09.2006), włoska dziennikarka i pisarka.